

SZABADSÁG

LIBERTY

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily.

A legregibb és legnagyobb magyar lap
A legújabb és legnagyobb magyar lap

NO. 208. SZÁM. THIRTIETH YEAR Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, Szombathely, 1920. Szeptember 4. HARMINCADIK ÉVFOLYAM. EGYES SZÁM ÁRA 2 ÖLÉNT.

VEGYES.
RESKEN MEGVETÉREK...
VIZSZEPT...
VAR STAMPEK...
BONOKA...
L. Fazekas...
MEZETI SELYEMZASZLOK...
AGLE REGALIA CO...
O garantiált...
HINDEN ÓRA JÓTALLASSAL...
Ez csak meg nekünk...
N MAIL ORDE...
ELTALÁLÓK!
UJDONSÁG!
SZONVOKI ASSZONYOKI
Mosás Szappan és...
A 7-ES CSODA MOSOPOR...
HÓLYAG GYULLADT...
SANTAL MIDY...
Dr. L. H. Herbert...
FRANK G. NUNN...
PATENTOK...
RAJZOKAT NYEREN...
LACHEK ZOLTAN...

WILLIAMSONBAN EGYRE TART A VÉRÉS ÁLLAPOT

Az Egyesült Államok hadserege, igen pártatlanul, igyekszik a rendet fenntartani. Közel a büntügyi tárgyalás.

A kedélyek még egyáltalán nem csillapodtak le West Virginiában.

WILLIAMSON, szept. 2. — Williamson városa és a környéke: ez a szíve a west virginiai bányászoknak.

Ezenkívül, ez a vidék már hetek óta harter. Két tábor között harter, két tábor között, amelyek mindegyike be akarja bizonyítani a Declaration of Independence utolsó szakaszát, a mely tudvalevőleg, kijelenti, hogy minden ember szabad és boldoguláshoz vezető út szabadon keresheti. Az egyik oldalán állnak a bányászok: hatalmas termetű, beülelt ember, akiknek kezében jobban való a puská, mint a bányász esküjének, a másik oldalán pedig bérelt kéme, orgyilkosok, akiket a west virginiai bányászok arra uszítanak, hogy a munkások életét tönkretessék.

Uncle Sam figyel.
A harcos feleket Uncle Sam nyugodtan, bár aggódó szemmel figyeli. Figyeli, hogy ne törjenek több verontás a fiai között, mint amennyi eddig már történt.

A bányászok ragaszkodnak ahhoz a jogukhoz, hogy szerveztesen tüntőrüljenek. Ezt a bányászok nem akarják elismerni. Ők csak azt a jogot hajlandók elismerni, hogy ők maguk szerveződjének és úgy diktáljanak a bányászoknak, ahogy ők akarnak.

A katonák a Camp Shermanből érkeztek le West Virginiába, hogy a rend fenntartására ügyeljenek.

Mink, a katonaság teljesen semlegesek vagyunk — mondotta a katonák vezetője, aki jótérmetű, magas ember, élénk fekete szemekkel. Mink nem vagyunk részrehajlóak egyik oldalon sem. Ellenben ragaszkodunk ahhoz, hogy ezen a vidéken megtartsák a törvényt.

Ez az ellenségkedés Matewanban és környékén már hónapok óta tart. Mint ismeretes, azzal kezdődött, hogy a bányászok Baldwin-Felts magánbányászoktól kaptak meg azzal, hogy a bányászokat, akik nem akartak úgy táncolni, ahogy ők fityülnék, kilakoltassák a házaikból. A bányászok, természetesen, nem engedték magukat.

A bányászok és detektívek között véres harca került a sor. Ennek a harcnak az első mozdulata az volt, hogy a detektívek a matewani polgármestert lölették. Ebben a gyilkosságban legelőbb szeptember 7-én lesz a tárgyalás. Az elsőfokú gyilkossággal vádolt huszonnégy bányásznak az ügye huszadikán kerül tárgyalásra. Ezeket a bányászokat, hogy a bányászok, akik nem akartak úgy táncolni, ahogy ők fityülnék, kilakoltassák a házaikból. A bányászok, természetesen, nem engedték magukat.

Háborukkal fenyeget Európá ősi tüzfészke

WASHINGTON, szept. 2. — Erős alban és szerb seregek gyülekeznek a határok mentén, a bulgárok háborúval fenyegetődnek, az új jugoszláv állam faticasemet néz Olaszországgal, míg az európai nagyhatalmak részben diplomáciai, részben katonai nyomással, minden erejükkel azon dolgoznak, hogy elejét vegyék újabb balkáni háború kitörésének.

Washingtonba érkezett hivatalos jelentések szerint az általános feszültségnek indító oka az volt, hogy alban szabad csapatok vissza akarják foglalni Jugoszláviától, az új államnak delnyugati csücskét. Ezt a területet 1913-ban, a balkáni háború befejezése után nyerte Szerbia.

Szerbia, mely az új Jugoszláv állam gerince, azzal a nyitással áll elő, hogy az olaszok titkos szövetségét kötötték az albanokkal és a szövetség egyetlen célja, Jugoszlávia meggyengítése.

Megbízható jelentések szerint, a háborúra készülő országok, valamennyien bőségesen el vannak látva fegyverrel és municióval.

A KEMÉNSZÉN Bányászoknak KIVONULÁSA

A keményszén bányavidékek most teljesen üzem nélkül állnak. A bányászok "kirándulásra mentek."

A kivonult keményszén bányászok száma meghaladja a 100,000-t.

WILKESBARRE, Pa., szept. 2. — Azok a keményszénbányászok, akik elhárították, hogy ellentétben helyezkedjenek Wilson elnökkel és a United Mine Workers of Americával, a keményszén bányavidékeken az üzem felhagyását tegnap teljesen megakasztották.

A legutóbb beérkezett jelentések arról számolnak be, hogy tüntetésképpen a keményszén bányászok közül huz kévesebb, mint 100,000 kivonult, azzal, hogy "kirándulásra mentek".

Ez tulajdonképpen még nem jelent sztrájkot.

A keményszénvidékeken összesen 175,000 bányász dolgozik. A kivonulás annyit jelent, hogy a háromszáz bányák közül száznyolcvanban egyszerűen megszűnt a munka.

A bányászok kivonulása a bányavidékeket különösen az első, hetedik és kilencedik osztályt érinti. Elsősorban a csapás a nagy bányákra nézve súlyos. A kisebb, az independents bányák dolgozói, de ők is azt jelentik, hogy a munkások nagy számban hagyták ott őket.

Eddig semmiféle rendezásvárról nem érkezett hír. A kivonuló munkások egyszerűen alkalmazkodtak a vezérek felszólításához és minden további nélkül otthagyták a munkát és "elmentek vakációra" — mint a "hogy ők saját maguk magukat kifejezték.

A "vakáció" lényege.
A Lehigh Valley Coal Company-nak a hét telepe közül egyben sincs munka. Ennek a bányatelepeknek az első számú kerületben rendezen a legnagyobb forgalma.

A Sasquehanna kerületben három nagy bányatelep volt nyitva, a kapuit teljesen bezárni, tekintettel arra, hogy a munkások "vakációra mentek".

A Wilkes Barre Company-nak és a Lehigh Co.-nek a számos telepe közül csak kettő, illetve három van működésben.

A D. L. & W. Company azt jelenti, hogy az összes telepei közül csak negyven százalékban dolgoznak a munkások.

Akkik ellenzik a "vakációt".
A serantoni és carbondalei kerületben az ottani bányászok kijelentették, hogy teljes mértékben ők vannak a bányászok. Ezen azért a vidéken még azok a munkások is visszatérnek a munkába, akik már el voltak arra határozva, hogy erőszakosan megvédik azt, amit az igazságnak tartanak.

BONYODALOM A GYŐZELMET JELENTENÉK A LENGYELEK

Tennessee állam törvényhozóinak huza vonója ki-hatással lehet az őszi választásokra.

Megoldási módokat keresnek mindenhol.

WASHINGTON, szept. 2. — Magasabb kormánykörökben valószínűnek tartják azt az esetet, hogy ha valamiképpen nem tisztázzák az a konvokalmat, ami Tennessee állam törvényhozóinak megválasztása miatt a női szavazati jog kérdése körül felmerült, akkor az őszi választások eredménye majd a bíróságok elé kerülhet döntés végett, s az is bekövetkezhetik, hogy az Egyesült Államok elnökét majd a képviselőház válassza meg.

Hivatalos körök azt hiszik, hogy ennek a bonyodalomnak elcsalásában számítanak a republikánus pártvezérek segítségére is, noha ezt a segítséget még sem nem kérték, sem nem ajánlották fel.

A bonyodalom abból keletkezik, hogy az alkotmány rendelkezése szerint valamely jelöltnek meg kell válnia az elektor szavazatok többségét, hogy megválasztása érvényes legyen.

Ha aztán a választások megkezdése után a bíróságok úgy döntenek, hogy Tennessee állam nem törvényesen hagyta jóvá a női szavazati jogra vonatkozó alkotmánymódosítást s ennélfogva az egész módosítást nem érvényes, — akkor érvényteleníteni kellene mindazokat a szavazatokat, amiket törvénytelenné adtak le egyes államokban.

Egyedül az elektorsavazatok többségét egy jelölt nem kaphatná meg, s aztán az alkotmány szerint a képviselőháznak kellene megválasztania az elnököt.

Hivatalos körök két módot vélnak alkalmasnak a bonyodalom elkerülésére.

Az egyik az, hogy vigyék a dolgot döntés végett a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság elé még a választások előtt. Ez a bíróság 4-én kezdé ülésszakát s egy hónapi ideje lenne a döntés meghozatalára.

A másik mód az, hogy próbálják meg jóváhagyatni az alkotmánymódosítást meg egy állammal. Erre alkalmas lenne valamely Connecticut állam. Ebben az államban a republikánusok est biztosíthatnak.

Alabam állam törvényhozása is foglalkoztatja a jövőhagyással még november előtt, ott azonban a női szavazati jognak nincs elég híve.

A legutolsó eset, mikor az elnökválasztást a képviselőház döntötte el, a Hayes-Tilden eset volt, amikor a küzedelm Tilden ellen dőlt el.

Akron fejlődése

AKRON, O., szept. 2. — Vagy 100 üzletet, városi és megyei tisztviselői jelenlétében megtörtént az első kapavágás annak az 1,000,000 dolláros traktor gyárnak az építése végett, amelyet a Wellman-Seaver-Morgan Co. emeltet Copley közelében.

A földterést egy olyan traktorral végezték, amint az új gyárban készíteni fognak.

Az új gyárvárosba a vendégek az ünneplők az első gőzmozgató villamosokon mentek ki, amelyek most kezdtek meg a közlekedést Akron és Copley közt. EGYELDRE napoként csak hatszor indul villamos ezen a vonalon.

Városokban él a nép zöme
WASHINGTON, szept. 2. — Az Egyesült Államok lakosságának több mint egyötöd, része a harminchárom 200,000 lakosnál több számláló városokban él. Ezeknek a városoknak összehasonlítva 22,724,565, ami egy kicsit több, mint az ország lakosságának ötödésze. Tudvalevően 105,000,000-ra becsüli Dr. Joseph A. Hill, a népszámláló hivatal főtitkársága.

ÉLETEREJÉT VESZTI MÁR TERRENCE McSWINEY AZ IR SZABADSÁG HARCOSA

Az éhhalállal küzdő polgármester felesége

Mrs. Terrence MacSwiney, a corki polgármester felesége, aki a legutóbbi éhhalállal küzdött, hogy csak két estendő gyermeke jövője miatt, — nem követi férjét az éhhalálba.

MacSwiney Cork hazafias polgármestere már huszonegy napja van a börtönben.

A belfásti zavargások megismétlődtek.

LONDON, szept. 2. — Az orvos, aki tegnap délután négy órákor meglátogatta a brixtoni börtönben éhgyásztrájk következtében szenvedő corki polgármestert, a következőkkel látta ki a látogatása után: "MacSwiney szemmel láthatólag gyengül, az élete már csak órák kérdése."

LONDON, szept. 2. — Terrence MacSwineynek, Cork város hazafias polgármestere az állapota ma reggel rosszabbra fordult. Hír szerint a börtönben való tartózkodása alatt folyamatosan érezte magát annyira gyengének, mint ma reggel.

A brixtoni börtön főorvosa értesítést küldött a polgármester feleségének, azt mondván, hogy a férje állapota annyira kritikus, hogy a jelenléte kívánatos, hogy az értesítésben azt is mondták, hogy még abban az esetben sem lehetne szabadlábra engedni, hogyha erre megkapná az engedélyt, mert a polgármester annyira gyenge.

MacSwiney póvára a reggel meglátogatta a szenvedő feleségét. A bájnya kivánságai imádkoztak.

Amikor a nővére látogató a börtönből, sokgya mondták, hogy a bájnya már beletrődött a sorskába és nyugodt idelekké vártja a Mindenhatóval való találkozást. A polgármester már huszonegy napja a brixtoni börtön lakója. Ha még holnap is életben van, akkor az éhgyásztrájkok sorában rekordot teremt. Az éhgyásztrájkot, legelőbb az angol börtönök legkényvesztetűsége, ennyi ideig még senki sem bírta ki.

Sir Hamar Greenwood, Írország államtitkára kijelentette a London Times munkatársa előtt, hogy az angol kormány semmi körülmények közepe sem hajlandó megkegyelmezni a börtönben szenvedő ir polgármester ügyében. A kormány eszökönnyen ragaszkodik az eddigi politikájához, amelyet Írország szemből követett.

Dublin közelében, a London Daily Mail értesítése szerint, a Sinn Féin organizáció felfegyverzett tagjai megtámadták a repülőgépi osztály főhadiszállását s esomó katonai iratot vittek magukkal. Amióta az ir zavargások folyamatosan vannak az utóbbi hetekben, ilyen merész lépést a Sinn Féin organizáció tagjai még nem mertek megtenni. Az elűtetett iratok sorában voltak readeletek, amelyek arra vonatkoztak, hogy nagy zavargások esetén az angol rendőrség és katonaság milyen eszközökkel fojtják el azokat.

Belfastban a zavargások még mindig nem szünetek meg. Tegnap délelőtti tizenegy órákor hatalmas tömeg gyűlt össze a Crumlin roadon levő börtön előtt, ahol ügyesnek el vannak zárva ir hazafias s követelte a foglyok szabadon bocsátását.

A rendőrség verte szét a tömeget. Egy ember megsebesült. Kisebb zavargások voltak a Dover streeten. Ezeket a zavargásokat a rendőrség szintén szétverte, de véraldozat nélkül. Claremorrisban öt rendőrt hatvan felfegyverzett ember megtámadott. Murphy rendőr és egy elvált meg elvezette az életét. McCharly rendőr súlyosan megsebesült.

Foley, volt megyei felügyelő a zavargások alkalmával Menagh mellett súlyosan megsebesült.

Amerikai trek MacSwiney éhgyásztrájkjában.

COLUMBUS, O., szept. 2. — A Friends of Irish Freedom titkárának tagja az elmúlt éjjel...

(Folytatás a 3-ik oldalán)

A BROOKLYNI AZ ANGOL SZTRÁJK Bányászok

Ma vagy holnap alighanem véget ér a villamosvasuti sztrájk új béregyezmény közt.

NEW YORK, szept. 2. — Tegnap, a brooklyni Rapid Transit Co. villamosvasúti sztrájkjának negyedik napján, történt meg az első lépés a sztrájk abbahagyására, amidőn 5000 sztrájkoló gyűlést tartott és felhatalmazta vezetőit, hogy kössön béregyezményt a társaság által önkéntesen megajánlott bérelemek alapján.

A tervet P. J. Shea, a union szervezője terjesztette a gyűlés elé. A cél az, hogy felkérjük Mayer szövetségi bírót és Lindley L. Garrisont, a Brooklyn Rapid Transit esodgondnokait, hogy tegyék meg bérelemet ajánlatukat. Csak azt kívánják, hogy az olyan legyen, amint a társaság anyagi helyzet megengedi.

Sztrájktrórok segítségével jartak tegnap már villamosok. Voltak apróbb összetűzések is.

Repülő elnökjelölt
Aron S. Watkins Ashtabulába repül első beszédét megtartani.

DAYTON, O., szept. 2. — A száraz párt főoktesszállásán kijelentette, hogy a párt elnöködjölje, Aron S. Watkins az egész országban repülőgépen végzi majd a korszakot.

Repülőgépen legelőször a jövő hétfőn Ashtabulába repül pilótája társaságában s ebben a tóparti városban tartja meg első beszédét.

Elhagyott gyermek
Cincinnati egyik szállodájában találtak rá.

CINCINNATI, O., szept. 2. — A Hotel Gibson egyik szobájában egy két hónapos gyermeket találtak a szálloda alkalmazottjai. Azt hiszik, hogy a gyermeket egy clevelandi házaspár hagyta el. Hogy a szülő hova lettek, nem tudja senki, minthogy észrevétlenül távoztak el a szállodából.

(Folytatás a 3-ik oldalán)

A JAPÁN KÉRDÉS ÉS KALIFORNIA

A külügyminiszterium kijelentése szerint a kormány nem akar beleavatkozni Kalifornia sajátos belügyeibe.

SAN FRANCISCO, szept. 2. — Itteni politikai körök értesüléseik szerint a kormány nem akar beleavatkozni Kalifornia sajátos belügyeibe.

KATONÁK MEGHIUSULT TÁMADÁSA

Texasban a nemzetőrseg tagjai erőszakkal el akarták vinni egy szerkesztőt.

Állítólag becsületében támadta meg a katonákat.

HOUSTON, Texas, szept. 2. Nem valami kellemes dolog szerkesztőnek lenni Texasban. Legelőbb is erről győződött meg C. V. Sanders, a The Houston Press szerkesztője, akire már régen várják a foguk a nemzetőrseg tagjainak, állítólag azért, mert a becsületében megsértette őket.

A nemzetőrseg több tagja elhatározta, hogy ezt a tervet keresztülviezzék. Annyi batorságuk nem volt, hogy világos nappal keressék fel Sanders szerkesztőt, ellenben az éjszaka csendjében és zavartalanul akarták a tervüket végrehajtani.

Sanders ebben az időtartamban a Houston Country Club helyiségében tartózkodott. A nemzetőrseg tagjai, azt megtudva, elmentek a Country Clubba, s el akarták magukkal pipelni a szerkesztőt. A klub tagjai tiltakoztak az ellen és megakadályozták azt, hogy Sanders élete ezeknek az embereknek a kezébe kerüljön.

A nemzetőrseg és Sanders közötti ellentét onnan datálódik, hogy megírta, hogy a nemzetőrseg a Morgan and Mallory steamship company alkalmazottjait erőszakkal akarja a munkába kergetni, amire azonban a munkások nem hajlandók.

A szervezett munkásság, az American Legion és egyéb szervezetek indorszállták ezt a törvényjavaslatot.

Több számottevő californiai politikus kijelentése szerint ez az állásponjtja a kormányunk kétségtelenül "common sense"-re vall. Mert ha a kormány a törvényjavaslat elfogadását ellen foglalná állást, ezzel csak megerősítené a demokraták helyzetét Californiában, s ez a legkezelebbi elnökválasztások alkalmával meg is nyilvánulna.

Washington sokkal jobban teszi, ha nem itti bele az orrárt ebbe a kérdésbe mondotta H. Stanley Benedict, a State Board of Control tagja, aki hír szerint, egyik legbizalmasabb tanácsadója Stephen kormányzó.

A japán kérdéssel kapcsolatos törvényjavaslatnak két pontja van. Az egyik arra terjed ki, hogy a japánoknak nem szabad szabad Californiában bírtokkal rendelkezniük, de még csak nem is bérlehetik ki.

A törvényjavaslat másik pontja pedig arra irányul, hogy japán érdekeltségűeknek még ugynevezett amerikai korporációk közigyűttésével és azoknak a nevén sem szabad földbirtokkal rendelkezniük.

A szervezett munkásság, az American Legion és egyéb szervezetek indorszállták ezt a törvényjavaslatot.

A VEREKEDÉS ALDOZATA. James Green összevesszte a barátjával, mert az utóbbi nem akarta elismerni, hogy Charlie Chaplin különb színész, mint a felesége.

CHICAGO, szept. 2. — James Green géplakatos, de amellé mozibolond is. Különösen Charlie Chaplinért rajongott. A minap összevesszett John MacDury nevű barátjával, mert az utóbbi azt állította, hogy a Charlie egy erköltestelen fráter, egy semmitmondó esepürágó, de a felesége, az a szendés megtestesítője és az szinesző. Green ezt támadást a kedve moziszinésze ellen nem tűrte el, s úgy akarta megoldani a kérdést, hogy felpofozta a barátját. A barátja sem volt rest s olyan alapos verekedés támadt, amelyben Green huzta a röviddebet. Most ált-halál között lebeg egy kórházban.

Azért mégis csak Charlie a külön, mint a felesége — morgogta a beteggyán. Az orvosok szerint lábában van s az állapota nagyon veszedelmes.

Othton Jelvány.

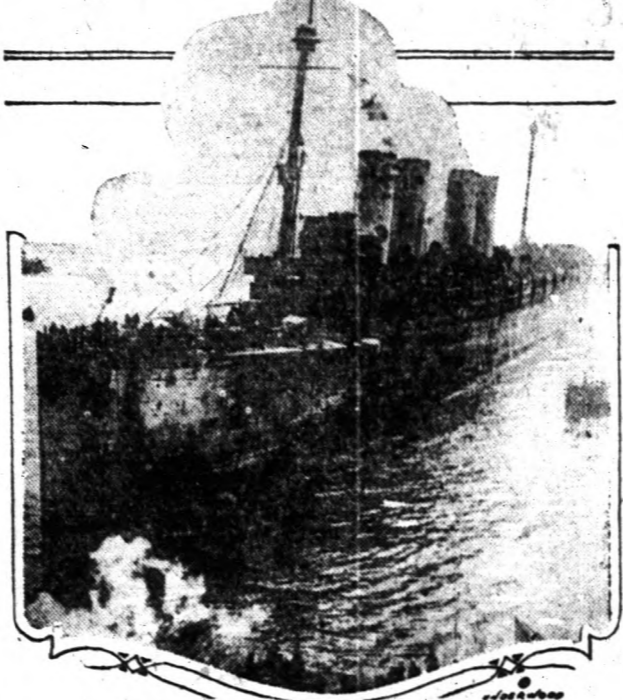
Harmadik nagy társas utazás a Canada nevű gyorshajón.

Oktober 12-én saját megbizottunk kísérte mellett utazik a Fabre Line Canada nevű hajón. A Magyar Bányász Othton által több mint 1600 utas most ment hazra Magyarországra megcsalás és meg nem szállt területre.

Utazásán őt is a mi kísérőnk mellett mert az őn személye és podgyák-mal biztonságban lesznek ha állunk utazik.

Minden utas aki a Bányász Othton által utazik ottalmunk által van mert a bányász testvérek házában lakik és étkezik.

Magyar Bányász Othton HIMLER MÁRTON. Róna Armád, Manager. 75 EAST 10th ST. NEW YORK.

Von Steuben, az egykori német személyszállító gőzös.

A napokban futott ki New York kikötőjéből a von Steuben nevű egykori gőzös, mely az amerikai keresztségben a "United States" nevet kapta. A pompás gőzös pont 12 hónapig lesz uton, körülhajózza az egész világot és mindenütt megismereteti az embereket az amerikai ipar termékeivel.

"AZ OPEN SHOP RENDSZER NEM TISZTESSÉGES"

Gompers elítéli az Egyesült Államok Kereskedelmi Kamarájának állásponjtát.

A munkásszövetség elnöke a szakszervezetek pártján.

WASHINGTON, szept. 2. — Az American Federation of Labor végrehajtó tanácsa a közelmúltban foglalkozott az Egyesült Államok Kereskedelmi Kamarájának azzal az "open shop" platformjával, amit referendum szavazással a közelmúltban fogadtak el s ezzel kapcsolatban Gompers elnök a platformot tisztességtelen dokumentumnak bélyegezte.

A Kereskedelmi Kamara deklarációja nagy ravaszággal úgy van megfogalmazva, hogy azt a látszatot kelte, mintha méltányos akarna lenni, holott az áru látszólagos fejtőjét forgatja." mondta Gompers. "Az a számítás, hogy számszerű a szakszervezetek, de úgy akar feltűnni, mintha a munkások igazi öhajlását akarná meggyőlvánulva látni.

"Az nem meglepő, hogy a Kereskedelmi Kamara túlmegy a maga hatáskörén, mikor erre a tere kalandozás a szakszervezetektől támadja mivel tagjainak nagy része munkásokkal dolgozott s ezek régi ellenségei a szakszervezeteknek. Ugyanek az ezek habozás nélkül késztek megragadni minden olyan érközöt, mivel a szervezeteknek azt hatnak."

"A Kereskedelmi Kamara jelentésének azt a szakaszt, a melyik az open shop rendszer

mellett foglal állást. Gompers nyílt kihívásnak tartja Amerika pénzügyi hatalmasságainak részéről.

"Olyan ennek a szakasznak szelleme, mint a vademberé lehetett, aki azzal a szándékkal lépett ki barlangjából, hogy ott fog az az igyekezet, amivel az open shop rendszert olyanok akarják feltűntetni, mint ami a szerződési jog szabadságát jelent, — elköptatott, élvezni és szinte szánalmas."

Altalában Gompers azt hiszi, hogy a Kereskedelmi Kamara valami olyan megoldást keres, amivel a munkások szervezkedési törekvéseit az állam közbenjöttével alárendelje a munkások barátságátalan akaratának.

MIBE KERÜLT A VASUT?

A vasutak segélyezése az Egyesült Államokban augusztus hónapban 101 millió dollárba került.

WASHINGTON, szept. 2. — Az a körülmény, hogy az Egyesült Államok, mikor átvette a vasutakat, kötelező igéretet tett a vasutak jövedelmére vonatkozólag, az Egyesült Államokban augusztus hónapban nem kevesebb, mint 101,755,000 dollárba került.

A pénzügyminiszteriumnak a tegnap kiadott hivatalos jelentésében foglaltatik ez a számadat. A hivatalos jelentés egyúttal beszámol arról is, hogy az országban az egész adóssága most 24,324,672,000 dollár.

SZURASOK ÉS FAJDLMAK megszüntetése PAIN-EXPELLER Védjegy Reg. U. S. Pat. Off. Oszinte barát a szükségben.

AZ ELNÖKJELÖLT NAGYMOSSÁGA.

Rev. Dr. Aaron Watkins, a prohibíciók elnökjelöltje nagymosást tart házában.

BOSTON, szept. 2. — William M. Wood, az American Woolen Mills Co. elnökigazgatója tegnap hivatalos kijelentést tett arra vonatkozólag, hogy a kompanya a kapuit a legrovidebb időn belül meg fogja nyitni. Mint ismeretes, az American Woolen Mills Co. kapui már hetek óta zárva voltak, maga a gyár esukta be azokat, kizárva a munkásait, mert azok ragaszkodtak a vezérigazgató által hangoztatott tervhez, hogy a profitot egyenlő részletekben fel fogja osztani. Erre a direktor kijelentette, hogy a munkásai nem bükk hozzá és becsukta a boltot. Tekintettel azonban arra, hogy a bolt nélkül nem tud megélni, kénytelen tehát az ajtaját újra kinyitni. —Woodnak a profit sharing tervét különben a szövetségi hatóságok elé került. Mikor ugyan is ezt a tervet keresztül akarta hajtani, a könyveit eljött megvizsgálói a szövetségi könyvvizsgálók egész hada. Ezek az emberek azután kétséget kizáróan megállapították, hogy Woodék sokkal nagyobb hasznot csináltak, mint amekkorát a törvény értelmében joguk lett volna. Ebből persze nagy baj lett, amit most, végül, talán megis sikerült Woodnak és társainak elintézni.

MAGYARORSZÁGI UJSÁGHIREK Apró közlemények, politikai, gazdasági és társadalmi hírek a magyarországi újságokból

ROMÁNIA MAGYARORSZÁGI KÖVETE.

A Damján távirati ügynök jelentése szerint a román kormány Mihályi Tivadár magyarországi követét történt ki nevezését visszavonta és helyébe Mocsonyi Antal nevezte ki.

ÖNGYILKOS VASUTI ELLENOR.

Szombathelyről jelentik: A szombathelyi Máv. üzletvezetőség egyik hivatali szobájában agyonlőtte magát Eigner István máv. ellenőr. A fiatal tisztviselő öngyilkosságának kettős oka volt: egyik az, hogy gyogyihatalannak látta betegséget kapott, ami miatt nemregeben operáltatnia kellett magát, a másik körülmény pedig az volt, hogy Eignernek a forradalmi-alatt tanúsított jóhízsime szereplésért hivatalból kellemtelenségei voltak, sőt bünyűdi fejeletést is adtak be ellene. A vadak ugyan valóllannak bizonyultak, de a kiállott igazalmak teljesen tönkretettek az amugyis érzékeny lelki ember idegét, aki rövid idővel elözött az a csapás is megrendített, hogy fiatal feleségét tragikus körülmények között vesztette el. A szerencsétlen hivatalnokot, aki két apró árva hagyott maga után, a mi nap delután temették a város általános részvéte mellett.

MÉGIS MEGBUNTETIK A NEMSZAVAZÓKAT.

A Kuria a nemszavazók ügyében most döntött és kimondotta, hogy a nemszavazók ellen büntetőparancsot ki kell bocsátani. A jogegység érdekében hozott határozatok rendszerint a vádlottakra nézve hátrányos következményekkel nem járhatnak ugyan, de ebben az esetben minden valószínűség szerint megindítják a nemszavazók ellen a kibágsági eljárást.

ÖNGYILKOS LETT EGY TÖRVÉNYSZÉKI BÍRO.

Dr. Gergely Ernő 37 éves pestvidéki törvényszéki bíró Jósika-utca 25. számú házában lévő lakásán nyakendőjére felakasztotta magát. Amikor gazdaszasszony észrevette, a bíró már halott volt. Levelet nem hagyott hátra és így öngyilkossága okát senki sem tudja.

OLCSÓBB LESZ A FAGYLAJT

Az árvizsgáló Bizottság elrendelte, hogy a fagyilajtot egydeciliteres poharakban 10 koronáért, egy hétédekás szeletben pedig 8 koronáért kell kiszolgáltatni.

MAXIMALJÁK A BALATONI FÜRDŐK ÁRÁT.

Orosy Géza, a balatoni fürdők kormánybiztosa a hivatalos lap legközelebbi számban rendelkezést fog közzétenni és ebben a balatoni fürdők étkelési, továbbá a fürdők és kabinok árait szabályozza.

A KEMÉNYSZÉN BÁNYÁSZOKNAK KIVONULÁSA

Erről a két bányavidekről a legutolsó jelentés azt mondja, hogy ott a telepek teljes üzemben dolgoznak. A Wyoming völgyében az independent bányák teljes üzemben dolgoznak és ott eddig semmiféle kivonulási szándék, vagy zavargás nem volt. A hazeltoni kerületben eddig hét olyan bányatelep van, ahol a munkát teljesen megszüntették. Ebben a kerületben tizenkétezer ember van "vakáción." Tegnap a termelés az ötven százalékra esett, ellenben a bányatulajdonosok egyáltalán nem tartják kizártnak, hogy a termelésnek csak a husz percentje maradjon meg.

ASSZONYOK HARGA

Chicagoiban, egy cégnek a hirdetésére majdnem végzetes bajt okozott. CHICAGO, Ill., szept. 2. — Az is ritkaság, hogy egy cég hirdetésére annyit emeljen, mint amennyit tegnap a White Eagle Co. hirdetésére je-

KISS EMIL BANKÁR 133 Second Ave. New York, N. Y.

HA igazán megbízható, pontos és lelkiismeretes kiszolgálást akar, ne kísérletezzék, ne tegyen próbákat, hanem forduljon ahhoz a bankárhoz, amely csaknem 25 évtizede becsületesen, hűségesen és felülmúlhatatlan szakavatottsággal intézte és intézi ma is az amerikai magyarság tizedreinek pénzügyeit.

Pénzküldés Hajójegyek

Magyarország minden részébe teljes felelősség mellett, a kár áhozátartozóihoz, akár ó-hazai bankokba, minden vonalra. Nagyfigyelmet fordítunk arra, hogy a kár áhozátartozóihoz, akár ó-hazai bankokba, minden vonalra. Nagyfigyelmet fordítunk arra, hogy a kár áhozátartozóihoz, akár ó-hazai bankokba, minden vonalra.

Pénzváltás-Kihozatal-Óhazai-ügyek.

Dollárbetét után 4% kamatot fizetünk. Irjon vagy jöjjön személyesen bankházamba. Iroda órák minden nap reggel 9-től este 7-ig. Vasárnaponként az iroda zárva van.

The State Bank 374-378 GRAND STREET, NEW YORK, N. Y.

HA HAZA AKAR UTAZNI, HA CSALÁDJÁT KI AKARJA hozatni Magyarországot bármely részéből, HA PÉNZT AKAR KULDENI HA PÉNZT AKAR VENNII két dolgot tartson szem előtt: BIZTOS ÉS MEGBIZHATÓ HELYRE adja a pénzt, ahol PONTOS KISZOLGÁLÁSBAN részesül. Nálunk mindezt megtalálja. Mi minden iratot, mely a családja kihozatalához szükséges, megszerzzük rövid időn belül. E bank vagyonja 85 millió dollár. Beteveinek száma több mint 100,000.

THE STATE BANK 374-378 Grand St., New York, N. Y.

Pántlika Giliszta.

Aki pántlika-gilisztától szenved, ne kinostassa magát tovább, hanem vegye a VÖRÖS KERESZT PATIKA GILISZTÁHÁZTÓ SZERT. Ez az egyetlen szer, amely fájdalom és veszély nélkül biztosan kihajtja a pántlika-gilisztát fejestől. Ha nincs jelen giliszta, az azért nem árt. — A galand-féreg vagyis a pántlika-giliszta által igen sokan szenvednek, anélkül, hogy tudnák, hogy e förtelmes állat okozója kinájának. Kik ez által szenvednek, sápadtak, szemük légygördős, beállt. Nyelvük sárgás lerakódással van telve, s étvágyuk rossz, majd meg igenis mohány esznek. Ajulás, fejtájás s szédülés nem ritka jelenség. Sokszor nagy nyomás és fájdalom érezhető a belekben, majd meg mátha valami csomó feljárja a gyomorból és a torót fojtáná. Olykor levertség és szédülés jelentkezik. Orvoslások mindig meletkezők, szgyógyterápiánkban és szer által utóbbi időben kihajtott a legtöbb esetben. Ára használati utastással együtt \$3.50. Postán is elküldjük. Eggyedül csak nálunk kapható. Pontos cím:

Vörös Kereszt Patika 8901 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, OHIO

hazába, küldje általadve.

árékba küld betétet, könyvét legrovidebb

regye hajójegyet náronzuli hitelesítéseket

ar hozatni, mi kiho-

doglát el akarja in-

ommal hozzánk.

helyezze el nálunk

és pénzt bármikor

vagy felvilágosítás-

szelgésére állunk.

szának, éjének és ne avat-

nak a politikába."

iskolát azért állították

mondta Baker, hogy azok-

a tisztelnek alkalmat ad-

az előhaladásra, akikről

úit, hogy a katonai pálya

munkra tnyleg hivatás,

Riderült, hogy tudások

telligenciájuk elég magas

s, hogy a hadsereg egy

ezes jövő háboruban ves-

ssék.

on Polenz & Co. 442-4TH AVENUE, PITTSBURGH, PA.

lesz a pénze, aza küld.

Company által küldi. A mi

adósunk szavatosságot nyujt

ny intézet. 1841-ben volt

alközik pénztátalással és ma

szállítással is foglalkozik a

világ minden részén. Vannak

rohamosan gyarapítja azok

dményt akar, küldje pénztét

y kábel utján.

ársutunk.

t, ha pénzt küld vagy szám-

Cleveland, O.

övetkező címre:

DEPARTMENT

S COMPANY

W YORK.

SHIP CO. INC.

HANNA

YENESEN

ÁBA

22-ÉN

...\$175-151 \$200

...\$125

címre:

YORK, N. Y.

széki.

CLEVELANDI HIREK

SZTRÁJKOLNAK A FÉRFI SZABÓK.

A MÜHELYTULAJDONOSOK NAGYRÉSZE ÁLLAST FOG-LALT AZ OPEN SHOP RENDSZER MELLETT.

Négyszáz szabósegéd csatlakozott a már hetek óta sztrájkoló mustrakésztökhöz. — Negyvennégy óras munkahetet és 1 dol-lár óránként követelnek.

Szerdán kitört Clevelandban az úgynevezett journeymen tailorok, férfiszabók sztrájkja. Ez a sztrájk a második küzdelem, ami a műhelytulajdonosok nagyrészeinek az open shop mellett való állásfoglalását követte.

A kedden kiadott sztrájk-felhívásra 350 szabósegéd hagyta abba a munkát főképe-n a belvárosi nagy szabócse-gek műhelyeiben.

A szabócégek közül tizen-nyolc teljesítette a szakszerve-zetnek a closed shopra vonat-kozó követelést, de harminc cég nyilatkozott a kijelentése, hogy nem mond le arról a jo-gáról, hogy unióhoz nem tartozó szabósegédet is alkalmazzon.

A patternmakerek vagyis mustrakésztökhöz már július 17. óta sztrájkolnak. A pattern gyárosok azt mondják, hogy csak az open shop megengedése vehet véget a sztrájkoknak.

A National Chamber of Com-merce a mostanában tartott referendum szavazás után tul-nyomdán indozta az open shop rendszert. A clevelandi kereskedelmi kamara nem sza-vazott, mert ez maga eszint valamilyen, a munkaadó és a munkás közmegegyezésére szánt rendszert. A pattern ma-kerek és a munkaadó szabóc-gek országos szövetsége szün-tet az open shop mellett fog-lalt állást.

A Cleveland Federation of Labor és az összes munkás uniók természetesen a closed shop mellett vannak, vagyis azt akarják, hogy a műhelyek-ben csak unió tagok dolgoz-hassanak.

Az open shop tulajdonosa nem ismeri el az uniót, de ad munkát unióhoz tartozó se-gédnek is, de az unió nem szólhat bele abba, hogy meny-nyit fizessen a segédnek és mi-lyen viszonyok mellett dolgoz-

AMERIKAI MAGYAR SPORTÉLET.

Óriási az érdeklődés a magyar athletikai bajnokságok iránt.

A Lorain Avenue utól do-gom a napokban. Egyszerre csak belém botlik a mindig mo-solygó sport-bank ember, vagy bank-sport ember, a kitűnő Schön és feltűnően ragyogott a szeme.

— Na kedves Schön ur — szóltam mért ragyog olyan fel-tűnően a szeme, mi történt?

— Sok minden — mondta és még sok minden fog történni, ami magát is érdekli és a cleve-landi magyarokat szinten.

— Aztán mit szorongat olyan igazgatott a hóna alatt kedves Schön — kértem?

— Most viszem a klubba az érmeiket, meg a cupokat, azon-kivül egy bankkönyvet, amely tele van a clevelandi magyarok adományaival — akarja látni? És miután megmutatta, én es-dálkoztam. Nekem ragyogott fel a szemem, mert hiszen el-értem azt, amiről már egyszer írtam. Sokan, nagyon sokan adtak pénzt, vagy seregelet a labor daji atletikai versenyre. Így kell annak lenni. Kérde-seimre elmondta még Schön Viktor az agilis rendező, hogy a publikum körében oly nagy az érdeklődés, hogy a külön-ben tágas tribün szűkeket fog az egyszer bizonyulni. A cleve-landi magyar atletikák elérték legjobb formájukat és egy-néhány rekordot törtek meg.

Somogyi, Magyar, Koren, Nyerges és a tavalyi bajnokok mind, alig várják, hogy össze-mérjék erejüket és tudásukat a vendég atletikkal, akik kö-zül különösen a new yorkiak készülnek nagyon erősen. A new yorkiak különben 12 em-bert küldenek fel, akik közül a nemzetközi viszonylatban is elsőrangú Fehér Sándorra, aki csak nemrég nyert 2-ik díjat egy 8 mérföldes sikfutásban, maga mögött hagyva egy esom-ó amerikai atlétát.

A verseny ellenőrzése a leg-jobb kezükbe van leftve. A Social Turnverein és a West Technical High School szak-értői lesznek a bírák és ellen-őrök, ami magában véve is ga-rancia arra nézve, hogy a ver-seny lefolyása a legjobb lesz.

Tudomásom szerint verseny közben football torna is lesz 6-os csapatok részére és így a közönségnek izgalmas és válto-zatos programban lesz része. A verseny Labor Day napján dél-után 2 órakor kezdődik. A verseny különben nemzetközi jellegű lesz, amennyiben a ma-rathoni sikfutásra amerikaiak is beneveztek.

A cégek szerint azért nem teljesíthetők a követelések, mert az üzletfelek nem akar-nak a mai árákkal nagyobb-t fizetni ruháért. A követelések teljesítése újabb áremelést kí-vánná.

Közeleg az őszi és megjelentek már a kirakatokban az őszi kalapok. A legújabb divat ismét a pompás nagy kalapokat tolja elő-terbe.

HÁZASSÁGTÖRÉS BŐL KÉT VALÓPER.

Mind a két esetben kimondta a választ a bíró. A férj maga vezette a detektív dolgot, hogy feleségét hűtlenségen kapja.

Hornbeck bíró, aki Lorain megyéből jött át látogatába a Cuyahoga megyei törvényszék-re, érdekes két valóperben hoz-tott döntést a Common Pleas Courton.

Elválasztott egy hűtlen asz-sonyt az utatól és egy hűtlen férjét a feleségétől.

A válofelek Fred Kleefeld (3067 W. 25th St.) és Mrs. Kleefeld (2580 W. 25th St.) továbbá John H. Harris (1229 Manor Park, Lakewood) és Mrs. Harris voltak.

Kleefeld elmondta, hogy fele-sége és Harris közt gyannus viszonyt vett észre s hogy meg-győződjk felesége hűtlenségé-ről, overallt öltött, bajuszt, szá-kált alkalmazott s így leste meg, hogy Harris és felesége mikor és hol találkoznak. Célját elér-te s elegetd bizonyítékot szer-zett felesége hűtlenségéről.

John H. Harris, aki elnöke a Harris Calorie Companynak, nem tagadhatta a dolgot. Mrs. Harrisnak javára döntött Horn-beck bíró. Kimondta a választ s elrendelte, hogy a közösen szerzett vagyonból 33.000 dollár értékű ingatlan meg 19.000 dollár készpénz Mrs. Harris ne-vére írásuk.

Kleefeld is megkapta a vá-lást anélkül, hogy feleségének tartásdíjat ítél volna meg a bíró.

IGAZOLTA SZÁVAZATI JOGOSULTSÁGÁT.

Amerikai születési nő, aki ide-gen származású férfival lé-pott házasságra.

Mrs. Henrietta Iskovitz, aki a Woodland ave. 4415 száma alatt lakik, a választási tanács előtt igazolni volt köteles, hogy férje időközben amerikai pol-gárrá vált, jöllehet ő maga Ame-rikában született, s férjhezme-netelég Amerikának polgára volt, de azt elvezette, mert annak idején elvessen alattvaló-hoz ment nőtül.

Időközben férje Pittsburgh-ban ugyancsak amerikai polgár-rá vált, s ezt most igazolnia kellett, hogy regisztrálhasson.

100% tiszta kombinált kósmag
\$1.25 Csomagja 13.80
COMBINATION PACKAGE BUCKEYE MALT SYRUP AND PACIFIC COAST HOPS
CLEVELAND BOTTLE & CORK CO.
2190 E. 9th St., a Bolivar Road sarkán
Mindkét telefon.

Közeleg az őszi és megjelentek már a kirakatokban az őszi kalapok. A legújabb divat ismét a pompás nagy kalapokat tolja elő-terbe.

CIMET KERNEK A SZÜLŐ-HÁZABÓL.

Izzák Vilma volt pittsburghi lakos címét kéri Izzák Szeren, Adamos, Kiskuküllő m. Tran-sylvania, Europe.

Buschi János óras. Csermő. Aradim kéri szülei és rokonai címét: id. Buschi Mihály, East River és Gilford, Conn. ifj. Buschi Mihály, Newark, N. J., Heinrich Glasquin, Bronx, N. Y., Iaktak, Buschi János, Filipi Perenc, Lai Jakob és Weiner Lorenc régi címét sem tudja.

Weisz Fülöp new yorki lakos címét kéri nővére: Weisz Sa-rolita, Park Miska utca 26-28. III. 2. Budapest.

Neuhubert János clevelandi lakos címét kéri unokatesce: ifj. Stélek Mihály budapesti rendőr. Kispst, Szegetu-utca 20. sz.

LEVELE VAN MAGYAR-ORSZÁGBÓL.

Blahó Andrásnak, Cleveland, O. — Feladó: Salomon Iona, férj. Ripper Rezsőné, Nyiregy-háza, Kossuth-u. 55.
Gabczila Györgynek, volt cí-me: Steubenville, O. — Feladó: Mádi Gusztáv, Nagyszőlős.
Karácsonyi, Cleveland, O. — Feladó: Karácsonyi Géza, Sintered, Szolnok Doboka m.
Osváth Amáliának, Cleve-land, O. — Pály István, Zsig-mondtelep, Udvarhely m.
Halász Imréné, Cleveland, O. Feladó: Reich Izsné, III., Laktanya-utca 23. Budapest.
Tischler Ferencnek, Cleve-land, O. Szőlőtől, Ertény.
Giricz Sándornak, Cleveland, O. Feladó: Giricz József, Buda-pest.

H. E. VARGA

üggyvéd és jogtanácsos.
541 Society for Savings Bank Bldg., Cleveland, O.
Telefon: Central 299-W. Main 2887

Alfréd Sáfrán

MAGYAR ÜGYVÉD
638 Society for Savings Bank building, Cleveland, O. Central 6718
Tel.: Main 3816

PAPP MIKLOS

ÜGYVÉD ÉS JOGTANÁCSOS
irodája
1923 WEST 25th ST., CLEVELAND, O.
2-ik emeleten, West Sidei Magyarok épületében, Lorain Ave. sarkán.

CALIFORNIA ÉS A NYUGAT.

Közi Bakcsy Kornél a Szabadság californiai képviselője.
712 GARLAND BLD. (Broadway) LOS ANGELES, CAL.
(Képviselek úgy a californiai, mint az oregoni, washingtoni, nevadai, montanai, utahi, alaskai és arizonai magyarságnak mindenkor szívesen szolgál bármiféle utbaigazítással, ha hozzá szor-sílyosan, vagy leveleleg fordulnak, úgy szintén közszéggel ad felvilágosításokat az egész amerikai magyarságnak Californiáról és a nyugatról.)

SZIVÁROGNAK A MAGYA-ROK CALIFORNIABA.

Nemesek a keleti államokból, de az Egyesült Államok minden részéből egyre nagyobb számban jönnek a magyarok Californiába és főleg Los Angelesbe, ennek a szépséges országnak hatalmas metropolisá-ba. Az újonnan jött magyarság közül a legtöbben gazdál-kodni jöttek, hogy californiai farmerek legyenek. Elragadtatással nyilatkoznak California pompás időjárásáról és arról a sok lehetőségről, amely itt a dolgozni akaróknak nyílik. U-jabban a következő családok érkeztek Los Angelesbe: Jo-seph Framer és családja Tole-doból, Stephen Szakács és esalá-dia South Bendből, Michael Szebeni és családja Arizonából, S. Barna és családja Akronból, John Hornyák és családja Cleve-landból, Mrs. A. Nagy és nő-vére East Chicagoból, Mr. Mel-cher Akronból, John Böhm és családja Clevelandból, Stephen Bodnár és családja Canadából, John Sallay East Chicagoból, Joseph Nagy és családja Buf-faloból, Albert Kramer és esalá-dja Chicagoból, Frank Góde és családja St. Louisból. Az érkezett magyar családok közül sokan a Los Angelesi Magyar Társasok vezetőiségé-höz fordultak s a Társasok vezetőisége látta el őket kellő utbaigazítással. A Társasok kézséggel szolgál a Californiába jövő magyarságnak utba-igazítással, ha ebben a tekin-tetben a Kör titkárához Bak-csy Kornél urhoz fordulnak (712 Garland Building Los Angeles) akár levélben, akár szem-élyesen.

A MAGYAROK BANKJA LOS ANGELESBEN.

Ha Los Angelesbe jön, öketlen látogassa meg bankunkat, melynek a legtöbb magyar üzletfele van.
A GARLAND BLDG. EGÉSZ MÁSODIK EMELETEN.
UNION BANK & TRUST CO.
BANKERS
OF LOS ANGELES
COMMERCIAL TRUST
740 SOUTH BROADWAY
Befizetett alaptőke \$1,126,000.00
A Federal Reserve System tagja

AUSZTRALIABA VANDOR-ROZT MIALYAN CSALD.

A Liverpool gőzessel egy magyar család indult utnak e héten az ausztráliai Sidneybe. Taries Ferenc tizenkét eszten-dővel ezélt vándorolt ki Ame-rikába (Kiskiszeredéből és előbb szentbányában dolgozott a keleten, majd Colorado-ba került. Amikor a nagy bányász sztrájk volt Colorado-ban, néhány más nemzetiségű bányászsal együtt lementek El Pasoba és ott állomásoztak, hogy elmennek dolgozni mexicói bányatelepre. Taries egy fél év múlva egy angol bánya vállalatához került Lower Californiába és úgyessé-gelé annyira vitte, hogy egy év múlva egyik forman lett a telepen. Meg is nősült és egy spanyol leányt vett el felesé-géül.

Magyar Kolónia Californiában.

Carlsbad környékén alakult meg az első magyar gazda kolonia Californiában. Ez a kolonia rövidesen virágzó lesz, mert az ottani földek cse-gek aranyakkal fizetik vissza a reájuk fordított munkát és fáradságot. A carlsbadi földek mind irrigálva és kész termő állapotban vannak. Két termést hoznak egy esztendőben: egyet télen és egyet nyáron.
Jöjjön ön is Californiába és legyen californiai farmer. Legyen egyik értékes tagja a carlsbadi magyar gazda kolóniának. Tíz akor földdel meg-vetheti önmagának és családjának a boldogságát. Ne gyötörje tovább ma-gát a gyárban, vagy a bányában, jöjjön le Californiába, legyen független ember, a maga gazdája és teremtsen meg magának egy szebb, nyugod-tabb és boldogabb életet.
Mi elősegítjük önt abban. Irjon nekünk meg ma részletes felvilágosi-tásért és mi azonnal magyarul válaszolunk önnök.

Aki Californiai szőlőt vesz,

Rendelje azt egyenesen Californiából és ne dobja ki a pénzt közvetítőknék.
Legalább 150-200 dollárt takarít meg minden kocsi szőlőn, ha tőlünk rendel

A szőlőtulajdonosoktól eszékelt hatalmas kőfészek kivételében még van vagy száz kocsi való ósbranda MUSCAT szőlőnk, amelyet még a régi ócska árak mellett szereshet be tőlünk. Mi azért adhatjuk önnök eszékében a szőlőt, mert ha egyenesen hozzánk fordul, nem kell a köz-vevők jutalékát is önnök fizetni.
Mi a szőlőt egyenesen az Ön rendelése alapján szállít-juk le és a szőlőföldről szállítjuk azt azon frissen egye-zenen is Ön otthonába.
Százas a rendelkezés, mert a mai ócska árak csak a hó végéig állnak fenn, miután a nagy kereslet következtében a jövő hónapba hatalmasan fel fog menni a szőlő ára.
A legfrissebb minőségű Malaga, Muskotály és magtalan szárított szőlőt (mázosolt) szállítunk a legmérsékeltőbb árak mellett.
A clevelandi magyarság eszékeltetheti ottani képviselőnkkel:
APÁTHY FERENCZ urnál
11913 BUCKEYE ROAD.

MAGYAR BUTORÁRUHAZ CALIFORNIABAN

Ha Los Angelesbe jön, öketlen látogassa meg
PACIFIC FURNITURE BUTORÁRUHAZ
117 So. Broadway
Tulajdonosok
H. DEUTSCH
ÉS
I. MANDEL
Modern új és használt bu-torok és háztartási cikkek.
A Singer varrógép egyedül magyar ügynöksége.
MAGYARUL SZOLGALJUK KI.

A KORCSZULOTT.

MENTAN, Ma., szept. 2. — Egy Stephen Berger nevű em-ber feleségének egy eszevesztett születt, amelynek az arca a lóra hasonlít s a lába is defor-mált. Amikor az aszsonyt megmutatták a gyermekét, á-jult. Mire magához térítették, kiderült, hogy a látvány hatás-a alatt megőrült. Az aszonyt később szállították.

HAJÓJEGYEK.

Rokonait kitöltsen. — Pénz-és csomagküldés. — Mindenféle ügyben felvilágosítás. — Magyar szolgálat.
THEODOR REPAY
222 So. Broadway
LOS ANGELES, CALIFORNIA

Magyar Lemezárház Californiában.

A legnagyobb raktár magyar lemezokban. Kivánságra azonnal megküldjük a Victor, Columbia és Edison magyar lemezok legújabb katalógusát.
Mail order a mi specialitásunk. Postán teljesítjük a rendelést és mi viseljük a szállítási költséget. Express küldjük a rekordokat nemcsak Californiában, de a többi álla-mokba is.
Gramofonok és szongorák a legnagyobb választékban.
A legszebb magyar népdalok, zenedarabok, cimbalom és tárogató szőlők, humoristi-kus felvételek, mint Árvai róza virágai a teljében lálalnak meg legelőbb. Álom virág a mi szerelmünk. Lehullott a rezgő nyárfa levele. Édesanyám is volt nékem, stb.
American Music Co.
359 North Main St., Los Angeles, California

Magyar Kolónia Californiában.

Carlsbad környékén alakult meg az első magyar gazda kolonia Californiában. Ez a kolonia rövidesen virágzó lesz, mert az ottani földek cse-gek aranyakkal fizetik vissza a reájuk fordított munkát és fáradságot. A carlsbadi földek mind irrigálva és kész termő állapotban vannak. Két termést hoznak egy esztendőben: egyet télen és egyet nyáron.
Jöjjön ön is Californiába és legyen californiai farmer. Legyen egyik értékes tagja a carlsbadi magyar gazda kolóniának. Tíz akor földdel meg-vetheti önmagának és családjának a boldogságát. Ne gyötörje tovább ma-gát a gyárban, vagy a bányában, jöjjön le Californiába, legyen független ember, a maga gazdája és teremtsen meg magának egy szebb, nyugod-tabb és boldogabb életet.
Mi elősegítjük önt abban. Irjon nekünk meg ma részletes felvilágosi-tásért és mi azonnal magyarul válaszolunk önnök.

SOUTH COAST LAND CO.

712 GARLAND BLDG. LOS ANGELES, CALIFORNIA

BETŐRŐ HELYETT LELŐTT RENDŐRKAPITÁNY.

SÜLYOSAN MEGSEBESÜLT A HIVATÁSÁT TELJESÍTŐ RENDŐRTISZT.

A rendőrt, aki leterítette felebvalóját, felmentették a fele-lősség alól. — A kapitánynak a hasába furódott a golyó.

A cleveland-heightsi rendő-réség tagja, Edward B. Connolly kapitány áldozatul esett hiva-tásának. Sülyosan megsebesült esztörtökön hajnalban, amidőn betörő üldözésben segédkezett egyik rendőrének. Ralph W. Newnes közrendőr a felhőmály-ban betörőnek nézte a kapi-tányt s mivel revolvért látott a kezében, hasbalotzte.

Newnes rendőrt felmentette a felelősség alól Barrows, rendő-rfőnök.

A rendőr hajnali 3 órakor a Cedar és Surrey road sarkán járva észrevette, hogy világo-ság van a Miller Drug Com-pany pincéjében. Lenézett az ablakon s látta, hogy egy férfi fosztogatta a pincében levő kasszaféleket. Newnes a patrol-telefonhoz szaladt s felhívta a rendőrfőállomást, ahol Connolly kapitány teljesített szolgálatot. A kapitány a hír hallatára több rendőrral azonnal a pata-kához sietett.

Newnes közben visszatért a patikához. Ekkor már sötét volt a pincében, de az épület mögött zajt hallott, amit a pincéből éppen távozó betörő okozott. A rendőr kétszer rá-lőtt a betörőre, aki erre vissza-bujt a pincébe.

Abban a hitben, hogy a be-törő a front ablakon igyekszik menekülni, Newnes megkerülte az épületet s észrevett egy férfit a sötétben. Rálátott, hogy álljon meg, az illető azon-nal megállás helyett revolvért

HALÁLRA GÁZOLT LEÁNY.

A Lake Shore Boulevardon sé-tált, s át akart jutni az ut másik oldalára.

A 45 éves Miss Elizabeth McGranhan, tegnap este a Lake Shore Boulevardon sétára in-dult, ami életébe került. Egy barátjával sétált, s az Eddy roadnál át akartak jutni az ut másik oldalára, de az ut kö-zepén oly zavarba jött, hogy a rendőri jeleptés szerint, egye-nesen a közeledő automobil elé sietett, amely nagy erővel el-ütötte. BBetörő fejét vitték be a Mt. Sinai kórházba azon az automobilon, mely elütötte, de ott pár perc múlva meghalt. Sa-muel Mather szolgálatában állt Bratenahl-ban. Barátja nem sé-rült meg.

A MAFFIÁNAK HOSSZU A KEZE.

Megölték St. Louisban egy olasz akit Clevelandban felmentek-ték a gyilkosság vádjá alól.

St. Louisból érkezett jelentés szerint ott tegnap este megöl-ték kolták Angelo Bonvessute olasz gyümölcskereskedőt, akinek az öccsét három héttel ezélt tette el láb alól ugyanígy az olasz Fekete Kéz.

Bonvessute a múlt január-ban St. Louisból visszahozták Kinsman roadi otthonában, szí-venlötte a gardát. Bonvessute a gyilkosság után elfüött, de St. Louisban ráakadták. A cleve-landi bíróság bizonyítékok hí-nyában felmentette a vádlottat, aki nyomban visszatért St. Lou-isa. Most ott utolérte a maffi-a keze.

HONFITÁRSÁK!

Ha jól és ócsón akarnak ék-szerhez jutni, korcsok fel, vagy írjanak a Cleveland, O. magyar negyedének legnép-szerűbb magyar ékszerüzleté-ben. Nagy raktárban van hazai fülbevalókban, karika és bőves gyűrűkben, továbbá mindenféle órákban. — Ületésnek 15 éves múltja biztosítja a jó és rendezettségű árukat. Hazai és amerikai órákat és ékszer-eket jótállás mellett javítok.

KLEIN JEWELRY CO.
8933 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

MAGYAR...
A So Norw...
Folyó 1920...
a Verhovayak...
tak, meg ped...
ben rendellen...
nyiben annak...
eredménye voi...
sót nagyon...
a mit bizonyít...
ges kiállása...
konvencióhoz...
szer aleasony...
hatalmas letsz...
idő alatt rohat...
De hiába...
kelt nyugodni...
tározatába...
tas urak nagy...
bár mily ross...
mert a mely...
szik, el kell...
tet, ha a leg...
Pedig ha a ta...
szamot vetne...
na szabad...
egy ily óriási...
fogyulás a...
és belezégy...
jen...
Ha a főgy...
delegátust...
osztály, kik a...
tők avagy m...
részt szoktak...
az ilyen tag...
Égylet ügyel...
vinságát, de...
tagot külden...
ken nagyon...
talában soha...
papok, köz...
tők, vagyon...
bizony az il...
fognak arra...
emberre gond...
alacsony bére...
a fizetésemel...
törvénybe hoz...
dőbbi végzés...
mert hiszen...
dupla jövedel...
egy mint a ke...
népek, hisz...
munkánép...
nőp fizeti...
teljében mun...
joga és kell...
vezetni...
A tagszer...
versényhez...
utóbbi Verh...
amely tag...
legjobb tag...
juttalomban...
tudja azt a...
a konvenció...
zetés végett...
lehetetlenség...
tűzött ki o...
több tagszer...
a tagoknak...
meg volt ig...
laphan a ta...
de az csak...
radt, fizetvé...
Mig ellent...
szervezőknek...
tisztviselőkn...
fizetve mind...
zért, ha az...
letek úgy m...
meg jelenlé...
nem lett v...
zökre, épp...
volt szükség...
a májusi kon...
A kp. tiszt...
a törvény...
a fizetés em...
pedig az né...
óságának...
konvenció...
ügyvéd...
delegátusok...
mondotta...
kiadta, hogy...
vényhozásna...
vagyis az...
rendszere...
vénynek kif...
Az égylet...
rosszul van...
kp. tisztika...
más égylet...
szervező...
szatlan vagy...
kiintéttve...
ve minden...
nél eszpa...
levő pénz...
pedig maga...
szereles...
megér val...
A Verhov...
egész küll...
ők mint ha...
igyanis min

MAGYAR... BUTORÁRUHAZ CALIFORNIÁBAN

PACIFIC FURNITURE BUTORÁRUHAZAT 117 So. Broadway

A KORCSOZULT... LENTAN, Ma. szep. 2.

HAJÓJEGYEK... THEODOR RÉPAY

LOS ANGELESBEN.

TRUST CO. DADWAY

\$1,126,000.00 System tagja

Californiában.

Music Co. Los Angeles, California

riában.

Music Co. Los Angeles, California

riában.

zadza kolonia Cali...

er. Legyen egyik...

CO. CALIFORNIA

vesz, közvetítőknék.

al must

CO. CALIFORNIA

CO. CALIFORNIA

CO. CALIFORNIA

CO. CALIFORNIA

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

A VERHOVAI TAGSÁGHOZ.

A So Norwalki 200-dik fiók vezetőségének felhívása.

Folyó 1920. évi május hónapban a Verhovayak fogvülést tartottak...

Ha a fogvülésre mindig olyan delegátust választana minden osztály...

A tagszerzésre vonatkozólag a Verhovayak van hirtetve a legutóbbi Verhovay lapban...

Mig ellenben az utazó tagszerzőknék, mint központi tisztviselőknék 48 dollár lett...

Az ügykezelési költség is bizonyos mértékig a Verhovay árva-ház, a melyekben ismét szükség lesz...

VIKTOR E. FAITH Conemaugh, Pa. Johnston, Pa. Magyar penztörvény és hajójegy iradási

TÁRSAS UTAZÁS SZEPTEMBER 1-ÉN DUPLACSAVÁRU GŐZHAJÓN

GAAL GÁSPÁR hivatalnokunk személyes felügyelete alatt.

Küldje be előlegét még ma, hogy a kelendő helyre azonnal lefoglalhassuk.

Óhazai ügyeket elvállalunk a szokásos hivatalnokunk személyesen pontosan és szakszerűen fogja intézni.

Ha utlevele nincs küldjön be azonnal 4 darab fényképet s még időben meg fogjuk önnek szerezni az utlevelét.

HOZZÁTARTOZÓK KIHUZATALA EURÓPÁBÓL!

Hetenként nagyobb csoportok érkeznek Amerikába, akiknek ügyeit mi intéztük el.

Kihozatali sikereinkről már sokan meggyőződtek. Irjon még ma és

ZARÓ C. HENRY, Bankár 39 Cooper Square A 3-IK AVENUE ÉS 6-IK UTCA SARKÁN NEW YORK CITY

CHICAGO ÉS KÖRNYÉKE EGYHÁZI HIREK.

Lokali és egyházi hírek az east chicagói és környéki magyar ref. egyház köréből.

A lelkes és neje, mint az elmúlt 21 esztendő minden nyári hónapjában, úgy ez évben is, utazt East Chicagóban...

Megvadult ló áldozata McKeesport, Pa. — Kaszies Ferenc elizabethi határban levő farmján 14 éves János fia...

Megsérült munkás McKeesport, Pa. — Mendlovics István, amint a McKeesport Tinplate Portvay gyártelepén a gőzgépezet olajozta...

ESKÜVŐ McKeesport, Pa. — Volenszky András, a szatmármezei Zajtról, vezette oltárhoz Sára Mariskát...

VÉGZETES ÉS A FARÓL Large, Pa. — Kiss András 10 éves Erzsike leánykájára még a múlt hó elején leestett egy gyümölcsfáról...

Meghívó MEGHÍVÓ ISTENTISZTELETRE ÉS FONTOS EGYHÁZI KÖZGYŰLÉSRE.

Ingatlanok, asszonyok ne gondolják azonban, az utasításokat szigorúan kell betartani.

INGYEN KAPNAK MINDAZOK, AKIK HAZAUTAZNAK

PÉNZT avagy CSOMAGOT akarnak küldeni, egy igen hasznos

UTMUTATÓ KÖNYVEKÉRT Irjon még ma érte

Keresztény Kivándorlási Irodához 306 EAST 13TH STREET, NEW YORK, N. Y.

MEGVADULT LÓ ÁLDOZATA McKeesport, Pa. — Kaszies Ferenc elizabethi határban levő farmján 14 éves János fia...

Megsérült munkás McKeesport, Pa. — Mendlovics István, amint a McKeesport Tinplate Portvay gyártelepén...

ESKÜVŐ McKeesport, Pa. — Volenszky András, a szatmármezei Zajtról, vezette oltárhoz Sára Mariskát...

VÉGZETES ÉS A FARÓL Large, Pa. — Kiss András 10 éves Erzsike leánykájára még a múlt hó elején leestett egy gyümölcsfáról...

Meghívó MEGHÍVÓ ISTENTISZTELETRE ÉS FONTOS EGYHÁZI KÖZGYŰLÉSRE.

Ingatlanok, asszonyok ne gondolják azonban, az utasításokat szigorúan kell betartani.

INGYEN KAPNAK MINDAZOK, AKIK HAZAUTAZNAK

PÉNZT avagy CSOMAGOT akarnak küldeni, egy igen hasznos

UTMUTATÓ KÖNYVEKÉRT Irjon még ma érte

Keresztény Kivándorlási Irodához 306 EAST 13TH STREET, NEW YORK, N. Y.

MCKEESPORTI HIREK. TITOKZATOS SÉRÜLÉS. McKeesport, Pa. — A Homestead, Pittsburgh és Duquesne villamosok Sinclair és Ringgold utáni végállomásán feltűnt egy rézidő óta ott álló dögölő idegen asszony Greenwald rendőrnék, aki érdeklődött a baba iránt...

INDIANA HARBOR, IND. — Kiss Mihály honfitársunk házában látogatába volt a golyva. Felesége egy szép és egészséges fiúgyermekkel ajándékozta meg a boldog és büszke apát augusztus 10-ikén.

EAGLE MFG. & SALES CO. Sta. D, 145 New York

EGYHÁZI HIREK.

HIREK A DEAKES-CONGO ÉS VIDÉKE MAGYAR REF. EGYHÁZ KÖRÉBŐL.

Közlő: Vécsay A. Jenő ref. lelkes.

Isten tisztelt. Szeptember 3-án reggel 10 órakor.

Mulatság.

Az Egyházközség szeptember hó 3-án tartja szokásos nagy nyári mulatságát, sorsolással egybekötve, melyre szeretettel hívjuk és várjuk egy a helybeli mint a környéken élő testvéreinket.

Gárrobbanás áldozata. Congo, O. — Gáspár György, Dombó. Kisküküllő megye ill. honfitársunk gárrobbanás áldozatul esett.

Felesége szül. Labanc Zsuzsanna és három gyermekei, Szuhai Sándor és családja. Szuhai Teréz férjével, Szőke Károlyné és családja és Szuhai Erzsébet, továbbá testvérbátyja Szuhai Dávid és családja Szuhai János és családja, Olár József és családja Zaneswille, O. és kiterjedt rokonsága gyászolják itt és a szülőházában.

Felesége szül. Kálmán Anna és kis fia Ifj. Gáspár Györgyön kívül nagygyermekesül rokonság gyászolja egy itt, mint az óhazában.

Cambridge, O. — Az ugynevezett Doektown bányápezen Szuhai István, Tiszadob, Szabolcs megye ill. 52 éves honfitársunk aki elszökt 17 évvel várandólt ki Amerikába s itt mint bányász munkálkodott, mint rendszeres kora reggel ment munkába, hozzáállott a munkához a bányában de csak egy kérésért rákötött meg a fiával, s úres kérésért kimentek az entrire, ahova megérkezett a vágyakozó a motor az úres kéréssel, de a hirtelen kanyarulatnál a gyors hajtás következtében kiugrott a motor és Szuhai István az entri falához vágta a gép, s agyonnyomta. A fia szerencsésen megmenekült.

Temetése az angol methodista templomból történt, amely szinig megtelt résztvevő közönséggel. A bányász Union zászlók alatt vonult ki.

Felesége szül. Labanc Zsuzsanna és három gyermekei, Szuhai Sándor és családja. Szuhai Teréz férjével, Szőke Károlyné és családja és Szuhai Erzsébet, továbbá testvérbátyja Szuhai Dávid és családja Szuhai János és családja, Olár József és családja Zaneswille, O. és kiterjedt rokonsága gyászolják itt és a szülőházában.

Keresztelés. Szőke Károly és neje, szül. Szuhai Teréz Somlószőlős, Veszprém m. ill. szülők első szülött gyermeke, Elenora és Terézia névre kereszteltetett. Keresztelői: Ifj. Szuhai János és Szuhai Erzsébet doektowni lakosok.

KERESZTELŐ. Indiana Harbor, Ind. — Kiss Mihály honfitársunk házában látogatába volt a golyva. Felesége egy szép és egészséges fiúgyermekkel ajándékozta meg a boldog és büszke apát augusztus 10-ikén.

Felesége szül. Labanc Zsuzsanna és három gyermekei, Szuhai Sándor és családja. Szuhai Teréz férjével, Szőke Károlyné és családja és Szuhai Erzsébet, továbbá testvérbátyja Szuhai Dávid és családja Szuhai János és családja, Olár József és családja Zaneswille, O. és kiterjedt rokonsága gyászolják itt és a szülőházában.

Keresztelés. Szőke Károly és neje, szül. Szuhai Teréz Somlószőlős, Veszprém m. ill. szülők első szülött gyermeke, Elenora és Terézia névre kereszteltetett. Keresztelői: Ifj. Szuhai János és Szuhai Erzsébet doektowni lakosok.

KERESZTELŐ. Indiana Harbor, Ind. — Kiss Mihály honfitársunk házában látogatába volt a golyva. Felesége egy szép és egészséges fiúgyermekkel ajándékozta meg a boldog és büszke apát augusztus 10-ikén.

Felesége szül. Labanc Zsuzsanna és három gyermekei, Szuhai Sándor és családja. Szuhai Teréz férjével, Szőke Károlyné és családja és Szuhai Erzsébet, továbbá testvérbátyja Szuhai Dávid és családja Szuhai János és családja, Olár József és családja Zaneswille, O. és kiterjedt rokonsága gyászolják itt és a szülőházában.

Keresztelés. Szőke Károly és neje, szül. Szuhai Teréz Somlószőlős, Veszprém m. ill. szülők első szülött gyermeke, Elenora és Terézia névre kereszteltetett. Keresztelői: Ifj. Szuhai János és Szuhai Erzsébet doektowni lakosok.

KERESZTELŐ. Indiana Harbor, Ind. — Kiss Mihály honfitársunk házában látogatába volt a golyva. Felesége egy szép és egészséges fiúgyermekkel ajándékozta meg a boldog és büszke apát augusztus 10-ikén.

Felesége szül. Labanc Zsuzsanna és három gyermekei, Szuhai Sándor és családja. Szuhai Teréz férjével, Szőke Károlyné és családja és Szuhai Erzsébet, továbbá testvérbátyja Szuhai Dávid és családja Szuhai János és családja, Olár József és családja Zaneswille, O. és kiterjedt rokonsága gyászolják itt és a szülőházában.

Holland-America Line

Duplacsavaru hajók indulása. NOORDAM, Szerdán, Szeptember 8. Rotterdam és NEW AMSTERDAM, Kedd, Szept. 14. HAMBURGBA RYNDAM, Szerdán, Szeptember 22.

HOLLAND-AMERICA LINE 24 STATE STREET, NEW YORK, N. Y.

CUNARD LINE S.S. SAXONIA

INDUL OKTÓBER HÓ 30-ÁN. PLYMOUTH — CHERBOURG — HAMBURGBA. Az ön városában vagy a közelben van helyiügynök.

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA LA VELOCE

NEW YORK — PHILADELPHIA — NAPOLI — GENOVA FELÉ. NEW YORK — PHILADELPHIA — TRIESTE — GENOVA AT. Duca D'Aosta — Szept. 15. F. Palasciano — Okt. 21.

ITALIA AMERICA Society of Maritime Trade Inc.

LLOYD SABAUDO 3 State St., New York.

Legközelebbi indulás New Yorkból dupla csavaru hajó REGINA D'ITALIA OKTÓBER 6-án.

FRENCH LINE COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE

MAGYARORSZÁGBA Havren át Gyors negygyépes és Duplacsavaru Hajók

FRANCE TOURAINÉ Szept. 9. LORRAINE Szept. 14. ROCHAMBEAU Szept. 23.

Minden házbán tartásuk kész, mert nem sokáig tart a kedvezményes ár. Kijárat a pénz készpénz, Money Order alakjában pontos címvel érke a címre: Szabadság, Sztófar Osztály, \$2.50-ért küldi a Szabadság.

PÉNZT KÜLDÜNK

gyorsan és biztosan, postán vagy sűrűnyileg DOLLAR-KORONA vagy román Lei-ben Magyarországra, Csehszlovákia, Jugoszlávia vagy Romániába a legelőszöbb az napi árfolyam szerint.

A. J. NEBE CO. 26 WEST FORT STREET, DETROIT, MICH.

Pénzküldés és Bankutalvány

UTLEVELEK megismerésére váltakozó és megkíméljük minden fáradságot. Az adó-ügylet elintézésében segítünk.

HAJÓJEGYEKET HOZZÁTARTOZÓIT KIHUZATJUK

REVÉSZ ÉS SZŐKE MAGYAR BANK ÉS HAJÓJEGY IRODA. 1445 FULLERTON AVENUE, CHICAGO, ILL.

ÓHAZÁBA UTAZÓK

HA AMERIKÁBA KIHUZATNI akarla rokonát, forduljon bizalommal hozzám. PENZKÜLDMEYNEKET UTLEVELEKET MEGSZERZEK.

MORRIS ENGEL, BANKAR 129 Greenwich Street, New York, N. Y.

Figyelem! Szenvedő nők és férfiak!

Dr. E. F. Colhouer 717 Liberty Ave., Pittsburgh, Pa.

Rendelői órák: D. p. 9-12 este 3-ig. Vasárnap 4. p. 10-12 ó. u. 2-ig.

KIS HIRDETÉSEK

ERŐS BORBÉLYSÉGET keresők... KIS HIRDETÉSEK... KERESZTETÉSEK... MUNKÁT NYER...

MR. DÉNESNÉL... Nevezett irodánkban található reggel 8-tól délután 6 óráig... FELVÉTELEK, NYITÓTÉK ÉS KEZELÉS...

THE GARFIELD PARKSIDE REALTY COMPANY... 253-55 The Arcade Cleveland, O.

BUCKERS UP... MUNKÁSOK... FELVÉTELEK... KERESZTETÉSEK...

Magyarul és tótul beszélő SALESMENKET keresünk... Nagy jövedelemre tehet szert...

N. Fehér... 4292 West 25th Street... COMMUNITY REALTY SERVICE CO.

MOLDER... CARE OF SZABADSÁG... P. O. Box 171, CLEVELAND, OHIO

MUNKÁSKAT KERESÜNK... PÁLYA MUNKÁRA... JÓ FIZETÉS... DETROIT UNITED RAILWAY

BANYÁSZOK a világ legnagyobb bányája... LYNCH, KY.

2 tonnás káreért \$1.35--\$1.55 2 tonnás káreért... LÉBER ORÁNKÉNT 60 CENTTŐL 80 CENTIG.

Stevé Lukács... B. 55. LYNCH MINES, KY.

Loaderek és Szénbányászok... LEANYOK... csomagolásra különböző osztályok...

KANAWA HOCKING COAL & COKE CO... Union Munkásokat... alkalmazunk. Megelőzhető...

Allandó Munkát... Magányos bányászok és Családok... felvétetnek. Nehány jó boar...

LONGACRE, W. VA. BA... Mr. John S. McKeer-t... Magyarul is írhat.

ISMERI A WEST SIDEOT?... Ha igen, akkor megmutatjuk... hogyan kereshet 5000 dollárt...

1126 ILLUMINATING BLDG... vagy telefonáljon: Ontario 1466... MUNKÁT NYER - NO.

HÁZIMUNKÁRA... Egyes, angolul is beszélő leány... keresők. Kérjük, írjanak...

GYESEN LEANYT KERESÜNK... Házimunkára... angolul is beszélő leány...

KERESÜNK EGY LEANYT... általános házi munkára... JÓ FIZETÉS.

ANGOLUL BESZÉLŐ fiatal LEANY... orvosi irodába kereshet... JÓ FIZETÉS.

HÁZIMUNKÁBAN... gradonlott leány... angolul is beszélő...

KERESÜNK RESTAURANTRA... egy leányt... angolul is beszélő...

GYESEN LEANYT KERESÜNK... általános házi munkára... JÓ FIZETÉS.

BON-BON, DIPPEREK CSOKOLÁDÉ DIPPEREK ES TANULÓ LEANYOK felvétetnek.

A SZÉNÁRAK MAGASAK... Takarékoskodjék a pénzzel... AMERICAN BOX CO.

ELADÓ BIRTOK MAGYARORSZÁGON... VISZAVANDORLÓKNAK LEGJOBB BEFEKTETÉS.

ELADÓ FARMOK... 38 akker, gyönyörű, sima... 2937 LORAIN AVE. Cleveland, O.

ELADÓ FARMOK... 48 akker farm, 1 1/2 mérföld... 2937 LORAIN AVE. Cleveland, O.

ELADÓ FARMOK... 48 akker farm, 1 1/2 mérföld... 2937 LORAIN AVE. Cleveland, O.

ELADÓ FARMOK... 48 akker farm, 1 1/2 mérföld... 2937 LORAIN AVE. Cleveland, O.

CHAS. BÜDY... 417 E. ERIE ST., Painesville, O.

ELADÓ AUTOMOBILOK... 1920-AS... legjobban karban lévő...

ELADÓ AUTOMOBILOK... 1920-AS... legjobban karban lévő...

ELADÓ AUTOMOBILOK... 1920-AS... legjobban karban lévő...

ELADÓ AUTOMOBILOK... 1920-AS... legjobban karban lévő...

ELADÓ AUTOMOBILOK... 1920-AS... legjobban karban lévő...

ELADÓ AUTOMOBILOK... 1920-AS... legjobban karban lévő...

ELADÓ AUTOMOBILOK... 1920-AS... legjobban karban lévő...

BETEG EMBEREK... Nagy gyakorlatomnak betegek... DR. RUSSELL

DR. RUSSELL... 176 E. Jefferson Ave., Woodward Ave.-től keletre egy ajtó. DEROIT, MICHIGAN.

Dr. Max Thorek... Az American Kórház igazgatója... 1299 - 2nd Avenue

DR. VARGA JÁNOS... cházai gyógyszerész adja... 1299 - 2nd Avenue

Tanuljon németül... Reményi Tánciskolája... 5505 Woodland Ave., Cleveland

ÉLETMENTŐ... Ezen kiválóan édeskes és tanuló... NEMET Gyógyintézet

DETROITI MAGYAR GYÓGYFÜRDŐ... Langyos, meleg, vagy gőzfürdő... A. M. SZÉKELY

FIGYELEM!... Könnyű feltételek mellett szép... Suburban Estates Co.

\$2.50 ILYEN CSEKÉLY PÉNZERT... jobb munkát, könnyebb boldogulást... Bizonffi szótárt

SZABADSÁG... P. O. Box 171 Cleveland, Ohio

VASÁRNAP

Szabadság Sunday Magazine

A hazugság

sok embernek ép annyira a természetében van, mint az étvágy- vagy a költekezési hajlam. A született hazug emberek már nem is magyarázzák, nem is indokolják ezt a vonásukat, ellenben annál inkább a csodálkozásukat fejezik ki afelett, hogy van olyan embertárs is, aki csökönnyösen el akarja kerülni a hazugság kényszerét. A született hazug emberre nézve a hazugságtól irtózó álláspont annyira idegen, hogy a nem hazug embert nevezi kétszínűnek, mert azt mondják, hogy hazugság nélkül nem is lehet élni. Olyan a társadalmi berendezkedésünk, hogy hazudni kell, olyanok a viszonyok a megélhetés szempontjából, hogy a hazugságot egyenesen kikövetelik az embertől.

Akármenyire tökéletlenek is a társadalmi viszonyaink, akármenyi fikikát és megalkuvást követel is az életért folytatott harc, egy bizonyos, hogy a hazug emberek ezen álláspontja mégis csak olcsó kifogás. Hiszen ők, a természetüknél fogva, még a legtökéletesebb társadalomban is a hazugságra építenek fel az életüket. Ők azok, akik például minden csirkefogó eljárást a "human natur"-ra vezetnek vissza. Ők azok, akik csak azt nevezik vállalkozó szellemű, s általában életképes embernek, aki a terveit hazugságra alapozza, aki elég ügyes ahhoz, hogy lelkiismeretfurdalás nélkül tudja megtéveszteni az embertársait.

Ezzel a hazugsággal elsősorban saját magukat csapják be. A hazug embernek az a végzete, hogy előbb-utóbb a saját csalafintságainak, a saját megtévesztő céljainak válik az áldozatává.

Akármenyire tökéletlen is ez a mi társadalmi berendezkedésünk s akármenyire tökéletlen volt is az évezredek folyamán, a fejlődést sohasem a hazugság szolgálta. Azok az emberek, akik a fejlődés szolgálatában állottak, akár mint művészek, akár mint tudósok, akár pedig mint államférfiak, arra is törekedtek, hogy a hazugságot kirekeszszék az emberi társadalom leltárából. Tisztában voltak azzal, hogy a hazugság van, s azért akarták kiirtani. Hogy nem sikerült, annak az egyszerű magyarázata az, hogy az emberiség a fejlődésében még nem érte el azt a fokot, amelyre törekszik. De hogy abban az irányban halad, minden látszólagos külső ellentmondások ellenére, azt temérdek társadalmi, művészi és bölcséleti jelenséggel igazolni lehetne.

Aki hisz az emberiség fejlődésében, aki hisz abban, hogy vannak nemes célok, amelyekért érdemes harcolni,

amelyekre érdemes rápazarolni a tisztességes alkotó energiát, azok minden erejükkel felveszik a harcot a hazugságot igazoló állásponttal is. A harc nehéz, mert az egyenes felkü embernek sokszor nyers eszközökhöz kell fordulnia, hogy a hazugsággal járó simaságot összezuzza. De a hazugsággal fel kell vennie a harcot mindenkinek, aki a tudatában van annak, hogy a hazugságra támaszkodó ember a legveszedelmesebb ellensége a társadalom egészséges fejlődésének és kialakulásának.

Amerikát

nagy előszeretettel nevezik a "szélső lehetőségek hazájának".

Amerika valóban a korlátlan lehetőségek hazája: mert Amerikában nyitva áll mindenki előtt minden út, sehol sem kérnek belépődíjat, sehol sem kérnek igazolványokat és bizonyítványokat, sehol sem játszik szerepet az a kényes kérdés, hol született: főuri kastélyban, vagy szegényes kunyhóban?

Elnökválasztásra készül ezidén az Egyesült Államok népe. A két nagy politikai párt megjelölte már azokat a kiválasztott férfiakat, akiket legelsősorban alkalmasnak tart a hatalmas ország kormányzására. Sajátságos összetalálkozása a véletlennek, hogy mind a két jelölt, — akik közül egyik holtbizonyosan elnök lesz, — igazi tipikus amerikai pályafutás. Mind a kettő a szó szoros értelmében "self-made man", mindkettő szegény család gyermeke és mindkettő kivételes tehetségének köszönheti tüneményes érvényesülését.

Abban is megegyeznek az elnökjelöltek, hogy egyikük sem végzett egyetem. Mindketten elvégezték az ugynevezett "high school"-t, mely európai értelemezésben, a középiskolának felel meg. És még sem mondhatja senki, hogy Warren G. Harding, vagy James M. Cox tanulatlan ember és nem méltó a Fehér Háza, mert még diplomájuk sincs.

Azért a szélső lehetőségek hazája Amerika, mert itt senkitől sem kérnek bizonyítványt, vagy diplomát. Amerikában nem azt kérdik, mit tanultál, hanem azt, hogy mit tudsz? A munkát kereső munkástól nem a "munkakönyvét" kérik, nem az előző munkaadók bizonyítványait, hanem odaállítják a műhely asztalához, vagy a gép elé: mutasd meg, mit TUDSZ.

És a tudásban rejtőző képességek biztosítják minden ember részére a felfelé vezető utak szabadságát. Ezért lesz olyan elnöke az Egyesült Államoknak, a ki még főiskolát sem végzett, de kitűnő sikerrel tette le a vizgát a becsületesebb munka, az emberszeretet és a tisztességes törekvés legfelsőbb egyetemén.

A fécánok

PROGRAMMSZERŰ, teljes, tökéletes pontossággal ment minden. Erről különben Herestényi Bálint vadászai mindig híresek voltak. Utolsónak, mint rendesen, most is a herestényi gyönyörű fécános maradt.

Az erdő szélén igás szekérre hányták a véres mulatság áldozatait, amik a herestényi pagonyból kikerültek: ötvenhárom fécánt meg tizenhét nyulat. Mellette könnyű futókocsai várakozott Herestényi Bálintra, a többi vadász már előbb elhajtott s azóta bizonyosan a herestényi kastélyban öltözködik a hatórai ebédhez. Herestényin kívül egyedül Bodrogkőgy Viktor maradt még itt. Ő is kocsira akart ülni s leakasztva a válláról a puskáját, az inasnak nyújtotta. De Herestényi megfogta a kezében a fegyverszíjját.

— Ne, ne bántsd, — szólott. — Mi majd gyalog megyünk.

— Nem bánom. Magam is szívesebben megyek gyalog.

— Te meg, — fordult Herestényi a kocsiához, — hazamehetsz.

Az inas a bakra ugrott, a kocsi csattintott a nyelvvel s arra a két pompás trapper lassu kocogással megindult, lefelé, az országútnak. Bodrogkőgy a lovak járását nézte s meglepődötten bólintott, fejével.

— Helyes két selyembogár!

Megfordult. Azt hitte, hogy Herestényi a háta mögött áll. De az már akkor az igás szekér mellett babrált. Két kővér fécánkakast vett le a szekérről, azt kötögte a táskájához.

— Mit csinál, Bálint?

Herestényi mosolygva, félszem mel rája kacintott.

— Kíváncsi vagy? Érdekel?

Hát hogy az ördögbe ne érdekelne! Egy szekér fécánt visznek a házhoz. Mind a tíz. S te elcsesz belőle kettőt. A saját magadéból. Azt hiszem, nem nagyon örülnél neki, ha a méltóságos asszony megtudná!...

— A feleségem? Hiszen tudja.

— Akkor már csakugyan nem értem.

Lefelé ballagtak a dombról s az alatt sötétlő rekettje felé tartottak, ami lassanként, ahogy a völgybe ereszkedtek, eltakarta a szemük elől a falut. Herestényi már össze csavarodott, éppen any nyinak látszott, amilyen idős volt: ötven évesnek. Talán azért is, mert kissé hizának indult. — Bodrogkőgy ellenben sokkal fiatalabbnak látszott. Mert bár közel járt a negyvenhez, szikár, esontos alakjáról, fiatalos, rugékony lépéséről azt hitte volna az ember, hogy harminc éves. Amint a rekettjéhez értek, Herestényi oldogatta a hurokról a két fécánt. Az utolsó árok partjára, valami kővön, vagy kivágot fa törzsén parasztságoson állt. Olyan korán megöregedett, görnyeteg némbor volt, mint a legtöbb parasztságos. A kémiény munká, amit végeznek, s ami a legzordabb fagyban és a legrekkenőbb hóéghen sem szünetel, hamar lepusztítja rájuk az ifjúság üdőségét s a harminc és hatvan év között jóformán valamennyien egyformák. A kezét fázósan összedugta s néha toporzékol, bizonyosan, mert a lába fá-

zott. De amikor a férfiak közelébe értek, mintha csak rájuk várakozott volna, föllépett és köszönt.

— Szerencsés jóestét kívánok, kezit esköloem, méltóság!

Herestényi már akkor leoldotta a hurokról s odanyújtotta neki a fécánokat.

— Na, Terka! Sokáig vártál, ugy-e? Megkéstünk?

— Ejj, semmi, semmi, méltóság.

— Szívesen, Terka, szívesen. De most már jó éjszakát! Sietünk kell. Otthon várnak.

Könnyedén biccentett a fejével, aztán előre sietett, hogy ne hallja a vén asszony hálálkodását. Az a férfiak után tekintett, majd a fécánokat a kötényébe takarta és furdan megindult az országút felé.

— No! Hát van-e mit elárulnod a feleségemnek?

— Nines, Nines. Erre a szipirtóra csakugyan nines oka féltékenykedni. Még azt a két fécánt is sajnálom a vén fogaitól!

— Én nem. Ez az asszony győgyított ki engem.

— Mi az ördög? Hát javasasszony? Boszorkány?

Herestényi megállott. Szembe fordult Bodrogkőgyvel s mintha nem is hallotta volna annak a csufondáros szavait, minden átmenet nélkül azt kérdezte tőle:

— Te, Viktor! Ismerted te Csalmójai Klárit?

— Soha hírét sem hallottam.

— Persze. Te még akkor a jámbor piaristák nádpálcait kopogtattad. Az édes latin igék érdekében.

— Az már igaz! Az isten verje meg, aki kitalálta!

— A piaristákat, vagy a nádpálcait?

— Egyiket se. A latin konjugációt.

— A kis Klári a legbájosabb, legpajkosabb, legokosabb és a leggonoszabb szubrett volt. Persze, akkoriban, ezelőtt huszonöt esztendővel. Halálosan szerelmes voltam beléje! Imádtam! A huszonöt éves gyereknek azzal a bolond rajongásával, amivel szárnyakat lát a courtesane riszporos vállain...

— Te, Bálint! Ez olyan, mint valami szerelmes vers. Istenugyse azt hiszem, hogy poéta vagy.

Már nem. Szerencsére hamar a prózához esaptam. Megtudtam, olyan bizonyosan, mintha csak szabályszerűen hitelesített jegyzőkönyvből olvastam volna hogy a bájos kis Klárinak eszéjében sincs az, hogy az én szerelmes versemet komolyan vegye. Csak a karpereceimet és boutonjaimat vette komolyan. Tudniillik, hogy komolyan elvette, de csak azért, hogy velük másokat hódítson meg. Gonosz kis vipera volt, mondhatom. Amikor mindez világos lett előttem, az volt az én életem ugynevezett nagy válsága. Azt hiszem, olyankor minden huszonöt esztendő kölyök a pisztolyra gondol legelőször. Véletlenül nekem akkor is volt más szenvedelmem is: a föld. Ahoz menekültem a csalódással és — a rossz verseimmel. A föld, hiába, mégis csak a legőszintébb, a legigazabb, a legbecsületesebb minden földi dolgok között! Sőt, ha szeretettel néz az ember rája, akkor észreveszi, hogy a legszebb is. Szébb még Csalmójai Klárinál is. Virágos rétetjé-

madárdalok erdői, termő barázdái gyönyörködtek, elfoglaltak s tiszta levegője fölvidította és megtisztította a lelket. Csak egy hijsa volt: nem volt vadja. A herestényi pagonyokban óraszámra elkészáltak, míg valami kőbor nyulra akadtam. Rókára azonban annál többet. Akkor csináltam ezt a fécánost. Eleinte kinevettek miatta. Pedig hát, ugy-e, hogy nem csináltam hiába! Ma legalább is ezer fécánom tanyázik benne s ez a legkedvesebb vadászatom, esztendőnként.

— Gyönyörűen kezeled, az bizonyos.

— Magam rendeztem, kezdettől fogva. Még az etetőket is magam jelöltem ki, gondos tanulmányozás után. Mert ezek az aranytollu bestiák roppant kényesek. Ha észreveszik, hogy nem törődnek a szeszélyeikkel, úgy szétszaladnak, mintha soha itt sem lettek volna.

Alig mult el olyan nap, amelyiken meg nem néztem volna őket. Jól tartottam, ettettem, itattam, de őriztem is. Nemcsak a szakácsuk, de a csészük is magam voltam. A harmadik télen már vadászhatunk. Ilyen téli estén, pár nappal a legelső vadászat előtt, kijöttem, hogy számonszedjem őket. Csak az etetőkből háromszázat láttam. Így, alkonyatokor igyekeztem haza felé. Egyedül voltam s a borús téli hangulat varázsa megfogott.

Valami vad vágygally ébredt föl bennem a Klári emléke... Édes, bájos arcát, fehér vállát, ragyogó szemét látni kívántam, pajkos, csi csergő nótái fülemben csengettek... S már most képzeld el: hogy amikor ebben a lekiállapotban ballagok, a bűvös Círee képén merengve, egyszer csak elevenem, egész valóságában, szinte a borulatból ki ragyogva előmbre toppan — ő...

— Ő? Hogyan? Itt!...

— Itt az erdő szélén állott. Ugy, amint a színpadon a népszínművekben szokott állani: a nótás falusi szírién, bokorugró viganójában, aranycífrázatos pruzslikjában, kordován eszímáskájában, bóbítás selymekendőjében. Az arcán ugyanaz a mosolygó szerelem-gödröcske, az ajaka között ugyan az a hófehér fogor, a szemében ugyanaz a ragyogó két tüzesillag. Még az egyik kezét a csipőjére tette, ugy nézett rám. A szememet dörzsölgettem, mert azt hittem, hogy álmodom, vagy valami optikai csalódás játszik velem. De a tünemény ott volt, igazán, valósággal. S az alvófényben levő, megcsufolt, mégis makacs szerelem tüze egyszerre a régi heves lánggal lobogott föl bennem. Azt hittem, megbolondulok. A lábam szinte gyökeret vert a megdöbbenéstől s fuldokolva sóhajtottam feléje: — Klári! Klári!...

A tünemény pedig monoton, színtelen hangon, a hogy ezek a fakó parasztek beszélek, eszöndesen megszólalt:

— Nem a, méltóság. Én a Terka vagyok. A Virók Terka.

Érdes, csaknem durva hangja kissé észre térített. Ez csakugyan más valaki, nem Csalmójai Klári. De az a hasonlóság, az valami rendkívüli volt. Ma sem értem. Elmondhatom, hogy két egyforma fa levelet még nem láttam életemben, de két egyforma Csalmójai Klárit láttam. Ahogy gyönyörködve, fűr-

Elbeszélés Irta Lőrinczy György

készve, kételkedve, izgatottan nézegettem a leányt, észrevettem, hogy kezében két fécánt szorongat. Kérdőre fogtam tüstént. Pírulva, szégyenkezve vallotta meg, hogy a herestényi fécánosban fogta, hurokkal. A völgyének a-kart vele kedveskedni, vacsorára. S aztán boesánatért könyörgött, alázatosan, zavarodottan, szemlesütve. Még Klárinál is szebb volt ebben a szánalmas vergődésében. — Vagy mindenesetre igazabb. A bájos vadász, együgyű ravaszágával szinte himezés-hámozás nélkül, maga ajánlotta föl a birságot is, aminek az árán elmenekülhessen... — A kendőjét?

Herestényi csóváltgatta a fejét, mintha a szavakat keresné.

— Nem. Mindazt, amiért Csalmójai Klárinak tízezer fécánál többet adtam. Hiába. Most két fécánért Terka ugyanazt kínálta...

— A többit lovagi diszkreciód tiltja, hogy elmondjad.

— Nem tiltja. Éreztem, hogy gazzágot követnék el. Én nem a Virók Terkát kívántam. Ha megöleltem volna, nem őt öleltem volna s megcsaltam volna őt is, magamat is. Ha a karjaim közé szoritom, rajta Kláriért állok boszut. A Virók Terka sem nem az én szerelmes vágyam, sem nem a fécánok áldozata lett volna, hanem a Csalmójai Klárié... Érted?

— Nem én. Ha az ember almát akar enni, harapjon beléje. De különben mi köze van ennek a dolognak a mai parasztságoshoz?

— Mi köze? Hát hiszen ő a Virók Terka.

— Ez a vén fogatlan...

— Ez. Akkor abban alkudtunk meg, hogy békét hagy a tacanosomnak, sőt miután a zutkaparóhoz megyen feleségül, itt fog lakni a közelben, hát majd szemmel is tartja a zerdőt. Azért aztán minden vadászatkor kap tőlem két fécánt. A szerződés állom is és hüségesen, mindig magam viszem el neki a fécánokat. Husz esztendő óta.

— S a betegség, amiből kigyógyított?

— Eleinte azért hordtam a fécánokat, hogy láthassam. Hogy a Klári szépségében gyönyörködhessem. Mindig őt láttam benne. Különös, fájdalmas, mégis kedves élvezet volt az! Közben férjhez ment. Az arcáról a gondok mihamar letépték a rózsákat. Derekról elmaradt az aranypasszomántos pruzslik, a szeméből a csillagok fénye. Néhány év múlva észrevettem az arcán a ráncokat is, majd egyszer azt éreztem, hogy nem tudnám megcsókolni... Mindig Klári-ra gondoltam. Sokszor bizonyos elégtelenséggel, mintha ő hervadna, ő vénülne előttem, mintha az idő miattam állna boszut... Akkor megházasodtam. És ma már...

Kissé elgondolkodott, s hogy éppen a herestényi kastély kapujába érték, megállott. A kezét az ajtókilincsre tette s mosolygva Bodrogkőgy szemébe nézett.

— Ejj, az ember amikor ilyen Virók Terkát lát, amilyet ma láttál, szinte örül, hogy soha sem csókolta meg. Ez maga meger két fécánt esztendőnként.

Azon aztán az egészséges ember őszinte jókedvével nevettek mind a ketten és befordultak a kapun.

Millió

A
negró volt

Niki

risban lakik
vül a szöve
zül ő az az
a trónusát.
mak esopor
királyok m
kodó fejed
telen volt
mindenkort
Körülbelü
róiak népsz
tak, hogy
Horvát Szó
hetővé tesz
gyuknak a
ra része leg
Szerbiának.
a Rigómez
tak külön
Nikita im
követett, h
ezt az egye
kül hagyta
azonban, an
zad óta tíz
dését, zsarn
késes üzlet
megboesáta
tanusított
árulásnak m
negróiak ar
gyöződve ar
is készek el
és a fiai éle
Ausztriának
kötött külön
csak kényte

A fekete hegyek elzüllött királya.

Milliókat halmozott össze Nikita, aki tőzsdei spekulációk céljaira használta fel uralkodói mivoltát. A montenegrói nép árulónak tartja az öreget.

A NAGY háboruban trónjukat veszített uralkodók között a legfestőbb alak minden esetre Nikita, Montenegro volt királya, aki most Pá-

tak a látszat kedvéért ellenállást, — látható része volt annak a láthatatlan szerződésnek, ami a német márkák és az osztrák koronák millióit hozta Nikitának s amiket különböző országok bankjaiban helyezett el az öreg.

Szentimentális utazók, akik a háborút megelőző években látogattak el Montenegroba, hogy Nikitát is meglátogassák Cetinijében a különös, ódon falusias fővárosban, el voltak ragadtatva az öreg király egyéniségétől s visszatérve Montenegroból, regényeket tudtak aztán mesélni a "Fekete Hegyek Oroszlánja" felől. A hatalmas természetű, hat lábánál magasabb király óriás nemesak uralkodója volt népének, hanem vezére, bírója atyja is, sőt poétája is. Sokat tudtak beszélni az ilyen látogatók az öreg Nikita modoráról, vendégszeretete felől, pátriárkális szokásairól. De az ilyen kirándulók csak a külszint látták, már pedig a külszint rendszeren esal, de a Balkánon egészen bizonyosan esal.

A dolog úgy áll, hogy az öreg Nikita neve az európai székfoglalásokban nem a "Fekete Hegyek Oroszlánja" volt, hanem a "Cetinjel vén Róka." S állítják, az utóbbi időben senki sem tudott annyit profitot kifizetni a király bizniszből, mint ő. Nem nagytitok, hogy évi jövedelme sokkal nagyobb összegre rugott, mint a mennyit egész országa megért. Üzleti vállalkozásairól köteteket lehetne írni.

Köztudomású volt a háboru előtti Európában, hogy a balkáni kormányok s az államférfiak valamennyien Oroszország zsoldjában állottak. Kivételek csak az volt, akit Ausztria fizetett. A kormányok s a hatalom birtokosai gyakran változtak, a szerint, hogy a vesztegetők közül melyik ígért többet szolgálataikért.

Cetinijében azonban nem túrtak eféle korrupciót. Ott az idegen pénzeket maga a király vágta zsebre. A rubel és a korona a

Nikita zsebébe gurult. A nagyhatalmakat senki sem tudta jobban fejni nála. S nemesak, hogy fejte a hatalmakat, de egyszerre fejte valamennyit.

Mikor 1913-ban a balkáni háboru kezdetén az első ágyu eldördült Montenegroban, Bécsben és Budapesten nyíltan emlegették, hogy az egész háboru egy francia mozivállalat pénzeli, amely drága pénzen vette meg a felvételek készítésének kizárólagos jogát Nikitától. Lehet, hogy ez csak olyan alaptalan pletyka. Az öregnek azonban voltak olyan tőzsdei manőverei, amelyekre hiteles bizonyíték is van.

A balkáni háborunak egyik emlékezetes eseménye volt az albán fővárosnak Skutari-nak hosszú ideig húzódo ostroma. A város védője a nemrégiben Párisban merényletnek áldozatul esett Esszad pasa volt, míg az ostromlót Nikita vezette. A hadiszerezése igen gyakran változott Skutari körül s a dolog kezdett gyannus lenni. Hol az egyik fél kerekedett felül, hol a másik s szinte vég nélkül.

Akkoriban az esetet azzal magyarázták, hogy úgy Nikita, mint Esszad pasa a párisi, frankfurti, bécsi és odesszai tőzsdeá játszott. S mivel jó üzletemberek voltak, nem bíztak semmit a véletlenre. Utasítást adtak ügynökeiknek amint a hadiszerezése változott.

"A cár megtudta, hogy Nikita 15 millió dollárt vágott zsebre, amiért elárulta a tőzsdeügynököknek Odesszában és Bécsben, hogy mikor akarja megüzenni a háboru. Bécsi ügynöke ekkor 20 millió dollárt keresett."

A londoni Morning Postnak egy levelezője nemrégiben ellátogatott Montenegroba s azt írja, hogy a montenegrói nép szívvel lélekkel amellel van, hogy egyesüljenek Szerbiával s a régi uralkodójukkal nem sokat törődnek.

"Egy nap a város felett emelkedő Lovesent bálultam. — írja ez az újságíró s megkérdeztem kísérőmet, hogy miképpen lehet, hogy Nikita ezt a hegyet jóformán ellenállás nélkül adta fel. "Eladta pénzért" hangzott a válasz. A montenegróiak azt is tudni vélik, hogy az üzleten a királyuk 5 milliót keresett."

A közfelfogás szerint azonban

A montenegrói fejedelemné az orosz királyné anyja

nem csak pénzért árulta a hazáját Nikita. Valamikor, fiatal korában Montenegro határain túl is imádták a szláv nép Nikitát. Tőle várták, hogy felszabadítja őket a török iga alól. Az ő uralkodása alatt akarták egyesíteni a délszláv országokat. Nikita azonban jellemnek legrosszabb oldaláról kezdett bemutatkozni már kezdetben s elhidegítette magától híveit. A vezető szerep Szerbiának jutott, ahol abban az időben tünt fel Milán fejedelem, a későbbi szerb király. Nikita csak a pénzzel gondolt s a vezetést átengedte Szerbiának. Leányait igyekezett jól férjhez adni. Egyet egy királyhoz, a másikat egy orosz nagyherceghez stb. Gondoskodott ilyen módon magas pártfogókról. A milliókat pedig időközben is halmozta rakásra. Mikor 1910-ben felvette a királyi címet, Európa mosolygott, a montenegrói nép azonban dühös volt. Szerintük a balkánon csak egy szláv királynak van helye. S a szerb király már ott volt. Nikita lépését olyannak tekintették, amelyik a délszláv egység megbontására irányul s ettől az időtől kezdve egyre vesztett a népszerűségéből míg Szerbia tekintélye a Balkánon egyre emelkedett.

S a világháboru elkergette a trónjáról végre is Nikitát, hogy országa a szerbek országába olvadjon.

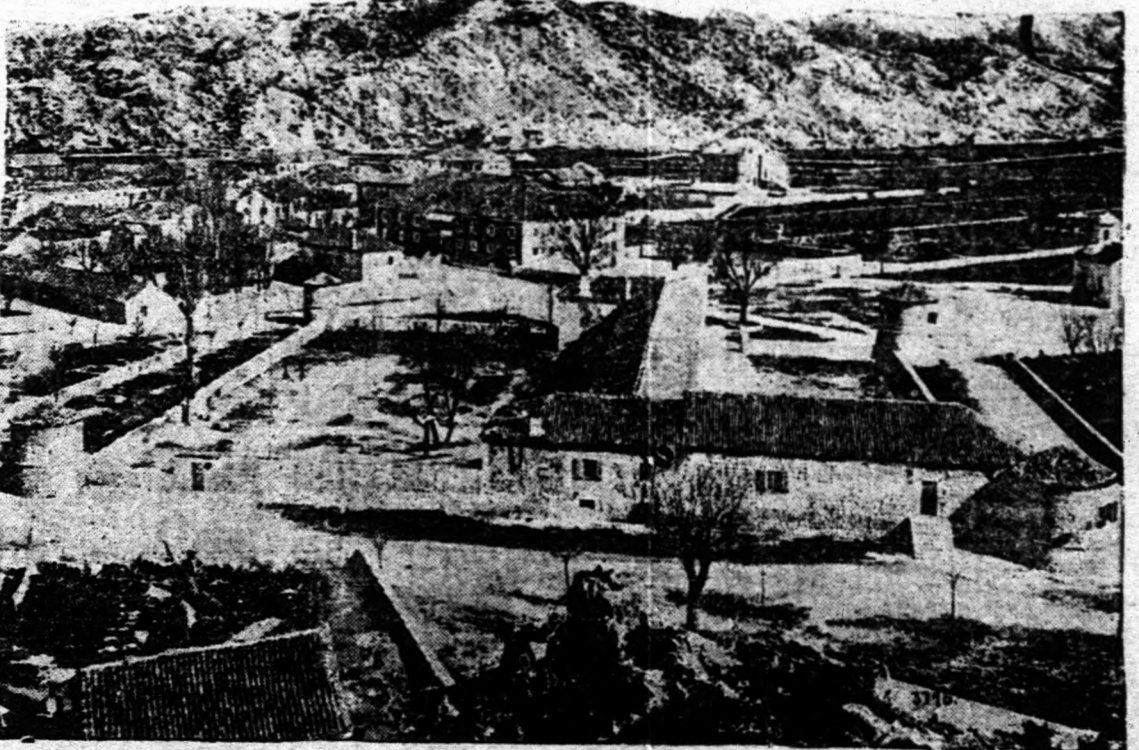

Nikita "fejedelemi" díszben

risban lakik. Az orosz cáron kívül a szövetséges uralkodók közül ő az egyetlen, aki elvesztette a trónusát, míg a központi hatalmak csoportjában a esászárok és királyok mellett egy esomó uralkodó fejedelem és herceg is kénytelen volt lemondani egyszer és mindenkorra az uralkodásról.

Körülbelül egy esztendővel ez előtt történt, hogy a montenegróiak népszavazással úgy határoztak, hogy esatlakoznak a Szerb Horvát Szlovén királysághoz s lehetővé teszik annak a régi vágyuknak a teljesedését, hogy újra része legyenek annak a nagy Szerbiának, amelyiktől 1380-ban, a Rigómezei ütközet után szakadtak külön.

Nikita minden tőle telhetőt elkövetett, hogy megakadályozza ezt az egyesülést, ami őt trón nélkül hagyta természetesen. Népe azonban, amelyik vagy fél évszázad óta túrta az ő kegyetlenkedését, zsarnokságát, kapzsiságát s kétes üzleteit, nem volt hajlandó megbocsátani neki a háboruban tanúsított magatartásáért, amit árulásnak minősítettek. A montenegróiak ugyanis meg vannak győződve arról sőt bizonyítékokat is késznek elősorolni, hogy Nikita és a fiai eladták az országukat Ausztriának. Hogy az 1916-ban kötött külön béke, ami után már csak kénytelen kellett folytat-

A montenegrói uralkodó otthona

Egy vénséges vén könyvből

Irta
Malonyay Dezső

Ma
M

kar...
ban, am
és körny
az időv
örnagy
rációból
a hűség
san bele
be a nev
Gaál-kis
hez nem
halt, min
elbujlajt
a szekere
Az a k
lapos fel
nyája vol
mora lett
ról nem
hangja, s
A Maro
rot a ny
fedt hat
vona, ak
nagy, mi
mindenki
környéke
urienber
vona, ho
A halott
szorongat
halált ak
— Óra
dottak le
Gaál kis
Leménye
— Az
mondotta
után nem
nyesből
relmeket
Az óra
ső szöve
bujt közt
anyagát
amely a
rene üld
vett. Ez
tette az
szerint m
az egyik
Annál át
pör a meg
is az öng
A teme
végrende
végrende
ban az idő
di javiro
gő és ing
vagy ötv
Gaál kis
ta: A szó
Annára es
től az a
soha set
hanem ige
romszak
nely alatt
gött.
Bolond
hatta vol
a fiskális
geny Gaál
si óraagy
rnt szép s
ér, mint v
a pör min
az örökség
Az is ig
roft legsa
totta ki. S
vált valam
nem kell
hogy szép
mas, gram
volt, sok
roft legsa
ha megse
nem kellett
bandája: u
na ve!
— No m
délyesen M
doskodom
esőköhass
És bever
Gaál Ma
a dolga
feleségül a
Mareánas
nent hozt

E GYSZER, régen, de éppen ilyen időtájt, amikor már szinte tavaszodik, amikor már nem didereg és már ismét csak szentimentális az ember, — annál szentimentálisabb, mennél vénebb, — egy vénséges vén könyvet vásároltam Párisban, a Szajna-parton, ahol sok öreg könyvet árul sok öreg ember.

Tudni kell, hogy Párisban nagyon korán kezdődik a tavasz, roppant mohó a nyár s azután, vagy öt hónapig, mintha kétszer öregednék meg a természet; a fák megvénuúlnak idő előtt, éppen, mint a párisi nép. Lám, Párisban nincs is gyermek, — vagy legalább is alig van; apró dáma és igen kicsi urak flörtölnek a Luxembourg-kertben, a Parc-Monceauban és a Champs-Élysée begónia-pálma- és ciprusbokrai közt, az ember azt hihetné róluk, hogy gyermekek, pedig dehogyan... Talán nem is születik gyermek Párisban, hanem csak a vidék szállítja a friss emberanyagot, mint a korai zöldséget a vásárosnokokba. Oh, mert Párisban egyéb dolguk van az embereknek s egyéb a mulatságuk is.

De nem erről akarok bölcseledni.

Azt akarom mondani, hogy azért mégis, valami gyönyörű az a korai tavasz, Párisban!

Az ember ellődörög reggelenkint, órákhosszat, a szajnaparti bukinsták-ládáskái előtt, turkálva, lapozgatva az óeska könyvek közt. Lent, a csillogó, napsugarat táncoltató vizen fűgén siklanak tova a kis fehér gözhajók és szépek a leányok is, akik hajadonfővel el-elsuhannak mellettük, sebesen, csicseregve, mint a feeskék.

És ezalatt az ember turkál, lapozgat az óeska könyvek közt.

Mintha azok az öreg könyvek is megfiatalodnának, kora tavaszok! Mennyi karakter akad köztük!... Nem is olyanok azok, mint a mai könyvek, amit olyan sebtiben, szalmapapírosra, — villamvilágítás mellett, lázas éjféli munkával írunk. Azokat egy-egy életlen át írogatta, aki megirta s hajnali munka volt; aztán sok-sok esztendeig nyomhatták elpusztíthatatlan papírosra s maga ez a papíros is, mint a magyar paraszt homloka, olyan szépen öregedett meg; a könyvkötő is századokra szánta a munkáját, amikor bekötötte. — Azok a gyönyörű kis Horáciusok és Ovidiusok, gondosan szedve Elzevirék gyöngyeiből, mint valami kis elefántcsont talizmán, ugy simulnak az ember tenyerébe!... Hát az a kis Boccaccio, amelyet Londonban nyomtattak. MDCCXCI-ben, a bájosan frivol Boucher, Eisen és Gravelot képeivel!... Hát a gyémántkiadású Erazmusok, a halál dialógusai, az ürültség böles dicsőreitei!... A tudományos könyvek? Teli vannak azok is merő poézissal. Például az a tudós abbé, aki már Champollion előtt száz esztendővel elolvasta az összes egyiptomi hieroglifákat és mindent, de mindent meg tud magyarázni a világon, miután megtanulta a latin, görög, héber és szanszkrit nyelvet! Roppant okos pap volt és nagy poeta. Kora tavaszkor bukkantam az ő könyvére is.

Kora tavaszkor lettem egy ezüst kapesos francia imádságos könyvet is. Vajjon, micsoda szépséges bünye imádkozott belőle penitenciát az a bünbáló hölgy, aki száz szorszáppal hintett halványzöld selyembe kötötte!

Télen bezzeg, csuf, lueskos, ködös télen, ponyva alatt fáznak itt a nagy, mogorva föliánsok. Irgalmatlanság a címük is, — mind csupa konok skolasztikus tudomány. De kora tavaszkor!... Üde, friss és mosolygó minden, az egész világ, mint egy bafisztruhás szöke leánya, pünkösdkor, a templomajtóban.

Ilyenkor történt meg éppen, hogy egy vénséges vén, csudálatos

szépen fakult, génovai bársonyba kötött könyv akadt a kezembe. Nem tudnék számot adni róla, hogy mi, de valami kínáló volt a külsején is, — megkívántam s ő is az enyém akart lenni. Egyszer, Versaillesben, — az is tavaszkor történt, — egy vieux saxe bur nótos szelence kacérkodott velem így: a szelence egy házárts régi ségkereskedő kirakatában állott, sok poros lom között, — de csak rá kellett pillantani, nyomban oda képzelték, illő helyére: brokát spanyolfal mögött, almazöld selyemkanapé mellett áll egy karcsulábú, aranyozott peremű asztalka a az asztalkán a szelence, telve meggyvirágillatu granadai burnóttal... Láttam a kezét is, amelyik esippent a burnóból: bársonyos fehér, orsós ujjú, finom, igen kényes kis kéz s néhány bodor látszik a brabanti esipkekézéből is... Egyszer majd megáldom hozzá a többit is, megáldom, hogy mi történt a brokát spanyolfal mögött, ki sirt, vagy ki kacagott az almazöld selyemkanapén s majd elmesélem.

Megvásároltam a vén könyvet. Jól jártam vele s ha nem csalódom, meg van elégedve velem ő is. Most is itt van mellettem, az íróasztalon.

Pedig, akárki azt hihetné, hogy tudományos könyv: a vitélő mörök története.

Akkor, — hányszor mondtam még, hogy kora tavasz volt, — leballagtam vele a híd alá, a Pont-Neuf alá, a kis szigetre. Leültem a padra, a fiatal nap jól odanézett s mintha maga a tavasz nyitott volna rá, olvastam, amint következik:

... e gyönyörre szomjuhozó nép, az Andaluziában vitélő mörög, művészettel él mindenekben, meg szerelmekben is, időnként magamegtartóztatással fűszerezvén a szerelem élvezet zamatosabbakká. Mindazáltal, ellenére a gyönyörökben való éme járatosságuknak, ők valának az első, szinte ők egyedül, akik nemhogy elsatnyultak volna asszonyaik mián, de csak annál vitézebbek és hősi tettekre készségesebbek levének; érdemes cselekedetek révén iparkodának kedvesükhöz méltóbbak lenni. — Diadalmas ünneplés lön osztályrésze annak a vitéznek, aki küzedelmbíró épség és harci ügyesség által győzött és e harci tornák szemlélői a hölgyek valának és ugyasmintén ők valának a küzdő

tőkben becsátották le, borostyán- és klárisfüzereket fonván köréje, keblüket sokszoros gyöngy borítottá — és kegyükért próbás hosszú időig kelle szolgálnia annak, aki azt elnyerni óhajtott. E nép szerelmes volt az imádság, vitéz vala a vakmerőségig és bizást őket tekinthetjük ma is az udvarias szerelem, nemkülönben a lovagiasság megalapítóinak és mintaképeinek.

Például?... Vegyük, például, a nagy fejedelem, Abdéram históriáját.

Az öreg könyv így emlékezik meg róla: ... e vitéz fejedelem pedig, — nagybátyja, Abdalla halála után foglalta el Kordoba trónusát. Följegyezték pedig ő róla a történelem krónikásai, hogy a keresztények ellen viselt szüntelen háborúk közepette is, — amely háborúkban hol híven szolgálta, hol meg rítul eserbahagyta őt a hadiszerege, — tömérdek gazdagsággal és pompával élt, mindazonáltal nagy maradt ő és méltósággal teljes, miként az rangjából férfiuhoz illendő. Azt pedig, amit a szerelem követtett vele el, tünderegének tarthatnók, ha a történelem krónikásai, az igazsággal legszigorubbán élők, valóságos valóságok tartanák.

Abdéram fejedelem — beszéli az én csudálatos szépen fakult, génovai bársonyba kötött, vénséges vén könyvem és a fiatal tavasz nap is odaragyo erre a lapra, — ámbátor szünösszűntelen elfoglaltá őt a hadviselés, valamint a kormányzás gondja, szerelmes vala, egész életében szerelmes, rab-szolgalónak egyikébe, akit Zehra néven neveztek, ami azt jelenti a mi nyelvünkön "virág," de azt is jelenti "világ ékesége."

Abdéram fejedelem várost építtetett szíve választott hölgyének, félnapjárólra a csudás Kordobától, Kordobánál még csodálatosabbat és élendél, hogy e várost is Zehranak hívják.

Feküdt pedig a város igen magas hegysek tövében, amely hegyektől számos elevenizű patakok erednek és e patakok ott esörgedeztek a város utcáin, nagy napos déli időben is üdítő hűvöséget terjesztvén s alkotván bő vízzel szolgáló kutakat a nyilvános piacok közepén.

E városban a palotás házak csupa egyformára valának építve, erkélyes volt a tetejük és kert vala a házak körül, narancsfákkal telve.

De mindezeknek pompáját elho mályosítá e városban, mert a leg-pompásabb vala, a szépséges rab-szolgaléany palotája.

Abdéram fejedelem, mivel szövetséges barátságban vala a bizantinus császárral, őt kérte meg, küldenie el legtudósabb és legjáratosabb ügyességű építőmestereit, a mire a konstantinápolyi császár (a mely város akkor a művészetek centrumvárosa vala), szaporán el is küldé néki építőmestereit és vélük küldé negyven, gránitköből mivelv oszlopokat, a legszebbeket, amik akkor találtattak az ázsiai parton a Nap elomlott templomában.

E szép negyven oszlopokat nem is számítva, tizenkétszázal is több hispániai és itáliai márványköből faragott oszlop vala abban a palotában. A gála szoba falai arany ékességgel voltak díszítve, több, ugyanilyen éreből formált állat becsáta vizet egy alabástrom medencébe a szoba közepén és a medence fölé ama gyöngy volt akasztva, amelyet Leó császár aján dekoza a fejedelemnek és amely gyöngy föl nem becsülhető kincseket ért. Szavamegbitható krónikások jegyezték föl, hogy abban a helyiségben, amelyben szépséges kedvesével tölté esteit a kalifa, drágakövekkel rakott aranyból és acélből volt a felső és az alsó pá-dimentum és száz kristály méceséből áradó fényességnek közepette elevenezüst (diktó: kénese) kalászok hullottak egy alabástrom ver-debe.

Ugyancsak e szavamegbitható krónikások följegyzése szerint: a palota és a város építésének költségei évenként háromszázezer aranydenárra rugtak (hetvenöt millió korona vagy mi pénzünk szerint) és huszonöt esztendeig szüntelen építettek.

Hogy el lehet szörnyűködni ezen!... Mit csinálna az ember, ha ennyi pénze volna?... Milyen várost építenének valakinek!... Se városra, se palotára nem telik, — hanem egy kis bokréta ibolyát veszek ma valakinek, gondoltam s ol vastam tovább a vénséges vén könyvet, megörögtatva csodálatosan szépen fakult, génovai bársonytábláját a kedvesnek.

Következik a szerelmes kalifa históriájának a vége.

... e vitéz fejedelem, aki ötven évnél is több ideig uralkodott Kordoba trónusáról és akiről világ szerte azt hívk, hogy mindazt meghódítá magának, ami boldogít hat, szerencsés és dicsővé tehet egy halandót, — halálos ágyán elő hívatá íródeákját és diktálta néki kalamus alá, testámentuma során, ezt:

"Ötven esztendő mult el, amióta én kalifa vagyok a világ legelső trónusán. Volt részem gazdagságban, ünneplésben, meg becsülésben és tenger gyönyörű ségben, élveztem én mindent és minden öröm serlegét fenékiig ürítettem. A császárok, a királyok és a fejedelmek, az én ver-senytársaim, becsülnek engem, félnek tőlem és irigyelnek, nincsen, amire ember sóvaroghat, hogy azt bőségesen és pazarul meg ne adta volna nekem az ég. A látszólagos szerencse, e hosszú során végig, imé összeolvason ama napok számát, amely napokon boldognak éreztem magam, — ez a numerus: tizennégy.

Halandók, jegyeztétek meg ezt és eszerint taksáljátok az emberi nagyságot, a világot és az életet." Tizennégy!...

Oh, Abdéram fejedelem, — gondoltam, mert hiszen, mondtam már elégszer, kora tavasz volt, — hogy mertél te elégedetlenkedni? Tizen négy nap: tizennégy örökkévalóság... Három nap, egy nap, de csak egyetlen egy boldog óra jusszon az embernek — s érdemes volt élni, gyönyörű a világ és nagy ember az, aki egy óráig boldog volt! Gyerünk! Hol árulnak ibolyát!

Vasárnap és mindennap gondoljon arra, hogy a bankbetét a legbiztosabb.

MEGTAKARITOTT PÉNZÉT KÜLDJE BE HOZZÁNK MINT BANKBETÉTET

Mi nemcsak megőrizzük, de kamatot is fizetünk.

Anyagilag független csak úgy lehet, ha van megtakarított pénze. Meg van védve minden eshetőség ellen és soha sem szorul másokra.

BANKUNK SZIKLASZILÁRD.

ALAPTÖKE, TARTALÉK ÉS BETÉTEK ÖSSZEGE

\$2,857,097.76

Általunk kiállított betét-könyv mindig készpénz, mert betétjét bármikor kamattal visszafizetjük.

PÉNZKÜLDÉS MAGYARORSZÁG minden részébe a legelőnyösebb napi árfolyam mellett.

NÉMETH ÁLLAMI BANK

NÉMETH JÁNOS, ELNÖK

Főszékhely: **10 East 22nd Street, NEW YORK, N. Y.**

Fióküzlet: **1597 SECOND AVENUE, Corner 83rd Street, NEW YORK, N. Y.**

verseny ítélőbírái. Viszont, ők is, a hölgyek, tudták minden módját, hogy szépségük pompája tündök-lőbb legyen. Hajukat hosszú fűr-

E város fő bejáró kapujára a szépséges rab-szolga leány képe vala a kirakva elefántcsontból és aranyból.

Marosi örökösei

MAROSI Márton, nyugalmazzott es. és kir. őrnagy, egyszer meghalt; ugyanaz a Marosi őrnagy, aki egy kartács-szilánkot hordott a lábában, amely kartács-szilánk Buji és környékén hosszú ideig jóslta az időváltozást; de ugyanez az őrnagy volt az, aki három generációból Gaál-kisasszonynak volt a hűséges udvarlója és bizonyosan bele is házassodik egyszer ebbe a nevezetes családba, ha a Gaál-kisasszonyok hamarabb férjhez nem mennek, az őrnagy meghalt, mint egy patkószeg, amelyet elhullajtanak az uton és a lovak a szekérral tovább haladnak.

Az a kis sárga ház, ott a buji lapos felé, amely az őrnagy tanácsa volt, egyszerre nagyon szomorú lett. A vadszőlős verandáról nem hallatszott Marosi őrnagy hangja, se piros arca nem látszott. A Marosi-cimert: a koronás sólymot a nyilvesszővel, bátran megfordíthaták volna, ha ugyan lett volna, aki megfordítja... Az őrnagy, mire meghalt, körülbelül mindenkiel összeveszett Buji és környékén: nem igen akadt olyan uriember, akinek meg ne ígerte volna, hogy lelövi, mint egy ebet. A halottas ágyon is egy korbácsot szorongatott kezében, mintha a halált akarta volna elkergetni.

— Ördögi ember volt, — mondták felőle. Csak egynemelyik Gaál kisasszonynak volt más véleménye.

— Az utolsó lovak ő volt, — mondtotta Gaál Sarolta, aki miután nem ment férjhez, a regényekből válogatott magának szerepeket.

Az őrnagy azonkívül élete utolsó éveiben pört indított az egész buji közbirtokosság ellen. A pör anyagát két nagy hársfa képezte, amely alatt egykor Rákóczi Ferenc üldögélt és a patak partján volt. Ez a két vén hárs elkészítette az őrnagy életét, mert jogszertint magáénak tartotta. Végre az egyik fát kidöntötte a vihar. Annál ádázabban folyt tovább a pör a megmaradt fa miatt, végre is az őrnagy meghalt.

A temetés után megtalálták a végrendeletét. Annál nevezetesebb végrendelet nem igen akadt abban az időben. Marosi Márton földi javairól intézkedve, minden ingó és ingatlan vagyonát, volt az vagy ötvenezer forint, a három Gaál kisasszonyra hagyományozta: A szöke Gaál Máriára, Gaál Annára és Gaál Saroltára. A föltétel az volt, hogy a lányoknak soha sem szabad férjhez menni, hanem igenis folytatni a pört körömszakadásig a hársfa miatt, a mely alatt állítólag Rákóczi üldögélt.

Bolond végrendelet volt. Hagyhatta volna mindjárt a vagyonát a fiskálisokra; mit akart a szegény Gaál kisasszonyoktól Marosi őrnagy? Igaz, igaz ötvenezer forint szép summa, talán még többet ér, mint valami rossz férj, de hát a pör mire való különnek ehhez az örökséghez?

Az is igaz, hogy Marosi a három legszebb Gaál leányt választotta ki. Sarolta ugyan már nem volt valami fiatal leány, de hát nem kell ahhoz fiatalnak lenni, hogy szép legyen valaki. Hatalmas, gránátos termetű leányzó volt, sokan még emlékeztek rá, hogy az őrnagy egykor Saroltának ígerte a maeskaborbundáját, ha megeskölja. De Saroltának nem kellett az őrnagy maeskaborbundája; ugyan mit is csinált volna vele?

— No megállj, — dörögte kedélyesen Marosi, — majd gondoskodom én arról, hogy mást se eskölhass meg.

Es bevette a végrendeletébe.

Gaál Maresával másképpen volt a dolog. Az öreg ur mindenáron feleségül akarta venni, de hát Maresának több esze volt, nem ment hozzá. Éppen j...-ben járt

Szamosival abban az időben, amikor az őrnagy végrendelete nyilvánosságra került. A sánta Gaál, kapcsi, fukar ember volt, majdnem a bőréből bujt ki dühében:

— Az ördög vigye el! Hát: ér neked annyit Szamosi kipödört bajusza, mint a Marosi-örökség? Mária komolyan bólintott:

— Épp annyit. Sőt még talán többet is.

Maradtak tehát ketten az örökséghez. Gaál Anna még csak süldő leánya volt. Özvegy anyjával a nagybátyjánál, Komorezy Pálnál éldegéltek, s macska tudná, miért esett éppen ő reá Marosi választása. Tán az anyja miatt, aki hajdanában nagyon szép asszony volt? Vagy talán azért, mert Anna olyan volt még, mint egy nagyon szép ígért? Csak sejteni lehetett, hogy valamikor éppen olyan világszép asszony lesz belőle mint az ösanýjából, akinek a nótájáért vármegyéket muzsikáltattak el.

Gaál Sarolta nyomban beköltözött az őrnagy üresen maradt házába. Az ostorokat, pisztolyokat, kardokat meghagyta a magok helyén, még a farkasfogó komondorokat is tovább táplálta, délutánonként pedig rendbeszedte az őrnagy pipagyűjteményét, sapkáit, sarkantyuit. Néha még azt a kopott katonasapkát is a fejébe nyomta, amelyben Marosi üldögélt. Utánozta rezegő hangját, szokott káromkodásait és mint hűséges örökösöz illik, nyomban haragba esett az egész családdal, akik mind érdekelve voltak a hárs fapörben.

(A hársfához tartozott egy jókora darab rét, de kinek jutott volna eszébe a rétet pörökedni? A fáért, csupán a történelmi fáért folyt a hársor.)

A kis Gaál Anna néha meglátogatta Saroltát (a nagynénje volt) a sárga udvarházban. Sarolta nagy uszonnát csapott és hűségesen beszámolt a gazdaságról. A bérlők pontosan fizettek, a tyukok rendszeresen tojtak és a malacok közül egy se veszett el. Befogatott az őrnagy kis kocsijába és úgy küldte haza a szomszédba Annát, a mint az egy örökösöz illik. A hatalmas leány azonkívül a fiskálisokat se hagyta békén aludni a Marosi contra buji közbirtokosság pöriratain. Járt a bíróságokat, tárgyalta, alkudozott és egy szép napon megnyerte a pört. Övé lett a híres hársfa és járandóságai. Hiába egy szép leánynak minden könnyebb, mint egy vén mogorva férfúnak. Az őrnagy a másvilágon nyugodtan szundikálhatott. Jó kezébe hagyta a vagyonát.

A Marosi-féle örökségnek és örökösöknek ekkor már nagy híre kerekedett. A feltételek, amelyekhez az örökség volt kötve, nem volt titok senki előtt sem. Az őrnagy így akart bosszút állani valamennyi Gaálkisasszonyon, aki életében kikoszarozta. A három legszebbet nem engedte férjhez menni. Mária, aki lemondott az örökségről a Szamosi bajusza kedvéért, nem nagyon volt boldog. Szamosi, de talán más férfiu se nagyon tudta volna fejeztetni Máriával, hogy érette lemondott a Marosi vagyonáról, amely folyton nőtt, növekedett Sarolta kezében. De hát a házasságot nem lehetett visszacsinálni. Már most a két örökösöz mult csupán a dolog. Ahogy szépült, virult a kis Anna, úgy nőtt a híressége is. Egy szép leány, akinek nem szabad férjhez menni. Izgató volt ez a buji és környékbeli gavallérokra. Hátha mégis szerelmes lenne egyszer Annéska, mit csinálna akkor a szívevel? A szíve nem lehet parancsolni. Az emberek találgattak, kentempláltak, fantáziáltak. Hogy ha egyszer Gaál Anna szerelmes lenne? Vajjon mi történe akkor? Az öreg Komorezy Pál, az Anna

nagybátyja, őrizte a leányt, mint a tüzet. Mindig a sarkában volt, perere nem tévesztette szem elől. Az öreg urnak, aki szürke kazinczyt hordott állandóan, nem volt nyugta, pihenése. Amerre a leány ment, mindenütt nyomába. Még aludni is csak félszemmel aludt.

— Kár volna azért a szép vagyoneért. Anna. Ninesen olyan férfi a világon, aki aranyban annyit nyomna, — mondogatta Komorezy Pál. — Én mondom neked, leány, hogy mind huncut a férfi.

A gavallérok pedig röpködtek, sompolyogtak a nebánsvirág körül. Mintha csak összebeszéltek volna valamennyien, hogy erre a kis leányra vetik ki a hálójukat. A híres nőhódító, Geszterédi Mátyás, akinek a legsürgűbb maeskanadrágja, leghetykébb vadászkalapja volt a vármegyében, még verset is faragott Annuskához. A verset elfogta Komorezy Pál, a gavalléra pedig puskát fogott.

— Agyonlőlek! — hörögte felindulva, — a Marosi-féle millióktól akarod megfosztani a hugomat?

Akkor már milliók lettek a Marosi-vagyonból, azaz hogy talán valójában nem lettek milliók, csak a szólásmondásban. A különös örökség híre úgy nőtt. A harmadik vármegyében már azt is tudni vélték, hogy Gaál Anna fekete alarcot visel, nehogy a szépsége miatt belebolonduljanak a férfiak.

Az idő mulott, az örökség növekedett. Komorezy Pálnak térdig elkopott volna a lába, ha időközben meg nem hal. Gaál Anna pedig még mindig nem lett szerelmes. Pedig lehetett volna, könnyen lehetett volna. Sarolta úgy tartotta, mint egy grófkisasszonyt. Odavette magához a sárgaházba; kis hintót hozatott neki, kocsist, inast tartott. Ugy élt a két leány, mint a mesebeli királylányok. Csakhogy az ő királyságuk csupán addig tart, amíg a szívük meg nem mozdul. Ha egyszer a szív megmozdul, összedől körülöttük egyszerre az egész tündérvilág.

A sorsnak vannak tréfái... Sarolta szíve mozdult meg előbb.

Nem igen hitte volna ezt senki a számító, okos leányzóról, aki gazdag örökösöz korában úgy megtanulta a matematikát, hogy mindenkin kifogott a környéken. Láthatólag nem jutott neki eszébe a szerelem, jókedvűen vonogatta a vállát ha a családban emlegetni kezdték hervadó szépségét.

— A királynak is vannak alapítványi hölgyei, akiknek nem szabad férjhez menni, — mondogatta. — Azok pedig grófnők, bárónők. Mért ne lehetne a Gaálknak is ilyen alapítványuk? Ugy is tulajdonosan szerették eddig a Gaálné. Gaál kisasszonyok a férfiakat. Nem árt egy kis diétát tartani.

Ilyen jókedvűen fogta fel Sarolta a dolgokat látszólag. De hát a látszat sokszor csal. Odabenn a jól begombolt mosó-bluz alatt akkor már régen mozgolódott a szíve. Ugy mozgott, hogy Sarolta aludni se tudott tőle. Az egész világ a szerelemről beszélt neki, minden gondolata a szerelem volt. Így van az mindig a gyarló embernél, azt kívánja legjobban, amit nem szabad. Az a bolondos szerelem, csak az ne volna. Amikor már meguntuk, csak akkor látjuk, hogy nem érte meg az álmatlan éjjeleket. És így nem is nagyon esodálatos, hogy Sarolta szerelmét nem valamely regényhős nyerte el, hanem Suhajda Mihály, aki hosszú időn keresztül meresztette a szemét a szomszédból a marosi portára. Addig nézegette Suhajda Mihály, — kisbirtokos nemes férfiu egyebekben, — amíg Gaál Saroltának végképpen elvette az álmát.

— Bánom is én a Marosi-vagyont! — kiáltotta fel egyszer Sa-

Elbeszélés Irta Krudy Gyula

rolta. — Nekem elég volt belőle. — Többet ér a Suhajda Mihály pillantása mindennél.

Igy lett regényhős az egyszerű, szakállas és pipás Suhajdából, aki az őrnagy gazdag örökösözjét meghódította, pedig semmiféle hőstettet nem követett el érte. (Bezzeg még egy pár év előtt egy tündér-királyfi is kevés lett volna Saroltának! De az régen volt.)

Elment Sarolta a szomszédba, fejét menyecskésen bekötötte és nem törődött többé se a házával se a kocsiával. Még boldog is volt, — amit a Gaálók sehogy se akartak elhinni neki.

— Ugyan mi van azon a Suhajdán szeretni valót? — dörögtek.

— Mi is volt rajta szeretni valót? Ki tudná, ki ismerné, hogy mit szeretnek az asszonyok a férfiakat? Csak annyi bizonyos, hogy Anna lett az egyedüli örökösöz. A kis Annából nagy Anna lett. Azaz, hogy soha sem lett olyan nagy, mint amilyen a Sarolta volt, de rövid szoknyáit már elviselte akkor és bizvást férjhez mehetett volna, ha nem köti a Marosi végrendelete. De ott volt a végrendelet, amely miatt még csak ábrándozni se ábrándozhatott kedvére Annéska. Hiszen, ha elvitték az ábrándot valamire messzire azon a kacsaringós országúton, amelyen a nők gondolatai, álmai járnak szoktak, — a táltosok, amelyek a gondolatokkal törődnek, megállították hirtelen: hogy netovább! — pedig csak az a tartomány lett volna igazán érdekes, amely a végrendelet határköve után következett. Ebben a tartományban élnek a királyfiak, fiatal hercegek, valamint ugyanez ott laknak a környékbeli gavallérok is: vadászkalapban és agaraszostorral. Csak azok a vadászkalapok ne lettek volna, az ostorokat vitte volna el a maeska! A királyfiak, hercegurfiak még csak megmaradhattak volna. Korántsem lett volna olyan nagy miattuk a veszedelem, de a vadászkalapokért nagy baj keletkezett. Valamelyik, — ki tudná, melyik? — hisz látszólag mindegyforma, — befészkelődött az Anna szívébe. Hiába, hiába Anna szíve se volt másforma, mint a többi Gaál-kisasszonyoké; megmozdult az a szív, amikor az ideje elkövetkezett. Kis Annuska fogyott, sorvadott, mert nagyon fájt a szíve. Az álmok országában levő vadászkalap nagyon megörölte fiatal életét. A reménytelen szerelem, — amelyet csak akkor kezdünk elhinni, ha magunk is beleestünk, — ölte, pusztította az utolsó Marosi örökösözöt. A Gaálók csak a fejüket csóválták:

— Ugyan mi baja lehet, amikor semmi baja nines? — mondogatták.

De hát ugyan mi baja is volt Gaál Annának? Fogyott, sorvadott, napról-napra fehérebb lett. Míg egyszer egészen megfehéredett és az őrnagy sapkáira, pipáira, komondoraira már ő sem vigyázott tovább.

A Marosi-vagyon gazdátlan maradt, az utolsó örökösöz is elszökött belőle. A kis sárga ház beomlott, a komondorok elzüllöttek és a Gaálók családi legendái közbeiktatták az átkos Marosi-vagyont. Ha a kisasszonyok ezután valami okból vonakodtak férjhez menni, az öreg emberek nyomban megszólaltak:

— A leánynak férjhez kell menni; mert még a Marosi őrnagy se tudott ezen változtatni.

Persze, hogy nem tudott rajta változtatni. Amikor olyan mozgékony szívük van a Gaál kisasszonyoknak.

Hogyan készül a népszerű nótá?

Az amerikai népszerű nótákat, amelyeket énekelnek, füttyölnek, zongoráznak, gramofonoznak országszerte, szinte gyárilag állítják elő. — Zenekiadó cégek egyszerűen iratják ezeket a nótákat. — "Zeneköltők," akik a publikum ütőerén tartják a kezüket. — A siker titka.

Jó öreg Shakespeare, akinek, Bernard Shaw szerint, minden alkalomra van valami megjegyzése, egyszer körülbelül azt írta, hogy a zenének hatalma van arra, hogy még a legvadabb embert is megszelídítse. Es Shakespearenek, mint már annyiszor, most is igaza van.

Csak Shakespeare elfelejtett egyet hozzátenni, azt tudniillik, hogy zenéje és embere válogatja. Nem minden zene képes meghatni minden embert. Van zené formája, ami erre az emberre hat és van, amelyik csak arra hat. Klasszikus zene egész biztosan dühbe hoz egy zeneileg nem képzett embert és viszont az ugynevezett populáris zene, amit az amerikai humor élkeresztelt rongydarabnak, egy zeneileg képzett embert képes az örültek házába kergetni. Szóval, ki kell válogatni a zenét és ki kell válogatni az embert hozzá. Vagy fordítva.

Tekintettel azonban arra, hogy sokkal több van olyanok, a kik a populáris muzsika hívei, illő, hogy egyszerűen az ő kedvükért ezzel a zenei kifejezéssel mi is foglalkozunk. Klasszikus zenei kifejezés csak egy van. A népszerű annyiban is különbözik a komoly testvérétől, hogy időközönként váltakozik, a divat szerint. A nők egyszer szűk szoknyát hordanak, egyszer meg berakottat. Éppen így vannak az emberek a népszerű, az utcai muzsikával is. Ami ma még tetszik, holnap már a szemétkosárba kerül. Ami má megintánra készíti az ifjúságot, vagy könyekre indítja az öregeket a családi tűzhely mellett, a családi gramofon mellett, az holnap már az emlékek lomtárába kerül. És ez a vicce az egésznek. — Olyan nótát kitalálni, ami a ma

emberének kell. Az igazi népszerű muzsikus olyan, mint a jó újságíró, tényleg a közönség ütőerén tartja a kezét. Persze, újságokban, folyóiratokban, nagyon gyakran lát az ember hirdetést, ami arra szólítja fel az embereket, hogy üres idejükben üljenek le, írjanak egy jó verset, küldjék be akármelyik zeneműkiadóhoz, az majd irat rája zenét, a zene majd népszerű lesz, a szövegíró meg milliomos.

Hát ez nem egészen így van. A zeneműkereskedők és kiadók nagy szerű üzletemberek, akik ismerik a "game"-t teljesen. Ezeknek nem kellene dilettánsok, ezeknek szakemberek kellene. És csakis szakemberekkel dolgoznak. Zeneszerzés — még a legutcaibb zenének a szerzése is — nem lehet mellékfoglalkozás. Oda egész ember kell. Mint ahogy mindenhez a világon egész ember kell. A zeneműkiadók nak ilyen egész emberek állanak rendelkezésükre. Emberek, akik foglalkoztak a populáris zene történetével, akik ismerik a zeneelméletet, akik ismerik a közönséget. Ezek emberek, akik a piacot állandóan szemmel tartják, akik megfigyelik, hogy melyek azok a dalok, amelyek "keresztül mennek" és melyek azok, amelyek nem mennek keresztül. Hiába, ezeknek ez a mesterségük és ők jól értik a mesterségüket.

Es ezek a szakemberek meglátják és megmagyarázzák, hogy nagy általánosságban a népszerű nótá iránti kedv, mindig hullám-

vonásban halad. Ezt így kell érteni — ma még mindenféle mondanak az orientális muzsika kell, énekekben, táncban, hallgatásban, operákban, mindenben, azután a hullám elsimul, jön egy másik, jön a spanyol örület. A nagy fekete szemek korszaka. Ilyen a mostani példaul. Az orientális zene kezd kimenni a divatból.

Ezt kell a népszerű muzsika írójának eltalálni, ennek a hullámnak a karakterét. Sokszor a politikának is nagy befolyása van a dalra. Itt volt például egy nagyon híres és népszerű dal, aminek az volt az értelme — egy anya énekelte — hogy, az anya nem azért neveli a fiát, hogy katoná legyen belőle. Ez annak idején all right volt. Jött azonban a háború. Csak természetes, hogy ezt a nótát az anyák nem énekeltek. De a hatóságok sem engedték, hogy valaki énekelje.

Itt van például a prohibíció. — Szinte kísértésbe esik az ember azt hinni, hogy a zeneműkiadók jósok is egyuttal, mert előbb tudták, hogy a prohibíciós alkotmány módosítás meglesz, mint a hogy tényleg megvolt. És, mikor a hír kijött, hogy az Egyesült Államok tényleg száraz lett, a zeneműkiadók valóságosan elárasztották a piacot a prohibíciós nótákkal, amelyek ma is még nagyon divatosak az orfeumokban és a kabarékban.

Azután vannak technikai dolgok, amiket a laikus, aki "beküldi a dolgát," nem tudhat. Ilyen

technikai dolog például, hogy a nótá terjedelme nem több egy oktávnál. Ennek az a célja, hogy mindenki képes legyen énekelni, vagy füttyölni. A szövegnél fontos, hogy minél egyszerűbb legyen, minél mindennapibb szavak forduljanak benne elő. Annál könnyebben jegyzik meg az emberek. És

fontos, hogy egy kuplészövegnek slágere legyen, egy mondas, sokszor csak egy szó, ami kell, hogy a szövegben minél többször előforduljon. Minél többször fordul a sehlagword elő, annál könnyebben jegyzi meg a közönség a szöveget.

Nem szabad azonban azt hinni, hogy a zeneműkiadó a laikusoknak, az autszidereknek a munkáját teljesen figyelmen kívül hagyja. Igaz, hogy a legtöbb esetben tudja, hogy nem fog anyagot kapni és az első elolvasás után már dobják is a papirkosárba. — mert hiszen a technikai készületlenség azonnal érezhető rajta, azonban éles szemmel figyelnek a zeneműkiadók, hátha akad egy tehetség, akinek a munkájából látszik a talentum, ha technikaiilag készületlen is a dolga. Lehet benne egy új hang, egy új gesztus, egy új meglátás, amiből a talentum kiderül. És akkor a zeneműkiadó nem kiméli sem pénzt, sem fáradságot, hogy az emberből a tehetséget kibozza és értékesítse.

Hogy mit lehet ilyen nótákkal keresni? Idegen, ismeretlen emberektől rendszeren készpénzért veszik meg a dolgukat, ha beválnak. Az árak különbözőek, a legkisebb öt dollár, a legnagyobb ötezer.

A befentesek, akik már szerződötetett emberek, háziszervezők, mint Magyarországon mondanak, royaltyt kapnak. Ez a royalty rendszeren fél cent minden eladott példány után.

(Folytatás a 8. oldalon)

A néger sárga millió Ga

A KI a nagy néger akár Ph New Yo landban, érdek mltó tapasztal. Pizskos, elhan laknak, saját szag árad ki nek az otthona ságosan szabado ünnek az ajtó zadt arcu férfai énekelnek vagy gosan kacagnak belebámulnak a lábán úgy látsz napszamosok gyári munkások jó érezn bacillusokban ben.

A valóság az érzik jól maguk kan közülök a ról még nem tól megijednek, telyes titkokat de már vannak világoztják öke rendjén, hogy rabszolgaságra négyszáz millió kerekéségen, ho pen a hazájuk jáiknak megf hol nem kell magukat a fo nek és akarata ger tanyákon a fatásokat kezd a moskos mény viragot az illatukú min lajból nőttek ezek a néger de már gondog legu eselekes lendlésre, ar látják a haszu kerekre, amel meg majd a kus respublika tézgednek s az zájuknak fogu torborásra szu ezt a hazát el azután az id meg is védjük.

A legkivaló amellet a lég a néger fajna ve nevü néger rek profétája. se," aki el fo paradisiomi fo négerék százez nézik őt.

Ki ez a Ma képen? Negye Jamaicaában néger szülőktó korában újságy nyira vitte. News" nevü szerkesztője es boru elején E ba ment, hogy viszonyokat ta nyozza. Négy ezelőtt érkez Egyesült Állan azzal a kím szándékkal, he itteni néger nagy néger megvalósítasa kében megsze. Négy évvel ugyszólván is len volt az am négerék előtt pedig nincs amerikai újsa néger, aki róla, aki ne volna felöle, aki ne ismerné.

Ha a négerrek felébrednek...

A néger kérdés fontossága mindinkább előtérbe nyomul. — Most már nemcsak a sárga veszedelemtől, hanem a fekete veszedelemtől is kell tartani. — Tizenkét millió néger él az Egyesült Államok területén. — A prófétájuk Marcus Garvey, a mai kor legkiválóbb néger szervezője. — A világ négyszáz millió feketéje igényt tart Afrikára — mondta a néger Mózes.

A KI a nagy amerikai városok néger negyedét fölkeresi, akár Philadelphian, akár New Yorkban, akár Cleve-landban, érdekes és figyelemre-méltó tapasztalatokra tehet szert. Piszkos, elhanyagolt negyedben laknak, sajátságosan penetrans szag árad ki ezeknek a négernek az otthonából, lazán, sőt túlságosan szabadelvűen öltözött nők ülnek az ajtó előtti lépésben, iz- zadt arcu férfiak karolják át őket, énekelnek vagy veszekednek, han- gosan kacagnak vagy otrombán belebámulnak a levegőbe, de álta- lában úgy látszik, mintha ezek a napszámosok, pincérek, portások, gyári munkások s a hozzátartozó- k jól éreznék magukat ebben a baecillusokban gazdag környezet- ben.

A valóság az, hogy ők itt nem érzik jól magukat. Igaz, hogy so- kan közülük a tisztaság kulturájá- ról még nem tudnak, a fürdőkád- tól megijednek, a szappanba rej- telyes titkokat magyaráznak bele, de már vannak vezetők, akik fel- világosítják őket, hogy ez nincs rendjén, hogy ők életképes és nem rabzolgaságra utalt faj, hogy ők négyszáz millió lélek szerte a föld- kérségén, hogy Afrika voltaké- pen a hazájuk, ahol a saját cél- jaiknak megfelelően élhetnek, a hol nem kellene kiszolgáltatniok magukat a fehér ember szeszélyé- nek és akaratának. S ezeken a né- ger tanyákon az ilyen lidérces biz- tatásokat kezdik figyelembe venni, a moeskos környezetekben a re- mény virágai nőnek s egzotikus az illatuk, mintha már afrikai ta- lajból nőttek volna ki. Egyszerre ezek a négerrek még álmodoznak, de már gondolnak gyakorlati jel- legű cselekvésekre is — ipari föl- lendülésre, amelynek a négerrek látják a hasznát, kereskedelmi si- kerekre, amelyekért őket illeti meg majd a "eredi" demokrati- kus respublikára, amelyben ők in- tézkednek s amelyet igazán a ha- zájuknak fognak érezni, hadsereg toborzásra szükség esetén, hogy ezt a hazát előbb megszerezzék, s azután az idegenekkel szemben meg is védjék.

A legkiválóbb álmodozójuk, aki amellet a legkitünőbb szervezője a néger fajnak, egy Marcus Gar- vey nevű néger újságíró, a nége- rek prófétája, a néger "Móze- se," aki el fogja őket vezetni a paradicsomi földre — legalább a néger százszérei ilyen szemmel nézik őt.

Ki ez a Marcus Garvey (volta- képen? Negyvenöt éves ember, aki Jamaicában született katolikus néger szülőktől. Már tizenöt éves korában újságíró volt. Később any- nyira vitte, hogy egy "Daily News" nevű néger napilapnak a szerkesztője és kiadója lett. A há- boru elején Európá- ba ment, hogy ott a viszonyokat tanulmá- nyozza. Négy évvel ezelőtt érkezett az Egyesült Államokba azzal a kimondott szándékkal, hogy az itteni négereket a nagy néger álom megvalósítása érde- kében megszerveze. Négy évvel ezelőtt ugyszólván ismeret- len volt az amerikai négerrek előtt — ma pedig nincs az az amerikai újságolvasó néger, aki ne tudná róla, aki ne hallott volna felő- le, aki ne ismerné.

Vannak persze, mint minden politi- kai tényezőnek, ellenségei is, de a néger többsége vele tart, való- ságos misztikus hatalommal ruház- zák fel, soha az elmúlt esztendő- ben annyi bizalommal nem ruház- ták fel valamelyik fajtestvérüket, mint ezt a Jamaicában született katolikus néger újságírót.

New Yorkban, a 135-ik utcán, kimondott néger negyedben van a Universal Negro Improvement Association and African Commu- nities League központi irodája, a hol Marcus Garvey is dolgozik. Ezt a szövetséget ő szervezte meg, négy év leforgása alatt s most, a kijelentése szerint, már két millió tagja van. A new yorki néger kon- venciót, amelyen afrikai néger is képviseltették magukat, ez a szövetség hívta össze, ez végezte az összes szervezési munkálatokat s ennek a szövetségnek a sajtófo- rdája gondoskodik arról, hogy az Afrikára irányuló néger kérdés megfelelő publicitást kapjon. Mert Marcus Garvey, akármennyire pró- feta és Mózes, teljesen modern esz- közökkel szolgálja a faja érdekeit. Telefonnal, távirattal, sajtóvok publicitással, pamflettekkel, pro- pagandával.

Ezt kell esminálni — szokta mondani s az eddigi eredmények minden kétségen kívül őt igazol- ják.

Egy amerikai újságíró fölkereste Marcus Garveyt az irodájában. Bizonyos nehézségekkel járt, míg intervjúra engedélyt kapott. En- nek később megtudta az okát: Va- lamelyik féltékenykedő néger fra- ciónak az egyik embere néhány hónappal ezelőtt karjába és lábá- ba lőtt Garveynek s miután a me- renylete csak félig sikerült, más- nap föbe lötte magát. Azóta való- sággal testőr gárda veszi körül Garveyt s ez a gárda nagyon ir- gyáz az életére. A hívei úgy ér- zik, hogy a néger álom összeom- lanának, hogyha az ellenfeleknek sikerülne Garveyt eltenni láb alól.

Nagynehezen az újságírónak azonban mégis sikerült intervjú- t készítenie "distingvált" fekete kollégájától.

— Garvey — írja az újságíró — a néger ti- pus egyik legérdekesebb megtestesítője. Közép- természetű, inkább hizás- ra hajló, vastag ajka van, abból, ha nevet, ra- gyogó fehér fogak vilá- gitanak ki. A szemben az intelligens ember fé- nye ragyog.

— Mik a maguk cél- jai voltaképen? — kér- dezte az amerikai újság író.

— Megmondom — volt Garvey válasza. — Azt akarjuk, hogy a vi- lágban élő négyszáz mil- lió néger öntudatra éb- redjen. Afrika az ősha- zánk s Afrika megillet bennünket. A háboru- ban ért meg az eszménk, a wilsoni elvek alapján. Miért ne rendelkezünk mi is önkormányzati joggal, amik esip-esupp népeknek is ezt ígérték, sőt egyikkel másikkal szemben be is tartották ezt az ígértüket, a szö- vetségesek. Az idege- nektől, akik ezidőse- rint ellenőrzik Afrikát, vesszük azt, ami minket meg- illet s ha nem hajlandók eladni, majd szervezünk olyan hadsere- get, amellyel kiverkedjük azt, ami eredetileg a miénk volt. Ez még persze messzi álom, talán nemze- dékek harca, de benne van a pro- grammunkban.

Nemcsak világi hatalmat aka- runk, hanem egyházi hatalmat is. Lesz egy olyan "potentatunk," akinek az lesz a szerepe a néger világban, mint a pápának a kat- helikus egyházban. Tudom, hogy mi, négerrek sok tekintetben még nem vagyunk azon a színvonalon, mint a fehérek. De ez csak nevel-ési kérdése. Vannak már néger tudósaink, akik a néger faj kul- turkérdéseivel foglalkoznak s akik a négerekben a szükséges művelő- désre való hajlamot nem csak meglátták, hanem meg vannak ar- ró! győződve, hogy kedvező vi- szonyok között néger építészek, mérnökök, szobrászok, művészek, állatorvosok, tudósok fel fogják venni a harcot egyenlő értékek- kel és eszközökkel a hasonló kal-iberű fehérekkel.

Rajongással beszél a néger álom megvalósulásáról, az afrikai élet- ről, Afrikáról, ahova a néger tu- lajdonképen való, ahol saját ma- ganak és a saját fajtájának fog dolgozni s ahol "nem lesz rab- szolgája a fehéreknek."

Hogy ezt az álomot meg lehet- e valósítani — az más kérdés, mon- ja az amerikai újságíró. De ma- gát a mozgalmat nem lehet leta- gadni, Garvey szervező készségét

Marcus Garvey

el kell ismerni s talán nincs is messze az az idő, amikor nemcsak sárga veszedelemtől beszélhetünk majd, hanem fekete veszedelemtől is.

Ki tudja, mi lesz még annak a következménye, hogyha a négerek felébrednek? Ki tudja?

A néger kérdés fontosságát ter- mészetesen most már amerikai kö- rökben is kezdik kellőképen fi- gyelembe venni. Illetékes amerikai tényezők teljesen tisztában van- nak azzal, hogy ezt a nagyfontos- ságú kérdést, amely csakugyan belevág Amerikának a közéletébe, nem lehet egyszerű, semmitmondó gesztussal elintézni. Foglalkozni kell vele, még pedig alaposan.

Es hába tudják azt, hogy a new yorki néger irodából kikerülő sajtótermékeket, propagandának kell minősíteni s a propagandából mindig k'lóg a lóláb, de azért lát- ják ennek az ügynek a komoly perspektíváját is. S a komoly per- spektíva az, hogy az amerikai né- gerrek millióit ki kell elégíteni, a látszólagos felszabadultságukat csakugyan át kell vinni a való- ságba s a faji kérdést liberálisan kell elintézni.

Meg kell szüntetni a lincselé- ket s az embeerket nem szabad a szerint osztályozni, hogy fekete bőrük van-e avagy sárga, vagy fehér. Amig a lelkeről, a gondol- kodásáról, a becsületes érzésvilá- garól tesz tanubizonyságot, tisz- tességes számba kell venni. Ez a felvilágosodott gondolkodás jele, ez az igazi erkölcsileg megalapo- zott demokratikus életfelfogásnak a való megnyilvánulása, kell, hogy legyen.

Ha a néger kérdés "megfelelő elintézését nyer az Egyesült Álla- mokban, hogyha az amerikai köz- vélemény például rendes bírósá- gokra fogja bizni bizonyos néger visszaélések megbüntetését s nem, a lincselés esz- közével, a bü- netést maga fog ja végrehaj- tani, hogy ha a négerrel nem fogják évezte- ni" azt, hogy sok szempontból "outcast" a szó szoros értelmében, ez kétségtelenül annak lesz a jele, hogy a huma- nizmus megint tért hódított s ez hatalmas jelzőállomást fog jelen- tenni.

A BUCSU

AKERTBEN már csak ketten voltak. A többiek azt mondták, hogy hideg az este és mind felhúzódtak a verandára. Agnes ott állott egy nagy platánfához támaszkodva. A holdvilág éles, hideg világításánál különösen sápadt volt az arca. Fehér ruhájában, fehér arcával, sötét szemével olyan volt, mint egy villi. Mint azok a szép, szomorú leányok, akik meghalnak menyasszonykorukban, de aztán nem tudnak megpihenni sírjukban. Visszajárnak a földre, keresni az el nem ért, a meg nem ismert boldogságot.

A hangja is olyan fájdalmas, szinte kétségbeesett, de azért látszólag, epedő, reménykedő hang. Nem nézett a vele szemben álló férfira, de nem is sötétítette le a szemét. Tekintete valahol a távolban révedezett, mintha egy láthatatlan valakivel szemben védné a maga igazát.

— Az én életem? Csak szenvedélyes gyötrelmekre tudok visszaemlékezni. Miért? Nincs-e nekem jogom élni, boldognak lenni. A legutolsó féregnek is joga van ahhoz, hogy sütkérezzen a napfényben. Perelni, vívni sem kell érte, magától éri az áldás, csak nekem kell örökös sötétségben tengődnöm.

A férfi mosolygott, hideg és kegyetlen volt a mosolygása.

— Megfázik, nagyságos asszonyom. Ez a batizstruha nagyon vékony, olyan lenge, olyan leányos.

— Mit törődik maga azzal? Hát bűnös magam az, hogy én élek-e vagy halok? Azaz igen, mégis észre vettem, hogy leányosan öltöztem, úgy mint régen, amikor még nem volt terhém, ha szavamam hallgatta.

— Nagyságos asszonyom, a nőknek mindegyre szabadságuk van a világon. Tetszésük szerint emlékezhetnek és feledhetnek úgy, amint jól esik. Ha férfi ember áll előttem, akinek ilyen gyöngye a memoriája, kétségkívül megválna mindegyre az illó válaszom, de így...

— Nem akar engem megbántani? Miért nem? Szemembe vághatja, hogy hazudok, csalogok, mindent mindent... Nincs igazam, hanem azért nem véden magamat, de föltétlenül megkövettem, hogy most higgyen a szavamnak.

A férfi elnevette magát.

— Megköveteli? Hát akkor hinni fogok.

Semmiféle gúny vagy sértés nem fog engem meggátolni abban, hogy elmondjam azt, amit akarok. Bégóta kerestem már az alkalmat, de ön fuott előlem. Tagadja, hogy futott?

— Dehogyan is tagadom, nagyságos asszonyom. Én ma nagyon ósinto kedvemben vagyok és nyilatkozni megmondom Önnek, hogy nagyon szerettem volna ez elő, a jelenet elől kitérni. Néha, ha erősen felindulok, nem tudok teljesen figyelni a szavaimra és cselekedeteimre, pedig ez után a találkozás után is uriember szeretnék maradni, ha lehet.

— Nem történhetik velem rosszabb, mint hogy így mosolyog a szemem közt... Ha megbántana, megsértene, nem fájna így.

— Azt hiszi? Különböző, ha kegyedről van szó, minden lehetet-

len dolog egyszerűvé és érthetővé válik. Mentől hihetlenebb és képtelenebb, annál inkább. De nem volna szives megmondani, hogy miben lehetek szolgálójára?

— Előbb egy kérdést: gyűlöl engem?

A férfi vállat vont, látszott rajta, hogy egy pillanatra habozott, feleljen-e vagy sem?

— Nem, nagyságos asszonyom, én nem gyűlölöm önt. Csak tisztelettel, hogy magamnál viszem kis levélkéjét, amelyben minden meg volt írva: Isten veled rózsám, én a más felesége leszek! S ha még egy más férfiert hagyott volna eszében... Gyűlöltem volna sokáig, de később még is kiengesztelődtél volna a lelkem, de egy hetvenéves romért, egy nyomorék féregért... Asszonyom, az utálat ellen nincs orvosság!

— Hallgasson!... Az istenért hallgasson...

— Lásna, már nem bírja tovább. Tudtam én azt... De hát minek kényszeríttem beszélni?... Jöjjön, fölvezetem a verandára.

— Nem, nem...
— Hát mit akar még?

Hogyan készül a nóta

(Folytatás a 6-ik oldalról.)

Amit azonban a laikusoknak a kik nótát és szöveget akarnak írni, legelső sorban meg kell tanulni, az az, hogy verset nem lehet zenének érzék nélkül írni s hogy a zenészek olyan szöveget kell adni, amire lehet muzsikát csinálni. Tekintettel arra, hogy a zenészek több érzéke van a muzsikához, mint a szövegíróknak, rendszerint előbb készítik el a szöveget, erre csinálják a muzsikát. A zenészek könnyebben alkalmazkodnak a vers ritmusához, hiszen a verében van. Nagyon vigyázni kell azonban, hogy a zene és a szöveg "összemenjenek." Ez olyan mesterség, amit nagy gyakorlattal meg lehet tanulni.

És még egy — a zenének pontosan ki kell fejeznie azt a hangulatot, ami a szövegben van és fordítva. Ez aztán a legnehezebb dolog. Ide már nem kell technika, ide nem kell semmi — ide művészi megérzés kell. És addig egy nóta sem lesz igazán népszerű, a míg ezt az elvet a szerzők keresztül nem tudják hajtani. Mert a dolgukat csakis ez teszi őszintévé. És a közönség, bár öntudatlanul, csak az őszinte dolgokat veszi be.

Mindent egybevetve, nem olyan nagyon könnyű a népszerű muzsikuskok dolga és alaposan meg kell dolgozniuk, hiszen a könnyedék és közvetlenek lesznek. Éppen annyit, sokszor többet és éppen olyan nehezen kell dolgozniuk, mint mindenki másnak. Legfeljebb a népszerűség, a név és a meg lehetőségek csinos anyagi ellenérték, ami jár nekik, lehet az, ami az embereket erre a pályára csábítja.

Diákok mint villamoskalauzok

(Folytatás a 9-ik oldalról.)

Jelentkezett is vagy 150 college boy. Felvették valamennyit s azt mondja a társaság kintartóbb, alkalmasabb kalauzt keresni kell. A diákok, akik evvel a munkával megtakarítanak az idejü alatt tisztán három-négyszáz dollárt, a szomszédos Ashbury Parkban és Allenhurston telepedtek le a nyárra, hogy munkájuk közelében legyenek. A burdosházak tulajdonosai örömmel fogadták a diákkalauzokat, mint elsőrangú és egész nyáron át maradó szobaurakat. Meg is volnának velük elégedve, ha a lefektetés idejét is olyan pontosan betartanák mint az étkezés és szórakozás idejét.

Egy allenhursti burdosházban tizenhárom college boy van, aki mint kalauz dolgozik. A burdoshasszony csak azért nem szereti őket, mert este 10 órakor elkezdnek beszélgetni s beszélnek, kacagnak, kiabálnak hajnali 3 óráig is. Bevárják, míg az összes kolle-

— Meg akarom önnek mondani, hogy... De hiszen úgy sem fog nekem hinni...

— Nem bizony! Kár fárastania magát.

Agnes nem törődött sem a durva hanggal, sem a megvető kémozdulattal, kétségbeesetten folytatta tovább.

— Hallgasson meg, nem kérek egyebet... Szavamam adjam, esküdjem? De hiszen nem fog hinni, nem fog hinni...

— Nézze kérem, ne kinozza magát. Nincs ennek semmi értelme. Ön gazdag, szép, fiatal és özvegy. Előtte áll az egész élet, az egész világ. Mi hiányzik önnek ahhoz, hogy boldog legyen?

— Az ön becsülése.

— Ugyan kérem, mit törődik maga egy ilyen szegény ördög becsülésével? Hajdan, tíz évvel ezelőtt, minden nagyobb emóció nélkül halálra sebezte a szívemet és most...

— Most meghalok, ha nem hiszek nekem.

— Hát tudja mit, inkább hinni fogok.

— Ne nézzen így reám. Maga

Irta Lengyel Laura

férfi és nem képes megérteni, hogy mi az, amikor az ember akaratán mások lesznek urrá és hiába való minden küzdés-vergődés, minden nap jobban és jobban megfélemlenek bennünket az anyák könyve, az apák kéré szava, a testvérek rimánkodó, segélyt kereső tekintete... A férfi, aki ura sorsának, nem értheti meg ezt... Nem is várok én egyebet csak egy kis szánalmat, egy kis részvétet.

A férfi komolyan, szomorúan nézett az asszony szemébe.

— Lehet, hogy így volt. Lehet, hogy nem a maga jószántából hagyott el engem. De ha igazán ur lettem volna szívében, mégis hü maradt volna hozzám. Azt hiszem, az imént nagyon kemény voltam ön iránt. Ha fájdalmat okoztam vele magának, ime most bocsánatot kérek, váljunk el egymástól békében.

— Nem, nem...

— Hát mit akar még?

— Mást szeret? Mondja, mást szeret?

— Én senkit sem szeretek. Azt hiszem a szerelemre való képesség tíz évvel ezelőtt kihalt belőlem. Vannak olyan asszonyok, akik nekem hazudoznak, vannak olyanok is, akik az én frázisaimat veszik komolyan, de mi köze mind ennek a szerelemhez?

Az asszony sírni kezdett. Halk, szaggatott, keserű volt a hangja, mintha mindenki könyve szívének egy csöpp vére volna.

— Mire való mindez? — Kinozza magát, s kinoz engem...

Agnes fölemelte fejét, különös lázas, vad reményesség csillant meg szemében.

— Magát?

— Igen, engem. Sokkal jobban szerettem valaha, semhogy most közömbösen nézhetném vergődését.

— Ha nem nézne közömbösen, ki tudnám engesztelni megsértett büszkeségét.

— Az én büszkeségem! Higgye el, annak nincs semmi köze ehhez a dologhoz. Ami megtörtént, azt meg nem történte magá az uristen irgalma sem teheti. Én a menyasszonyomat szerettem, nem a Dorzsák ur özvegyét. Ön most nagyon szerencsétlennek érzi magát, de ha akarja, ki fog gyógyulni ebből a képzelgésből. Akadnak majd lovagias, derék, kiváló gentlemenek, akik majd körülveszik. Ön ki fogja választani közülök a legerdemeesebbet és bizonyára igen nyugodt életet él majd oldala mellett. Ellenben a poklok-poklát ismerné meg, ha elég gazember volnék most ellágyulásomnak engedni és azt mondanám, hogy folytassuk ott a regényt, a hol tíz évvel ezelőtt elhagytuk. Nekem csak egy kötelességem van önnel szemben: vigyázni arra, hogy minél kevesebbet kerüljek útjába, mert ha már szeretni nem is tudjuk egymást, de fájdalmat még mindig tudunk egymásnak okozni.

Az asszony felelni akart, de nem bírta. Lassan lehajtott fővel indult meg a veranda felé. Mielőtt a társasághoz értek, még egyszer rá nézett, a melléte álló férfira, mintha várna valamit. A férfi ott állott mellette s egy csillagot bámult, amint hosszu, tüzes ivet rajzolva a levegőbe, lebukik az égről.

Ujabb al
háza

AZOK a fia
rok, akik
vébe akat
gondolják

mielőtt erre a fo
rozzák el maguk
nyúl volt ebbe a
de kijönni soha
most azonban
Gwynne summily
eléri a célját, e
len lesz törvénye
dulni a házasele

Gwynne lelkes
szeszésitát kivég
módosítással s at
vazókká tették, a
válás ördögét is
ból. Megalkult a
Upholding the
riage, magyarul
ségének Pentar
Egyesület, ameli
hogy a házasele
szág alkotmány
meg.

Rev. Gwynne,
Calvary Episcop
kiérdemesült le
egyesületnek a
egész életét és
főként pedig a v
nyozására szente

„Általában bé
Amerikában a
és sérthetlenség
dik Krisztus tan
zasságot milliók
gyéneket, mint o
ami tetszés szeri
a szerződő felek
az egyik szerződ
szik. A válás és
lás szinpadai vá
tárgya. A legsz
az, hogy vannak
szek, akik minde
gári bíróság ált
zasfeleket mások
ni” — mondja.

„A mi egyes
célja, hogy az
alkotmányának
a válást egésze
lehetetlenné teg
szában. Ezzel
pányt indítunk
jük célunkat s
sége fenntartásá
Aki ezt vallja, a
sületünknek. M
mindig többség
tisztességesen
rek, akik a csalá
nak, szentségük
fő kötelességük
szük, hogy est
mány módosítás
elérnünk.”

Rev. Gwynne

PANIN SZERGIUS

Attól tartottam, hogy el találok érzékenykedni s még valami bolondot mondok. Így hát ott hagytam...

— Mennyi ideje már annak?
— Körülbelül egy órája, éppen csak amig hazamentem... Panin herceg már ott várakozott rám... Erőnek erejével el akart kísérni. Remélem, nem veszi tőle rossz néven...

Desvarennésné mérgesen vonta össze szemöldökét.

— Ebben a pillanatban nem akarok vele találkozni, — mondá, elhatározott árcel nézve Cayrolra. — Hol hagyta?

— A kertben... a kisasszonyokat éppen ott találtuk...

S mintegy igazolására a bankár szavainak, a nyitott ablakon vidám kacaj hallatszott be. Micheline volt, ki derült kedvét visszanyerve, kárpótolta magát most a háromheti szomorúsággal, melyet neki Panin távolléte okozott. Desvarennésné odament az ablakhoz s lenézett a kertbe.

A két leány, a zöld gyepágy szélein terjedelmes nádszéken ülve, hallgatott a hercegre, ki elbeszélte valamit. Enyhe, langy reggel volt; a napsugár átszűrődött a Micheline selyem napernyőjén s megannyozta szöke fejét. Értette állott Szergiusz, magas természet meghajta és tüzzel beszélt. Micheline szeméi lágyan csüggték rajta. A fiatal leány, karszékeiben hátradőlve egészen átengedte magát a társalgás izgatójának. A zsidóság egy nem fogta el. Idegei megernyedtek. S ő kéjesen élvezte ezt a jóléte; mely három hét óta ismeretlen volt előtte.

Jeanne, mellette ülve, szólanul, lopva nézte a herceget, fehér fogaival gépiesen harapdálva egy kis eszokor piros szegfűt, melyet kezében tartott. Kínos gondolatok vonták össze szemöldökét, s ajkai, a biborszínű virágra tapadva, vért látszottak szívní.

Desvarennésné lassan fordult el a látványtól. Boru szállott homlokára, melyet egy pillanatra földelített az a hír, hogy Pierre megérkezett. Hallgatott egy percig, mintha magában tanakodnék. Majd elhatározta magát.

— Hová szállott Pierre? — kérde Cayroltól.

— A Hotel du Louvrea, — válaszolá a bankár.

Desvarennésné csöngött.

— A kalapomat, felöltömet, meg a kocsit, — mondá.

S barátságosan intve a két embernek, elment.

A kertben Micheline egyre kacagott.

Maréchal és Cayrol egymásra néztek. Cayrol szólalt meg először:

— Hát az asszony elbeszélte önnek a dolgot? ... Miért nem mondta ezt nekem soha?

— Méltó lettem volna-e Desvarennésné asszony bizalmára, ha egy szót is elmondtam volna abból, a mit ő titkolni akart?

— En előttem?

— Főképp ön előtt. Magatartása, melyet elfoglalt, szükségessé tette ezt. Ön Panin herceget pártolja.

— Ön pedig Pierre Delaruenek fogja pártját.

— En senkinek sem fogom pártját. En alárendelt személy vagyok, tudja ön, én nem jövök számításba.

— Ne gondolja, hogy engem megvesz. Önnek igen nagy befolyása van az asszonyra. Kétségtelen bizonyítéka ennek az, amit önnek közzélt: Nos, itt most fontos események vannak készülöben. Pierre bizonyára azért jött vissza, hogy jegyesi jogait követelje; Micheline kisasszony pedig Szergiusz herceget szereti. Ebből olyan összeü-

közös származik, mely fenekéstől föl fogja forgatni a házat. Harcolni fog. S minthogy a szemközt álló ellenfelek körülbelül egyenlő erőkűek, én azon íparkodom, hogy pártbíveket szerezzek az én jelöltemnek. Megvallom önnek egész őszintén, hogy a szerelem pártjára szegődtem. A herceg bírja a Desvarennés kisasszony szerelmét. En tehát őt szolgálom. Micheline hálás lesz irántam ezért, s szintén szolgálatomra lesz Cernay kisasszony mellett. Ami pedig őt illeti, engedje meg, hogy egy tanácsal szolgáljak. Ha Desvarennés kisasszony az ön véleményét kéri, jót mondjon neki Panin herceg felől. Ha majd a herceg lesz itt az ur, az ön állása is meg fogja érezni.

Maréchal végighallgatta Cayrolt, anélkül, hogy bármivel is elárulta volna, hogy ez a beszéd milyen benyomást tett rá. De olyan tekintettel méregette a bankárt, hogy az komolyan zavarba jött s végre lesütötte a szemét.

— Ön talán nem tudja, Cayrol ur, — mondá a titkár rövid szünet után, — hogy én mikép kerültem ide. Jó lesz tehát, ha megmondom. Négy évvel ezelőtt nagy nyomorban voltam. Mikor tiszter is megkísértettem a szerencsét anélkül, hogy sikert arattam volna, ki fogyott minden erkölcsi és anyagi erőm. Vannak erővel megáldott emberek, akik le tudják győzni az élet minden nehézségét. Ön, Cayrol ur, ezek közül való. Nekem a küzdelem kimerítette erőmet s nem juthattam semmihez. Nagyon hosszú voltam előszámlálni mindazokat a mesterségeket, amelyeket folytattam. Élnem alig lehetett egyik után is. S már igen közel voltam ahhoz a gondolathoz, hogy végét vetem szomorú tengődéseimnek, midőn Pierrrel találkoztam. Együtt jártunk iskolába.

Feléje mentem — a Szajna partján történt — s meg mertem állítani. Eleinte nem ismertem rá. — Olyan kiaszott, nyomorúságos külsejű voltam. De mikor szólottam, fölkiáltott: Maréchal... és, nem bírva rongyaim miatt, a nyakamba ugrott. Eppen a "Belle Jardinière" előtt voltunk; mindenáron ki akart ruházni. En pedig — úgy emlékszem rá, mintha csak tegnap történt volna — azt mondtam neki:

— Nem, nem! Semmit... csak munkát!

— Munkát, szerencsétlen, — felelte ő. — Nézz végig magadon, kinek lesz annyi bzalma, hogy neked munkát adjon? Olyan vagy, mint egy csavargó. S mikor az imént megállítottál, azt kérdeztem magamtól, hogy nem-e az órámat akarod ellopni!...

S vidáman kacagott, boldognak érezve magát, hogy megtalált s hogy javamra lehet. Látván, hogy nem akarok bemenni a ruhakartáriba, levetette felöltőjét s rám adta, hogy ne lássák rongyos voltomat. S menten elvezetett Desvarennésné asszonyhoz. Két nappal utóbb beléptem az irodába. Láthatja tehát, hogy ami vagyok, azt Pierrének köszönhetem. Több volt ő nekem, mint barátom: testvérem volt. S most, mindezek után, mondja meg nekem, mit gondolna felőlem, ha azt eszelekedném, amit ön az imént tanácsolt?

Cayrol nagyon meg volt zavarodva; ujjai sörtés szakállában kotoráztak.

— En Istenem, nem mondom, hogy érzelmei nem nemesek; de, köztünk legyen mondva, bármit tegyenek is a herceg ellen, annak

semmi haszna sem lesz. Nőül fogja venni Desvarennés kisasszonyt. — Meglehet, Akkor az lesz a dolgom, hogy együtt busuljak Pierrrel és vigasztaljam őt.

Regény - Irta: Ohnet György

tozások, kocsirobogás, a nagyváros szüntelen mozgalmassága közegett tafálni magát: nagyon hirtelen ellentét volt. Kimondhatatlan testi bágyadság zsidbasztá el Pier

Mosson Dörzsölés Nélkül Egy Centért.

Ha azt akarja hogy egy heti ruhája ki legyen mosva egy centért hőföherre minden dörzsölés nélkül akkor használja a Mitchell Magic Mosó Port. Nem Ártalmas a ruhára, sem a kézre. Megpuhítja a legkeményebb vizet is. Kiveszi a zsírpecsétet, vért, stb. a nincs benne mérge, a mely tönkre teszi a ruhát a harmadik mosásnál. Megőrzi a fehérséget egészen egy centért. Hozza meg, mi adunk egy dollárért annyit, mint más társaságok háromért. Postaköltség 10 cent. Egy csomag 6 hónapra elég. Irjon magyarául, mert magyarok vagyunk.

MAIL ORDER HOUSE
GLENFIELD, N. Y.

Czynekők keresteknek. — Ha beküld 5.00-t, kap egy dolláros ajándékot s a postaköltséget is mi fizetjük akkor.

— Addig pedig minden lehető fog fog tenni az ő érdekében, nemde?

— Már volt szerencsém mondani, hogy én úgy sem tehetek semmit.

— Jó, jó. Tudjuk, hogy a szó csak szó s én megmaradok abban a nézetemben, hogy önnek jelentékeny befolyása van... Ön a gyöngébbiknek fogja pártját... ez fontos dolog!

— Biz az csak egyszerűen becsületes dolog. — viszozza Maréchal. Igaz, hogy ma már ez is ritkaság!

Cayrol sarkon fordult. Az ajtó felé indult, majd visszajött Maréchalhoz és kezét nyújtott neki: — De nincs azért köztünk semmi harag!

A titkár engedte, hogy csak szorongassa a kezét, de nem felelt.

A bankár eltávozott s ezt morgogta magában:

— Egy-fillerje sincs és előtérletes! Ennek a fiúnak nincs jövője.

— NEGYEDIK FEJEZET.

Pierre Delauret, mikor Párisba érkezett, sajátos érzés fogta el. Mióta a Desvarennésné levelét megkapta, csupán egy gondolata volt: visszatérni. Lázában, mely emészté, el szerette volna kölesőzni a villamosságától örült sebes ségét, hogy annál előbb ott lehesen Micheline mellett.

Amint pedig megérkezett, szinte banni kezdte, hogy utazása oly gyors volt. Félt. Minél jobban közeledett az a pillanat, amelyben sorsát megismerhetné, annál kevésbé sietett jegyesevel találkozni. Mintha sejtette volna, hogy a fogadtatás, mely reá vár, kétségbe ejtő lesz. S minél több joga volt, amelyre hivatkozhatott, annál nagyobb zavarban érezte magát. Az a gondolat, hogy Micheline megfedkezett igéretéről, arcába kergette a vért.

Pedig a Desvarennésné levele, a milyen rövid és velős volt, nem engedett semmi áltatást. Jegyese el van veszve rá nézve — föl fogta ezt, de meg nem engedte. Hogyan lehetséges az, hogy Micheline elfeledte őt? S megjelent előtte egész gyermekkorra. Visszaemlékezett a vonzalom édes és őszinte tanujeleire, melyeket a lányka neki adott. S most még sem szereti többé: hiszen anyja maga mondja! Mit remélhetne még?

E gondolatokkal vívódva érkezett vissza Párisba. Amint szemtől szembe találkozott Cayrollal, első indulata (a bankár jól sejtette) az volt, hogy fölkiáltson: "Mi történt? El van veszve rám nézve minden?" De bizonyos aggodó szemérem ajkán fagyasztá a szót. — Nem akarta megvallani, hogy kétkedik. S mit felelhetett volna Cayrol mást, mint azt, hogy vége mindennek, s bátran gyászt ölthet szerelme után?

Elfordult és távozott. Páris nyüzsgése meglepte és el-kábitotta. Egy évet töltött Afrika csöndes, néma sivatagjaiban, s azután egyszerre e zürzavaros kiál-

ret. Ugy tetszett neki, mintha alig bírná el fejét. Lanyhán roskadt bele a kocsiba, mely a Hotel du Louvre felé robogott vele. Az ablakon keresztül, melynek üvegén le akará hűteni égő homlokát, egymás után látta tavonulni a főváros ismert helyeit és épületeit. Egy badar és makkas gondolat ostromlá elméjét. Eszébe jutott, hogy a Commune idejében egy szét pattanó bomba, melyet a fölkelők a Père Lachaise magaslatairól a Saint-Antoine-utcába vetettek, — csaknem megölte. S elgondolta, hogy ha akkor meghalt volna, Micheline megsíratta volna...

Majd mintegy lázas álomban, úgy tetszett neki, mintha csakugyan úgy történt volna. Látta a feketével bevont templomot. Világosan hallotta a grászéneket. Koporsója ott volt a ravatalon, s jegyese lassu léptekkel közeledett feléje, hogy reszkető kézzel szentelt vizet hintsen a szemfödélre. S egy hang azt suttogá fülébe: "Meg vagy halva, mert Micheline a másé lesz..."

Pierre nagy erőfeszítést tett, hogy elűzze ezt a kísértő gondolatot. Nem bírta. Gondolatai rémitő sebességgel forogtak agyában. Ugy tetszett neki, mintha szédülés fogta volna el. S folyvást visszatért az a bus koporsó, ugyanazokkal az énekekkel, ugyanazokkal a szavakkal, ugyanazokkal az areokkal.

Szeméi előtt, melyeknek nem volt nézésük, a házak egyhangúan siettek tova. Hogy lidérenyomását szétfossa, számlálgatni kezdte az utcai lámpákat: egy, két, három, négy, öt... de számítását folyvást megszakítá az a gondolat: "meg vagy halva, mert jegyese a másé lesz..."

(Folytatjuk.)

Jobb és szebb arc

A bőrnek fiatalos üdésége, tiszta, sima széplétség segíté- gére lesz Önnek, ha nincsen is megáldva, mint társnője, szépséggel. — Használja az

ÉRDEKY LILJOM KRÉM

SZAPPANT ÉS ARCPORT.

Küldje meg még ma. Küldjön be Money Orderon \$1.45-öt e címre:

ÉRDEKY KÁLMÁN
GYÓGYSZERÉSZ
1019 LIBERTY AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

A GY

A Z UT köz-
lenül tuz-
házak tö-
árnyékok
mintha fátyolár-
nyait felede-
Csaknem csipő-
ken a hideg; d-
emberke, aki egy-
lcpai alatt gugg-
kacsigolyával ja-
törődött, ezzel,
mint ahogy nem-
fák-hegyéről ér-
ló virágillatát.

Öket eskis an-
re esiszéledött.
izgatták, mint a
ezer esztendővel
lálhatatlan évez-
játék ugyanígy
még érdekelné
Jephta, aki p-
tötte be a hatod-
kicsinylést táplá-
íránt, mert az es-
ötészendős, de
meit elpalástolná
hogy a birkaes-
lajdonát képezte
vagy találta. —
talanság a sorst-
hetett anyja is,
ezt elpanaszolta
kozásának ekké-
zést:

— Igazán! Ha
asszony fiának-
je?

Rongy asszony-
het egy rongy-
Jephta most is a
jesen a játékok-
assz ny? ... Es-
járól beszélt-e
anyjáról; akit s-
képpen látni, m-
es ragyogó sel-
Nem is állja
szőljon a kis sz-
— Te! mondá
gyos a te anyá-
Aron nagy f-
lám eikazza át-
ökölre csukódik,
is beéri azzal,
vetéssel vonogat
ne ily buta ker-
— Hát gazda-
másik makkas
Anon kissé eltú-
lom értelmén, v-
ténik ottan me-
lám, a nagy ter-
ködő gyermeko-
hosszu menet.
Százán is leható
lednek, irtozato-
ja tölti meg a
Anon még jót
Jephta már fél-
ig kárörömmel
— Nézd, az
gyos!!

Anon dühtől
fő helyéről de-
— nagy följa-
a saját szemé-
most már ő is
jön, — hogy a
nem más, — ni
... Arca fehére-
gő gyöngynél-
helyen vérespi-
szakgatott, sá-
küntöseré.
Anon nagy
huzódik pajtás-
mormolja, s önt-

Dollár összeget küldök Magyarorszagba
PENZKÜLDÉS BÁRHOVA A VILÁGON.
Ha családját vagy hozzátartozóit akarja kihozni az ő hazából, fordul-
jon kimerítő felvilágosításért.

ÓHÁZAI JOGI ÉS KÖZJEGYZŐI ÜGYEK
Pontos és szakmerű elintézés.
megbízható, régi közjegyzői és pénzküldési irodája

GARTNER LAJOS

401 East 80th Street, New York, N. Y.

A GYERMEK

Irta Szikra

AZ UT közepén már kegyetlenül tüzött a nap, de a házak tövében még sötét árnyékok nyújtózkodtak, mintha fátyolának egyes foszlányait feledte volna ott az éj. Csaknem csipős volt ilyen helyeken a hideg; de az a két apró emberke, aki egy nagy palota oszlopai alatt guggolva öt darab birkaesigolyával játszott, mit sem törődött ezzel, épp oly kevéssé, mint ahogy nem élvezte az Olajfák-hegyéről érkező tavaszi szelő virágillatát.

Őket esakis annak az öt, fényesre esiszolódott, esontnak esélyei izgatták, mint ahogy előttük sok ezer esztendővel, s utánuk számlálhatatlan évezredekig ugyan e játék ugyanígy érdekelt s fog még érdekelni millió kis embert.

Jephta, aki pár nap előtt föltötte be a hatodik életét, némi kicsinylést táplált ugyan Anon iránt, mert az csak Purimkor lesz ösztendős, de igyekezett érzelmeit elpalástolni, tekintetbe véve, hogy a birkaesigolyák Anon tulajdonát képezték. Különb, — úgy találta, — ez nagy igazságtalanság a sorstól, s így vélekedhetett anyja is. Hiszen amikor ezt elpanaszolta, az megbotránkozásának ekként adott kifejezést:

— Igazán? Hát annak a rongy asszony fiának van még valamije?

Rongy asszony? ... Milyen lehet egy rongy asszony? tünődött Jephta most is (pedig látszólag teljesen a játékon esüggött). Rongy asszony? ... És igazán Anon anyjáról beszélt-e szülője, az Anon anyjáról, akit sohasem lehet másképpen látni, mint drága himzéses ragyogó selymekben? ...

Nem is állja meg, hogy oda ne szóljon a kis szösze fiúnak:

— Te, mondj csak, mikor rongyos a te anyád ruhája? ...

Anon nagy fekete szeméit vilámlám cikázta át, apró kezeeskéje ököltre csukódik, — de aztán mégis beéri azzal, hogy vállát megvetéssel vonogatta. Minek is felelnie ily buta kérdésre?

Hát gazdag? — faggatja a másik makaacs kitarással, de míg Anon kissé eltűnődik ez új fogalom értelmén, valami különös történetik ottan messze, messze: mert lám, a nagy tér irányából, esüffolkodó gyerkőcöktől körülzárva, hosszú menet fordul az utcába. Százan is lehetnek, s amint közelnek, irtózatosszidalmak szivaja tölti meg a léget. S mielőtt Anon még jóformán fölnesselt, Jephta már félig megrémülve, félig kárörömmel suttozja fülébe:

— Nézd, az anyád! És — rongyos!!

Anon dühtől reszketve ugrik föl helyéről, de ütésre kész öklét — nagy fölajdulással — csak a saját szeméhez szoritja, mert most már ő is látja, hogy aki ott jön, — hogy akit ott hoznak, az nem más, — mint az ő édesanyja ... Arca fehérebb a nyakán csüngő gyöngynél, de vállából több helyen véresebbek peregnék megszakgatott, sárral dobált selyemkötösére.

Anon nagy fekete szeméit vilámlázó pajtásához. — Félek ... mormolja, s önkéltelen a nagyob-

bil' kéz oltalmát keresné, de Jephta türelmetlenül rázza le magáról, s mivel a fenyegető emberáradatban apját ismerte föl, pár ügyes szökkenéssel az ut közepén terem.

Anon megszeppenve néz körül, de mivel senki sincs a közelben, elhatározta magát, s oldalt fofodulva, négykézláb mászik le a meredek lépcsőkről. Ha látnák, hetykén, jobb lábanként kilépve tenne meg ezt a nehéz utat. Így azonban minek? hiszen, hogy ez sikerüljön, ahhoz föltétlenül szükséges, hogy valaki diesérve, gyönyörködve nézze. Amde azt a valakit most ott vopszolják a piszkos ut porában.

Miért? Ki kezdte? Ki mer ilyet tenni? ... Anon egyszerre nagy bátorságot érez. Már csak néhány lépés választja el a gyerkőcök hadától, s ő hőiesen, kifeszített mellel hatol soraikba.

— Fiam ... — sikoltja a megkínzott asszony, de erre száz kéz is csapkod Anon felé! Csodával határos, hogy meg nem hal rögön. (Talán annak köszöni menekését, hogy egy koldusféle durván lödítte ki a menet utjából.) Anon kábultan áll lábra, feje zug,

szája homokkal van telve s szeméi homályosak az ütésektől, sirástól, de azért érzi, hogy neki mennie kell oda, ahová az a sok ember az ő édesanyját vitte ...

Anon egy köhalmázza küzd föl magát, hogy anyját megláthassa. Igen. Ott van most is a menet elején, sok asszony, sok férfi bántalmazza, szidja; ő pedig csak turi, némán, egy szó nélkül, mintha nem is tudná, hogy őt most mi érte.

A templom kapuját valaki kitarja, s a tömeg áldozatát előre taszítván, torlódba, elfojtott morgással hatol a szentélybe.

Anon remegve is, kíváncsiar is lepózik utánuk.

Bent szürke derengés van; csak egyik ablak nyílásán hatol be a nap aranyugára. Közéleben, mély gondolatokba merülve, magányos alak ül. Néha meg-megmozdul, s ilyenkor fehér köntösének peremére mintha lángból fonott virágok simulnának szelid bizelgessel, s ujjá hegyével kibetűzhetetlen jeleket rajzol. Meg sem hallotta a tömeg zugását, csakis akkor néz föl nyugodt figyellel, amikor egy közülök kiválva, durva bántalommal kényszeríti az asszonyt,

hogy lábához a porba boruljon. Majd meg körülállják, s gunyos vádaskodással mutogatnak rája.

— Nézd, Mester! Ez asszony találtatott szintén a cselekedeten ... A törvényben pedig Mózes megparancsolja nekünk, hogy az ilyenek kövel veretessenek agyon.

Anon összeborzad. — Kövell! ... az ő édesanyját? ... Eppen úgy, mint ahogy tegnap az Isachár rabszolgáját látta agyonverni? ... de hisz az lehetetlen!

— Nem ... nem, nem engedem! ... zokogja, de a nagy morajban senki meg se hallja.

Mégis mit tehesen? Mert módor kell lenni ... Mődot minden áron. De kihez forduljon e nagy sokaságban? Körülnéz ... előlép, és mert véletlenül mélységes esőnd támadt a templomban, Anon föllelékzik; s legott alkudozni merészel a bátorságával.

— Nincs már mitől félni, — hitetgeti makát. Talán a sok ember nem is oly kegyetlen. Hátba csak mind, úgy ni, "iesztősdit játszott!" ... Aztán meg az az egy, aki ott ül és ír, valahogy jól érzem, megvédelmez engemet.

Igen, az az egy, hiszen most már megösmerte, ugyan ő az, aki a minap őt is, sok más kis pajtásával magához édesgette, mondván: "Eresszéték hozzám a kisdedekeket!" Ő az, igen, ő az, és Anon most már semmi félelmet sem érez ... Mégis (bár inkább csak egy ösztönszerű elővigyázatból) lábujjhegyen, nesztelen lépésekkel húzódik, közeleg. Jöhetne bátran is, senki se néz rája, hisz minden szem a némán irogató Mester mozdulatát lesi.

Anon ezért akadály nélkül ér az öszeroskadat, sápadt asszony mellé. De, amint szaggatott ruháját, s véres sebeit meglátja, újra szívébe dobban hangtalan félelme, s ő hüvelykujját szájába dugva, esendes szipogással áll meg tétovázva. De erőt vesz magán, s közelebb húzódik s amikor elérheti, kis kezével göresösen markolja meg a puha selyemkötöst, s szelid nógatással sugja az asszonynak:

— Anyám, menjünk innen ... Mozgás támad erre. Kiméltlen karok nyulnak feje felé, de a Mester is fölfekintett s most békét int kezével.

— Uram, itélkezzél! ... sürgeti egy ember, dühös káromlással.

A Mester azonban nyugodt méltósággal fölegyenesedik és miután egyenként szemtől-szembe nézi vala őket, ekként mondá nekik:

— Aki tiközületek bün nélkül való, az vessen először követ ő refá.

Amikor pedig ezeket hallották volna, mivelhogy lelkiismeretük vádolja vala őket, egymás után kimenének egyenként, elkezdvén a vénektől mind, az utolsóig ...

Üres lett a templom. Csak hárman maradtak, a Mester, az asszony s ennek didergő, zokogó gyermeke.

— Anyám! ... — így unszolja.

— Gyere, éhes vagyok ...

A Mester pedig kezét áldólag a kis fiu szöke fejére téve, így szólott az asszonyhoz:

— Eredj el, és többé ne vétkezzél ...

SÜRGÖNYILEG

vagy posta utján Kiss Emil bankár legfontosabban és mindig a legalacsonyabb napi árfolyam mellett küld pénzt Magyarországra.

HAZAUTAZÓ

magyarok a leglelkiesmeretesebb kiszolgálásban Kiss Emil bankár irodájában részeseülnek és a pénzüket ott váltják be a legelőnyösebben.

ÓHAZAI

ügyek a legszakszerűbben Kiss Emil bankházának közjegyzői osztályában intézettek el, mert az ő budapesti irodája minden okirat kihozataláról gondoskodik.

Irjon az alábbi címre:

KISS EMIL

BANKAR

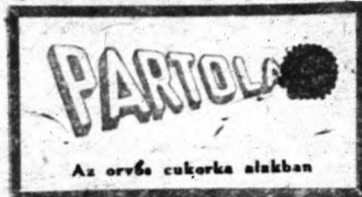
133 SECOND AVE., NEW YORK

OLVASSA EL E RENDKIVÜL TANULSÁGOS ISMERTETEST

Egy kitünő és izletes cukorka (Bon-Bon), mely mint kipróbált egészségvédő és segítő szer, minden családtag részére okvetlenül szükséges.

"PARTOLA" az amerikai találmány.

A "PARTOLA", népszerű néven "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" egy csapásra meghódította az egész világot. A párisi, londoni, barcelonai, milánói, nápolyi és génuai kiállítások alkalmával a tudományos világ is lelkesedéssel fogadta, mert meggyőződött arról, hogy ezen élvezetes cukorka csodálatra méltó tulajdonságokat rejt magában. Gyors, biztos és enyhe hatásánál fogva a család minden tagja bátran használhatja. Ujszülött csecsemőknél éppen olyan hatásos, mint felnőtteknél, akár a legrégibb keletű emésztési zavarok ellen.

Az orvos cukorka alakban

A gyomornak ily módon nyújtott első segítség után a "PARTOLA" közvetve ösztönzi a májat, szabályozza a bélek működését, szükséges epeátömlést és ezáltal természetes módon hozzájárul a belek kiürítéséhez. Ha a természet törvénye kívánalmainak engedelmességre kényszerülünk, e képen segítséget nyújtunk, a "PARTOLA" biztos és kellemes módon 90% megbetegedést akadályoz meg.

Miért hódította meg a "PARTOLA" a világot.

"PARTOLA, AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" nem csupán azért hódította meg a világot, mert élvezete a szájban kellemes ízt hagy hátra, de főleg mert fertőtlenítő és tisztító hatása van a belső szervezetre.

Azoknak, akik este két szem "PARTOLÁT" megrágnak, reggelre egész szervezetük megtisztul, felüdül és felfrissül. Jobb étvágyuk lesz, vérkeringésük is szabályosabb lesz és emésztési szerveik fertőtlenítése folytán általános könnyebbülést fognak érezni. A "PARTOLA" meghódította a világot, mert mindazok, akik kísérletet tettek vele, tapasztalták, hogy a "PARTOLA" használata a legbiztosabb útja a jó egészség megvédésének.

Miért nevezik a "PARTOLÁT" "Az orvos cukorka alakban."

Mert a "PARTOLA" előmozdítja a gyomor működését és anélkül, hogy görcsöt vagy fájdalmat idézne elő, elősegíti a rendszeres és könnyű emésztést. — "PARTOLA" az egyedüli tiszta cukorka, mely tisztítja a beleket, leküzd az emésztési zavarokat és megakadályozza az erjedésből származható vérméregzést. — Egyszóval a "PARTOLA" kiváló fertőtlenítő, vér- és gyomortisztító, valamint hashajtó szer. — Ezen tulajdonságainál fogva viseli tehát méltán e nevet: "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN".

Miként teljesíti "Az orvos cukorka alakban" hivatását.

Amidőn a "PARTOLÁT" elrágjuk, az már a szájban megkezdik működését. Amellett ugyanis, hogy kellemes szájízt ad, egyúttal a szájat fertőtleníti is, mert megöli azon bacillusokat, melyek esetleg az ételmaradékokkal a fogak közé kerülnek. — Amint pedig utójában tovább halad és eljut a gyomorba, elárasztja a gyomortornókat, melyek feloldják a táplálékot és megkönnyítik a gyomor munkáját. — Fertőtleníti a gyomor-falakat, meggátolja az emésztési zavarokat, a gázok és felesleges gyomorsav képződést, gyomorégést és szédülést és így aztán egy általános jó érzést idéz elő.

Milliók és milliók élvezettel használják a "PARTOLA" cukorkát.

Férfiak, nők és gyermekek milliói használják a "PARTOLA" cukorkát az Egyesült Államok szerte-hosszában. — Öregek, fiatalok, nők, férfiak, gyermekek és csecsemők egyformán szeretik, mert nemcsak hatásos, de élvezetes is. — Mindazon milliók, akik "PARTOLA" cukorkát használnak, jó étvágyal esznek, élvezettel fogyasztják el eledelüket, míg azelőtt a legízletesebb falat sem esett jól nekik.

"AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" az igazi jó cukorka. — Használója egy igen kellemes cukorkát élvez, mely bámulatosan jótékony hatást gyakorol az egész emberi szervezetre. Amellett a legkönnyebben és a legolcsóbban beszerezhető.

"PARTOLA, AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" a legtisztább prominenszerű cukorka, mely egy nagyszerű fertőtlenítő, vér- és gyomortisztító, valamint hashajtó szer. — Egyforma lelkesedéssel fogadja tehát mindenki és egyaránt elismeri az emberiség apraja-nagyja, hogy a "PARTOLANAL" izletesebb és a maga nemében hatásosabb egészségvédő szer nincsen széles a világon.

E cukorkának legkiválóbb tulajdonsága fertőtlenítő hatása és tisztító ereje a gyomorra és a belekre. Az ő segítségével enyhe módján eltávolítja a szervezetből mindazon káros anyagokat és bacillusokat, melyek a belekben és az egyes rétegekben befészkelődtek és a különböző betegségek előidézői.

"PARTOLA" legyen kivétel nélkül minden család otthonában.

"PARTOLA, AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" tartson minden család a házában. — Jótevőnek fog az bizonyulni a család minden egyes tagja számára, egy jó barátának a szükségben, egy igazi jó barátjának minden időben.

Az életét évekkkel meg lehet hosszabbítani, ha a természet követelményeihez alkalmazkodunk és aszerint élünk. — A "PARTOLA" a legjobb segítő ahhoz, hogy a test tevékenységét és az élni agyműködését előmozdítsuk. — "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" nem téveszti meg hivatását. — Adjunk "PARTOLÁT" mindenesetre a gyermekeknek. — Ők habozás nélkül elfogadják, mert izletes, élvezetes cukorka. — Legyen a "PARTOLA" iránt teljes bizalommal. — A bajok és szenvedések kilencven százalékát az emésztési zavarok idézik elő, de ezek könnyen megakadályozhatók, ha a természet munkájának teljesítéséhez "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" hívjuk segítségül.

"AZ ORVOS
CUKORKA
ALAKBAN"

A VILÁGIRŰ

PARTOLA

ismer-
telése.

Mindenki tartsa kötelességének.

Ön most már ismeri a "PARTOLÁT, AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN". tartsa tehát kötelességének azt megízlelni, hasson oda, hogy szomszédai, barátai és ismerősei is megízleljék. Ön szereti az életet — különösen ha jól érzi magát, — és óhajtja, hogy családja, hozzátartozói és barátai is jól érezzék magukat. Szokja meg tehát, hogy ezen ártalmatlan cukorkából esténként megrágnon egy-két szemet. Ugyanezt tegyék családtagjai, barátai és hozzátartozói is. Rövidesen valamennyien meg fogják tudni, hogy mit jelent az igazi jó egészség, csak ekkor fogják majd az élet örömeit és kellemességeit valóban élvezhetni, csak így fogják tapasztalni, hogy az a pici kis cukorka, mely élvezetes, mint a legfinomabb bonbon, édes mint a méz, egyúttal a kitünő egészségnek, jókedélynek, boldogulásnak, vagyis egy minden tekintetben megelégedett életnek a magvát rejt magában.

Rágnon meg tehát este lefekvés előtt egy vagy két szem cukorkát, aszerint, hogy azt mily célból szedi. Két szem "PARTOLA" mint kellemes, gyors, biztos és enyhe hashajtó teljesíti rendeltetését; míg étvágygerjesztő és fertőtlenítő célra, egy szem is elég.

Óvakodjék az utánzatoktól!

Ne higye azt, hogy ez vagy az a szer éppen olyan jó, mint a "PARTOLA". — Óvakodjék tehát az utánzatoktól. — Ne fogadjon el soha mást, mint a mindig friss, a valódi és igazi "PARTOLÁT", melynek népszerű elnevezése "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN."

Lássa el magát megfelelő mennyiségű "PARTOLÁVAL" még ma, de azonnal. — Használja azt az egész család, apa, anya, gyermekek, avagy más házbeli és biztosítson egy könnyű és olcsó módot egészségük védelmére.

ARA: HAT NAGY DOBOZZAL \$5.50, EGY NAGY DOBOZZAL \$1.10 A BIZTOSÍTÁSI DIJJAL EGYÜTT.

RENDELÉSET KÜLDJE ERRE A CIMRE:

PARTOS PATIKA

160 SECOND AVE.

NEW YORK, N. Y.